Poštnina plačana v gotovini. Leto LXI V Ljubljani, v sredo 6. septembra 1933. Štev. 202 Cena 1 Din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEC

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo štv. 7563 Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Dajte nam kmetsko pravo in ne agrarno politiko

Na kongresu narodnih socialistov v Nürnbergu v Nemčiji, kjer se je med paradami in med tuljenjem nacionalnih slavospevov na veličino nemške pasme slišalo toliko oholih neumnosti in pretiravanj, se je v neki stranski dvorani državni minister za kmetijstvo Darre pred nekoliko stotinami poslušalcev menda spozabil, ko je poveličeval vlogo nemškega kmeta in v imenu narodnega socializma napovedoval novo državno politiko, ki bo kmeta vzela v zaščito. Že zaradi lepih misli, ki jih je izpovedal, bo marsikaj ničvrednega, kar se je na kongresu dogajalo, pozabljenega in se bo zgodovina spominjala na Nürnberg le zavoljo resničnih besed, s katerimi se je svoje dni, med pouličnim krikom in hajlanjem, orisala večno vzvišena vloga kmetskega stanu pri napredku vsakega naroda.

Kmetska politika, ako naj to pomeni osnovni preokret državne politike, pa ni potrebna samo za novo Nemčijo, ki v njej vidi edinole sredstvo za svoje stremljenje po očiščenju nemške pasme, ampak bi morala biti gonilna sila vse državne politike drugod, tudi pri nas, predvsem pri nas v državi slovenskih, srbskih in hrvatskih kmetov, ki stoji še le na pragu svojega poleta in rabi stvarne solidnosti na znotraj in na zunaj, da se bo kot čvrsta domačija obdržala na mestu, kamor jo je postavila božja previdnost.

Mi smo kmetski narod. Ne samo po statistiki našega prebivalstva, ne samo po površju naše obdelane zemlje, ne samo po kilogramih naše narodne proizvodnje, ampak kmetski narod, če to priznamo ali iz sramote utajiti hočemo, po vsem ustroju našega zunanjega in notranjega življenja, po vseh osnovnih osobinah naše miselnosti. Niti udobnejša stanovanja, ki nam jih je po tujih vzorcih priredil — mizar, niti velemestni kroj oblek, ki jih je po tujih vplivih sešil — krojač, niti priučene neslanosti salonskih manir, ki so pokvarile tisto zdravo, plemenito obzirnost in naravno ljubeznivost, ki jo vzgaja edino le srce, vse to ne more prikriti v nas vseh, brez izjeme vseh, kmetskega porekla, kmetske krvi in kmetskega duha.

Mi smo kmetski narod. Iz kmetskih domov se vali neprestano široka reka zdrave krvi, da napaja naše trge, naša mesta in industrijska središča, ki bi prepuščena svojim lastnim silam, usahnila že v četrtem ali petem rodu, kot usahne drevo, ki ga ne napajajo več studenci zdrave narave. Ta sveža krj očisti poldegenerirano meščanstvo, le včasih se izteka v mlakuže, kjer brez sledu izgine.

Mi smo kmetski narod. Vse kar imamo ustvarjajočih sil in prevdarne podjetnosti, je prišlo iz kmetskih domov. Naša industrija, v kolikor se je mogla razvijati v dušeči senci tujega kapitala, vsa naša obrtna sposobnost, kdo ju je ustvaril, če ne sin naših kmetov. In kar štejemo na polju kulture, bodisi duhovne ali materielne, najlepšega in trajnega, je izšlo iz kmetskih družin, od tam, kjer še danes vzidavamo spominske plošče v spomin svojih velikih mož in kjer še danes spoštljivo podpisujemo spominske knjige po sobicah in kamrah, kjer so se rodili naši največji geniji. Če smo bili sposobni ustvariti kaj solidnega, stvarnega in vrednega na polju znanstva, potem moramo iskati ustvarjajočo gonilno moč v stvarnosti kmetskega duha, v duhovnem ravnovesju in v fizični vztrajnosti kmetske narave, ki je izoblikovala naše znanstvenike, naše umetnike, naše obrtnike, naše industrijce, naše trgovce, politike in javne delavce!

Preglejmo in seštejmo samo imena teh ljudi, ki nekaj pomenijo v našem narodnem življenju. Kdo med njimi pa nima, od Karavank pa do Strumice, svojega doma kje zunaj po brdih in dolinah naše ožje ali širše domovine, kjer ga je v prvem, drugem ali vsaj tretjem kolenu zibala kmetska mati?

Ker pa smo tako do svojih korenin kmetski narod, ker smo že vsi doumeli, da s kmetom stojimo in pademo, potem sledi iz tega spoznanja, da bomo morali tudi v državni politiki postaviti kmeta na ono mesto, ki mu pripada. Odkar obstojimo kot zedinjena domovina, smo se zaporedoma navduševali za vse mogoče idejne toke, ki bi jih bili radi kanalizirali v državno politiko. Bobnali smo industrijski boben, drugič zopet žonglirali s številkami uvoza in izvoza, drveli za čistimi nacionalnimi vzori, a dosedaj še ni nikdo ustavil— če izvzamemo odličnega strokovnjaka zagrebškega vseučiliškega profesorja dr. Mihovila Ivšiča, ki je že dolga leta glas vpijočega v puščavi — pri misli, da moramo kot kmetska — ne agrarna — država voditi predvsem kmetsko — ne agrarno — državno politiko. Kmet, to je stan, to je kri, to je vir zdravja in ustvarjajočih energij, medtem ko je zemlja le zemlja, ki oddaja svoje pridelke tudi v drugih okolščinah. Kmetska kri pa in kmetski duh nasprotno izvirata le iz enega vira.

Če govorimo o kmetski politiki, ne mislimo na politiko cen za kmetske pridelke. Takšni so nazori liberalnega gospodarstva, ki vidi le blago in njegove cene, človeka pa, ki blago proizvaja ne vidi več. Kmetska politika je mnogo več kot agrarna politika, mnogo več kot zaščita cen poljskih pridelkov, mnogo več kot ugodni trgi za agrarne pridelke, da prepreči, da bi kmet iz katerihkoli vzrokov, največ pa zaradi zadolžitve, moral prisiljeno zapustiti svoj dom in bežati med industrijski in mestni proletarijat. V tem je bistvo kmetske državne politike, da ohrani kmeta na nezadolženi kmetski grudi.

Ali zotrej ni prišel čas, da v naši državi napravimo resen poskus, da vse idejne pokrete, o katerih mislimo, da so za ureditev in okrepitev države potrebni, vsadimo v zdravo kmetsko grudo, ki jo pa moramo prej zaščititi pred razdejanji političnih računov, pred špekulacijami židovskega koristolovstva. Nam je potrebno kmetsko pravo, ki bo za vselej zavarovalo obstoj kmetske družine na nezadolženi kmetiji. Brez te temeljne reforme v naši državni politiki bo vse drugo viselo v zraku in bo moralo umreti nečastne smrti, ker ne bo sprejemalo življenjskih sokov iz edine velike zakladnice zdravja, ki se imenuje kmetski stan, živeč in ustvarjajoč na svobodni zemlji.

Prav bi bilo, če bi šli na občinske volitve, ki se nam oznanjajo, že s zakonikom kmetskega prava v rokah, da bi preustroj naših najnižjih upravnih celic v državi, ki pa so najbližja kmetskemu stanu in najbolj zadirajo v njegove neposredne interese, izvršili pametno in previdno, tako da bi naš kmet šel okrepljen v nove razmere, mesto da bi se njegovi interesi podredili interesom mest in trgov ali industrijskih središč, ki vsi od kmeta živijo. Prav bi bilo, če bi šli na občinske volitve z namenom, da izvolimo občinske odbore, ki se bodo zavedali pomembnosti kmetskega stanu za obstoj naše države, da bo od njih prišla iniciativa za ustvaritev zaščitne zakonodaje za našega kmeta, čemur se brez velike škode ne bomo smeli dolgo več izogibati.

Rusofilski val:

Dva francoska državnika v Moskvi
Podpis italijansko-ruske pogodbe
Posredovanja med Rusijo in Nemčijo

„Rusiji se mora vrniti njena naravna funkcija evropske velesile“ (Journal)

Litvinov, ruski zunanji minister, ki je zopet zbližal Rusijo z Evropo

Rim, 4. septembra.

Danes so objavili besedilo pakta prijateljstva med Italijo in Unijo sovjetskih republik. V uvodu je rečeno, da sta obe državi sklenili, da okrepita obstoječe medsebojne odnošaje na podlagi principa, da se morata obe državi strogo vzdrževati vsakega vmešavanja v notranje zadeve ene ali drugi izmed njiju.

Besedilo italijansko-ruske pogodbe

Prvi člen določa, da ne bosta ne Italija ne Rusija druga proti drugi posegali k sredstvu vojne ali kakršnegakoli že napada bodisi sami, bodisi v zvezi s kakšnimi drugimi velesilami in da bosta obe spoštovali nedotakljivost ozemlja ene ali druge pogodbenice.

Drugi člen pravi, da bo Italija oz. Rusija nevtralna, ako bi bila njena sopogodbenica napadena od kakšne druge države ali pa od kakšne zveze držav. Če bi pa Italija oz. Rusija začela vojno proti kakšni državi, ima druga sopogodbenica pravico, da pakt prijateljstva brez vsakega opozorila odpove.

Tretji člen določa, da se Italija oz. Rusija obveže, da se ne bo, dokler traja ta pogodba, udeležila nobenega mednarodnega dogovora, ki bi imel namen, da eno izmed pogodbenic gospodarsko in trgovsko bojkotira.

Četrti člen pravi: Nobena izmed obeh pogodbenic se ne bo udeležila nobene politične ali gospodarske pogodbe ali zveze, ki bi bila naperjena proti eni ali drugi izmed obeh držav.

Člen peti določa, da ostanejo v veljavi vse pogodbe, ki sta jih Italija ali Rusija sklenili z drugimi velesilami — obenem pa obe državi pogodbenici izjavljata, da ju nobena izmed teh pogodb ne obvezuje k napadu proti kakšni tretji državi.

Člen šesti določa, da bo v slučaju, ako bi se obe državi v kakšnem vprašanju ne mogli sporazumeti med seboj po rednem diplomatskem potu, razsojala posebna spravna instanca oz. razsodišče.

Člen sedmi pravi, da ta pogodba traja zaenkrat pet let, pozneje pa se bo lahko odpovedala tako, da bo ostala v veljavi še eno leto potem, ko bo ena izmed pogodbenic drugo obvestila, da namerava pogodbo odpovedati.

Moskva trdi: Nov steber miru

Moskva, 5. sept. Sovjetsko časopisje zelo podčrtuje pomen prijateljskega pakta z Italijo. »Izvestja« pišejo, da fašistična politika, ki je v načelu nasprotna socialistični, nikoli ni vplivala na zunanjo politiko italijanske vlade oz. Mussolinija. Italijanski fašizem ni nikoli oznanjal križarske vojne proti URSS in ni nikoli kazal tendence (kakor nemški), da bi se polastil kakšnega sovjetskega teritorija. **Glavni pomen pakta med Italijo in Rusijo pa je v tem, ker hoče Mussolini podčrtati, da pakt četvorice nima absolutno nobene protisovjetske tendence.** Za sovjetsko vlado je posebno važno, da pakt pomeni okrepitev trgovinskih odnošajev z Italijo. **V političnem pogledu pa je URSS hotela s prijateljsko pogodbo z Italijo dokazati, da številni pakti, ki jih je sklenila Rusija v zadnjem času in ki jih bo eventualno še sklenila** (mišljena je gotovo nameravana alijanca s Francijo) **nikakor ne izpreminjajo politike sovjetov napram Italiji,** ampak da hočejo sovjeti nasprotno še poglobiti svoje zveze in prijateljstvo s to državo. Glavni pomen novega pakta je v tem, da bo okrepil stvar miru v Evropi in na svetu sploh.

»Pravda« piše, da je pakt z Italijo dokument izredno velikega političnega pomena in da je bil od ruskih delovnih množic sprejet z velikimi simpatijami in zadovoljstvom, ker pomeni nov korak naprej k pomirjenju Evrope in sveta, ki ga ogrožajo razne sovražne sile.

Anglija želi zbližanja med Rusijo in Nemčijo

Francija vesela ruske politike

London, 5. sept. Kar se tiče tukajšnjega časopisja, posveča seveda paktu med Italijo in Rusijo veliko pozornost. »Times« pravijo, da je Italija, ki je dala pobudo za pakt četvorice, postala naravna in najbolj avtoritativna posredovalka med štirimi velikimi zapadnimi velesilami in med sovjetsko Unijo ter onimi državami, ki so sklenile z njo pakt o nenapadanju. Besede, ki jih je ob tej priliki spregovoril Mussolini — da bo italo-sovjetski pakt imel še nadaljnje plodonosne posledice — dopuščajo zaključek, **da ima Mussolini namen posredovati med Moskvo in Berlinom, da se sedaj tako zelo napeti odnošaji med Nemčijo in Rusijo izboljšajo. Rusiji je namreč sovražno razpoloženje Hitlerja jako neljubo, ker nemške simpatije za Ukrajino pomenijo za sovjete zelo veliko nevarnost. Zato bi posredovanje Italije, da se Berlin in Moskva zopet zbližata, pomenilo veliko olajšanje za zunanji in notranji položaj sovjetske Rusije.**

Pariz, 4. sept. Od komentarjev pariških listov k italo-sovjet. paktu je najbolj vreden omembe članek »Journala«, ki pravi, da je politični pomen tega pakta v tem, da ga Mussolini smatra kot dopolnilo k paktu med štirimi zapadnimi velesilami. Mussolini gotovo zasleduje namen, **da bi sovjetsko Unijo tesno pritegnil k razmotrivanju in reševanju vseh velikih evropskih problemov. Čisto pravilna je teza, da se mora Rusiji vrniti njena naravna funkcija velesile v Evropi,** zakaj velik del aktualnih težav, na katerih trpi zapad, izhaja iz tega, ker je Rusija po svetovni vojni nehala biti faktor lojalnega in učinkovitega diplomatičnega sodelovanja pri politiki evropskih držav. Pa ne samo politične, ampak tudi gospodarske težave Evrope v veliki meri izhajajo iz tega dejstva.

Herriot hvali Ruse

Moskva, 5. sept. b. Tukajšnji listi komentirajo razne izjave bivšega francoskega ministrskega predsednika Herriota, ki se je zelo povoljno izražal o današnjem režimu v Rusiji. Herriot je med drugim rekel, da lahko samo pohvali sovjetsko oblast radi uspehov, ki jih je dosegla pri izvajanju svojega pteletnega načrta. Nadalje je rekel Herriot, da je napravilo nanj globok vtis iskreno delo in želje za mir, s katerim je prežeta ruska vlada.

Svetli žarki na Balkanu: Navdušen sprejem bolgarskih pravnikov na naših tleh

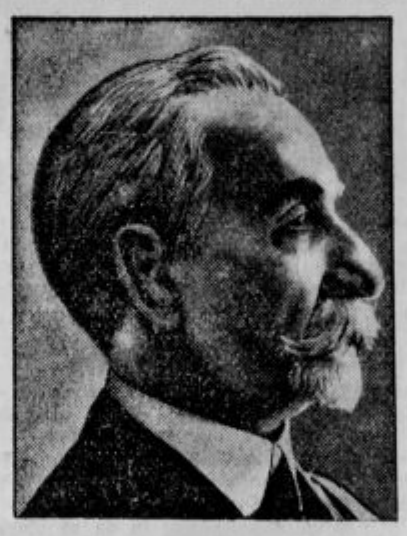

Malinov, predsednik bolgarskega sobranja, vodilni državnik pri ureditvi odnošajev med Bolgarijo in Malo zvezo

Kralj Boris v Angliji

London, 5. sept. m. **Bolgarski kraljevski par je odpotoval iz Londona na Škotsko, kjer bo posetil angleškega kralja. Ker odpotuje tudi predsednik angleške vlade MacDonald v Bal Moral na Škotsko, so postali politični krogi zelo pozorni radi političnih razgovorov, ki jih bo imel MacDonald s kraljem Borisom.**

Prihod bolgarskih pravnikov

Belgrad, 5. sept. m. Z današnjim jutranjim niškim brzovlakom je prispela v Belgrad večja skupina bolgarskih pravnikov, ki potujejo na kongres slovanskih pravnikov v Bratislavo. Bolgarske pravnike sta pričakovala že na železniški postaji v Caribrodu Mirko Avakumovič, član Združenja pravnikov Kraljevine Jugoslavije in sodnik Todorovič ter jih v imenu jugoslovanskih pravnikov pozdravila na jugoslovanskih tleh s krajšim nagovorom. Obenem sta sporočila bolgarskim juristom, da jim je stavila naša železniška uprava na razpolago dva posebna vagona. Za prijazno uslugo so se bolgarski pravniki prisrčno zahvalili. Na belgrajskem kolodvoru so jim priredili znova prisrčen sprejem vseučiliški profesorji, sodniki in odvetniki.

Jugoslavija: „Da bi se rodil nov duh v medsebojnih odnosih“

Tu je pozdravil bolgarske goste odvetnik Blagojević s krajšim govorom, v katerem je naglasil, da so jugoslovanski pravniki srečni, da lahko pozdravijo svoje tovariše iz Bolgarije na jugoslovanskih tleh, ter izrazil željo, da bi se iz teh prijateljskih stikov rodil nov duh v naših medsebojnih odnosih, ker so ravno pravniki kot zagovorniki prava in pravice, pozvani, da ustvarijo pravo in pravice za oba naroda.

Bolgarija: „Da bi pot vodila tudi iz Belgrada v Sofijo“

Za pozdrave belgrajskih pravnikov se je zahvalil znani bolgarski jurist Danilov, ki je rekel, **da so občutki, s katerimi so stopili bolgarski pravniki na naša tla, najlepši, najprisrčnejši in najiskrenejši. Bolgarski pravniki so veseli, da vodi pot iz Sofije v Bratislavo, Prago in Varšavo preko Belgrada in sami iz srca želijo, da bi pot iz gornjih mest vodila preko Belgrada tudi v Sofijo.**

Vsem bolgarskim pravnikom je na postaji segel v roko tudi tukajšnji bolgarski poslanik Kjosejvanov in jih prisrčno pozdravil. Po pozdravnih govorih na železniški postaji so bolgarski gostje odšli v hotel »Petrograd«, kjer so se nekoliko odpočili, nato pa odšli na Dedinje, kjer so jim pripravili južino. V teku dopoldneva so si ogledali razne znamenitosti naše prestolice ter so med drugim obiskali tudi higijensko razstavo na tehnični fakulteti. Tu jih je sprejel tajnik higijenske razstave in zdravnik centralnega higijenskega zavoda dr. Bojan Pirc, ki je nato bolgarske pravnike vodil po razstavi ter jim pojasnjeval razstavljene predmete. Opoldne je bilo bolgarskim pravnikom prirejeno slovesno kosilo. **Tudi tu je bilo več pozdravnih govorov, v katerih so se izrazile želje po tesnejših in bolj prijateljskih stikih med obema državama.** Banketa v hotelu »Srpski kralj« se je udeležil tudi bolgarski poslanik na našem dvoru. Popoldne so se bolgarski pravniki v družbi z našimi juristi podali na ladjo Rečne plovbe in se odpeljali na kongres slovanskih pravnikov v Bratislavo.

Želje ministra Gičeva

Niš, 5. sept. m. Včeraj popoldne je potoval skozi Niš v Bolgarijo bolgarski trgovinski minister Gičev, da vrne obisk, ki mu ga je pred kratkim napravil italijanski trgovinski minister Acerbo. **Našemu dopisniku »Pravde« je Gičev izjavil, da Bolgarija želi, da bi čimprej prišlo do sklenitve trgovinske pogodbe med Jugoslavijo in Bolgarijo, ki naj bi bila slična pogodbam, ki jih ima Bolgarija z Nemčijo in Češkoslovaško. Po izjavi ministra Gičeva bi bila Bolgarija pripravljena skleniti z Jugoslavijo veterinarsko konvencijo, s katero bi se olajšal tranzit bolgarske živine v Jugoslaviji. Gičev si bo ogledal tudi velesejem v Bariju, kjer je tudi Bolgarija razstavila svoje proizvode. Iz Italije odpotuje v Prago, kjer bo tudi posetil velesejem, na katerem je tudi Bolgarija zastopana.**

Obisk velesejma vsakomur omogočen

Sreda 6. septembra,
četrtek 7. septembra
Vstopnina samo Din 5·-

Nov prevrat na Kubi: Ameriške bojne ladje so odplule, da zaduše upor

Havana, 5. septembra. (a) **V noči od včeraj na danes so narednikí in podnarednikí kopne vojske pod vodstvom narednika Batiste in podoficirji vojne mornarice prevzeli vodstvo nad vojaškimi silami na kopnem in na morju. Narednikí odklanjajo vodstvo svojih oficirjev. Revolucijonarna junta je sestavljena iz 19 voditeljev. Ti so iz svoje srede izvolili pet izvršilnih komisarjev, ki naj prevzamejo začasno oblast na Kubi. Komisarji so se napotili v vladno palačo in sporočili Cespedesu, da so prevzeli oblast.**

Nova revolucijonarna vlada, ki se je sestavila preteklo oč, je izraz nezadovoljstva s prvo provizorno vlado, ki se ji je zdela preveč plaha in neodločna. Nova vlada priznava sicer dobro voljo in patrizotizem svoje prednice, vendar pa ji očita, da ni bila kos nujnim nalogam, ki jih je postavila revolucija.

Washington, 5. septembra. (AA.) **Zaradi prevrata v Havai so odplule ameriške vojne ladje na Kubo.**

Razgovori med Malo zvezo-Italijo

o gospodarski ureditvi Podonavja

Pariz, 5. septembra c. Polslužbeni »Excelsior« piše o nemško-avstrijskih odnošajih in o gospodarski reorganizaciji podonavskih držav ter izjavlja danes, da se med Parizom, Londonom in Rimom tudi sedaj vodijo zelo važni diplomatski razgovori, ki se nanašajo na avstrijska vprašanja. Odkar je bil sklenjen pakt štirih velesil, se zdi, da se je italijanska vlada znatno približala francoskemu načrtu za politično, gospodarsko in finančno sodelovanje držav v srednji in vzhodni Evropi. Računa se, da bo mogoče ustvariti tak sistem trgovinskih pogodb, kateri bo vsem takozvanim nasledstvenim državam po Avstro-Ogrski zagotovil odgovarjajoče finančne pogoje. **Mussolini bo imel v kratkem celo vrsto razgovorov z državniki Male zveze. Ti razgovori se bodo začeli kmalu s posredovanjem češkoslovaškega zunanjega ministra dr. Beneša v Rimu.**

Avstrija na straži

Dunaj, 5. septembra. c. Nadaljuje se razvrstitev avstrijskih čet. Vlaki prevažajo iz notranjosti Avstrije posamezne čete na Tirolsko, odkoder jih potem pošiljajo na obmejne kraje. Moč obmejnih posadk se je sedaj podvojila. Razen tega so pomnožene vse pomožne čete redarjev in orožnikov v vseh krajih ob bavarski meji.

Papen pride v Pešto

Budimpešta, 5. septembra. c. Nemški podkancler Papen je izjavil v Nürnbergu madjarskemu dopisniku, da bo na povabilo madjarskega ministrskega predsednika Gömbösa še to jesen obiskal Budimpešto.

Nadzorna komisija za Nemčijo

Pariz, 5. septembra. b. 18. septembra bo v Parizu važna angleško-francoska konferenca, kjer bo angleški zunanji minister sir John Simon razpravljal z Daladierom o razorožitvenem problemu Avstrije in srednje Evrope. Kar tiče razorožitve, kaže, da bo francoska vlada takoj v začetku zasedanja razorožitvene konference energično zahtevala hitro sestavo kontrolne komisije za poskusno dobo nekaj let. Francoski tisk že nekaj dni sem vodi energično kampanjo, da se taka kontrolna komisija pošlje v Nemčijo.

Oboroževanje Turčije

Carigrad, 5. sept. m. Turška vlada je pričela zadnje čase resno misliti na svojo obrambo za primer vojne. Zlasti namerava izpopolniti svojo obrambo v borbi proti letalskim napadom. Sedaj je izdelala načrt za zgraditev podzemskih rovov v vseh mestih, kamor bi se v primeru napada iz zraka zateklo prebivalstvo. Nadalje bo turška vlada zgradila veliko državno tovarno za izdelovanje mask proti plinom. Te maske bo moral po odredbi vlade kupiti vsak turški državljan ter se nato izvriti v njeni uporabi.

Taborišča za brezposelne

Varšava, 5. sept. c. Po nemškem vzorcu so danes tukaj slovesno otvorili delovno taborišče. V to taborišče sprejemajo mlade ljudi, ki so brez posla, pa še niso podvrženi vojaški dolžnosti. V taborišču je dosedaj okoli 3000 mladeničev.

Alžirska zahteva avtonomijo

Pariz, 5. sept. c. Današnja »Liberte« je zelo v skrbeh radi nevarnosti, katere pretijo Franciji v severni Afriki, posebno pa v Alžiru. V zadnjem času je v raznih alžirskih krajih prišlo do nemirov. Agitacija za te nemire je posledica nepopustljivosti francoske vlade nasproti alžirskim zahtevam za večjo politično samostojnost. Alžirski domačini, katerih je 26 milijonov nasproti 700—800.000 Francozom, zahtevajo pravico glasovanja v francoski parlament. Do sedaj so Alžirci volili v francoski parlament 9 poslancev. Če bi francoska vlada ugodila tem zahtevam, bi pomenilo to konec francoske oblasti v Alžiru. Razen tega obstoja močen panarabski pokret, zahteva zedinjenje Tunisa, Alžira in Maroka, pa tudi popolno odcepitev od Francije.

Nemiri v poljski Ukrajini?

Dunaj, 5. septembra. k. Po vesteh iz Galicije ukrajinsko gibanje ni opešalo. Ukrajinski kmetje nastopajo proti poljskim kolonistom v čisto ukrajinskih pokrajinah. Demonstranti so razbili vsa okna v mnogih ukrajinskih vaseh, kjer so ustanovljene poljske šole. Ukrajinski kmetje razen tega v mnogih krajih ne pošiljajo svojih otrok v poljske šole, temveč zahtevajo ukrajinske šole.

Drobne vesti

Dodatni kontingenti za uvoz jugoslovanskega sadja v Avstrijo. Kakor poročajo dunajski listi, letošnji pridelek jabolk v Avstriji ne bo kril avstrijske potrebe. Zato je določeno, da se bo potreba, ki se ne da kriti v Avstriji ali pa z uvozom na podlagi honoriranja carinskih bolet leta 1931. iz inozemstva, krila z dodatnim kontingentom, za katerega pride v poštev Jugoslavija. Za preskrbo z jugoslovanskimi jabolki pridejo v poštev Štajerska, Koroška in Dunaj. Tozadevne priprave so že v teku.

Split, 5. septembra. b. V mesecu avgustu je bil obisk v Splitu zelo dober. Mesto je posetilo 1163 tujcev in 3000 domačinov. V sedanjem mesecu pa obisk že ponehava, ker se tujci vračajo domov. Enako se ponehavanje števila tujcev opaža tudi v drugih kopališčih srednjega Jadrana.

Pariz, 5. septembra. b. Ministrski predsednik Daladier je ponudil Albertu Sarrautu, da prevzame portfelj mornariškega ministrstva. Sarraut še ni odgovoril na ta predlog, vendar pa se pričakuje, da bo njegov odgovor ugoden.

London, 5. septembra. m. Ministrski predsednik MacDonald je prejel od holandskega zunanjega ministra obvestilo, da holandska vlada odpoveduje carinsko premirje, ker londonska konferenca dosedaj še ni rodila nobenih konkretnih rezultatov.

Buenos Aires, 5. septembra. c. V času velikih argentinskih manevrov se je ponesrečilo vojaško letalo. Oba pilota sta bila na mestu mrtva.

Berlin, 5. septembra. k. Iz Kašmira prihajajo vesti, da je dospel tja dr. Ambol, član Sven Hedinove ekspedicije, o kateri že osem mesecev ni bilo nobenih vesti in se je smatralo, da je ekspedicija izgubljena. Dr. Ambol javlja, da je našel v Srednji Aziji senzacionalne stvari, katere bodo povzročile prvo revolucijo v našem sedanjem poznavanju azijske zgodovine.

Zopet nova stranka na vidiku

Ljubljana, 5. septembra.

»Pobeda«, glasilo »jugoslovanskih nacionalistov«, ki izhaja v Zagrebu, prinaša pod zaglavjem »Nujna potreba« iz Celja in v slovenščini napisan članek, v katerem govori o političnem življenju v naši državi in končno ugotavlja, da so sedaj obstoječe jugoslovanske in nacionalne stranke vse to le po imenu ne pa v resnici. »Nam jugoslovanskim nacionalistom te nove stranke niso nikaka garancija za izvršitev zgoraj omenjenih (sc. socialnih) problemov. To je treba glasno povedati, da ne bo potem kdo presenečen, ako pri ev. volitvah tem ljudem jugoslovanski nacionalisti izrečejo popolno nezaupanje.« Nato člankar nadaljuje: »Nam jugoslovanskim nacionalistom je nujno potrebna lastna stranka. Stranka, ki ne bo nacionalna samo po imenu, temveč edino po svojem delu. Jamstvo za pozitivno delo lahko da edino stranka, ki ni od nikogar diktirana in je izšla iz naroda samega.« In na koncu: »Nočemo več biti samo gledalci v politični areni Jugoslovanov. Mi hočemo biti aktivni tvorci nove dobe. Ker je s staro generacijo nemogoče iti v istem tempu, nam je potrebna lastna fronta, lastna stranka. Lažijugoslovani ne dobijo več naših glasov. Toda zato je nujna potreba: lastna stranka!«

Hmelj

Žalec, 5. sept. Položaj v hmeljski kupčiji je v glavnem nespremenjen in notira letošnji pridelek 80 do 95 Din za kg. V teku današnjega dne so bile zopet nakupljene le manjše množine blaga po 80 do 90 Din, izjemoma se je z napitnino plačalo tudi do 92 Din za kg. Hmeljarji se drže zelo rezervirano in nikakor niso voljni prodati že itak precej pičlega pridelka izpod dnevne cene.

Žatec, 5. sept. Položaj na hmeljskem tržišču je nespremenjen in žateški hmelj notira 110 do 115 Din za kg, prvovrstno izbrano blago pa tudi čez, dočim se le manjše partije slabejšega blaga dobijo izjemoma nekaj ceneje. V splošnem so se cene ustalile, vendar pri rezerviranosti producentov le redko pride do večjih zaključkov.

Novi pravilniki

Belgrad, 5. sept. (a) V ministrstvu za gozdove in rudnike dogotavljajo pravilnik za posamezne izdelke državnih rudarskih podjetij. Ker še obstoja pravilnik za izdelke rudarskih podjetij, bo novi pravilnik prikrojen novim razmeram na tržiščih. Gre za to, da olajšajo položaj dolžnikov napram rudarskim državnim podjetjem in da se obenem zavarujejo terjatve samih podjetij.

Mornarska šola

Belgrad, 5. sept. (a) V kratkem bo pri nas odprta prva mornarska šola. To bo strokovna šola za kvalificirana moštva naše trgovinske mornarice (za mornarje, krmarje, kurjače, radiotelegrafiste, signaliste itd.). Šola bo imela dvojno nalogo: zbiranje in reševanje zapuščene in nepreskrbljene dece in sirot naših mornarjev, nato pa pripravljanje pomladka za vse poklice v naši trgovinski mornarici.

Osebne vesti

Ljubljana, 5. sept. (a) Ban dr. Drago Marušič v četrtek 7. t. m. ne bo sprejemal strank, ker bo službeno zadržan.

Belgrad, 5. sept. (a) Z odlokom finančnega ministra je premeščen po potrebi službe za davkarja v 8. skupini k davčni upravi v Škradinu Simun Marin, davkar iste skupine na davčni upravi v Krku.

Belgrajske vesti

Belgrad, 5. sept. m. Te dni sta prispela v Skoplje ameriška arheologa Fewks, profesor na vseučilišču v Hawardu, in Robert Erich, ki bosta v znanstvene svrhe proučevala nekatere kraje v Južni Srbiji. Med drugim bosta posetila Kavadar in Bitolj.

Belgrad, 5. septembra. m. Današnje »Sl. N.« objavljajo zakon o društvu Rdečega križa kraljevine Jugoslavije.

Belgrad, 5. sept. m. Na progi med Belgradom in Mladenovcem je snoči tragično preminul narodni poslanec Joviša Kandič, ki se je vračal iz Belgrada domov. Med postajama Klanje in Ripanj je verjetno hotel iti na stranišče, pri tem pa je odprl napačna vrata. Ker je brzovlak drvel na odprti progi z brzino 70 km, je izgubil ravnotežje ter se prevrnil iz vagona na železniški nasip ter ostal na mestu mrtev. Na njegovo mesto bo prišel v Narodno skupščino za poslanca Tomislav Gavrilović iz Babojića.

Dunajska vremenska napoved: Pretežno jasno. Zjutraj hladno, podnevi bolj vroče. Nadaljnji izgledi za lepo vreme niso sigurni.

Zagrebška vremenska napoved: Po večini jasno z lahnimi oblački, precej stalno. Temperatura zmerna, noči hladne.

Zasedanje banovinskega sveta

Poraba bednostnega sklada

Ljubljana, 5. septembra.

Danes se je nadaljevalo zasedanje banovinskega sveta, na katerega dnevnem redu je bila razprava o bednostnem skladu in njega porabi pod predsedstvom bana g. dr. Marušiča.

Uvodno je prečital sv. g. dr. Senekovič zapisnik včerajšnjega zasedanja, ki je bil odobren. Pri glasovanju onih, ki včeraj niso bili navzoči, sta se dva člana vzdržala glasovanja, dočim so ostali glasovi za.

Nato je bil prečitan proračun dohodkov in izdatkov Bednostnega sklada, ki je kot znano v veljavi že s 1. julijem t. l. in velja do konca proračunskega leta. Dohodki znašajo 9 milj. in ravno toliko izdatki. S tem je bila otvorjena splošna debata o tem skladu. Uvodoma je vprašal član sveta g. Tavčar, o čem naj se debatira v svetu, kar potem pojasni g. ban. Ugotovi se, da ni mogoče dobiti ključa, po katerem naj bi se razdeljevalo, ampak dalo se bo tja, kjer je beda največja. Doslej ni bilo pritožb glede podeljevanja podpor in jih tudi pri tem skladu najbrže ne bo.

V naslednji debati se je oglasil najprvo g. Albin Prepeluh (Ljubljana), ki je med drugim dejal:

Socializacija mezd

Hoteč podati nekaj misli glede porabe bednostnega sklada je ugotovil, da izhaja največji del dohodkov sklada iz dohodkov delavstva tako obrtnega kot industrijskega. Pri sedanjih razmerah bodo dohodki celo višji, kakor jih je določil proračun. Danes je že postalo običajno, da se iščejo dohodki pri delovnemu ljudstvu, uveljavilo pa se je to tudi tu, ker tvorijo glavni del dohodki iz mezd. Tu se ne socializira kapital, ampak delavske mezde. Postaviti je treba načelo, da naj gredo izdatki sklada v korist tistih, ki ga vzdržujejo in plačujejo. Ni proti podpiranju čisto kmetijskih krajev, ker pozna razmere. Nadalje je treba vpoštevati dejstvo, da itak že sedaj nekatere stroke delavstva same vzdržujejo svoje brezposelne. Zato je za žrtve delavstva zahtevati, da se porabijo predvsem v korist delavstva in pa splošnosti. Nadalje naj banovina daje možnost tudi za taka dela, pri katerih bodo našli dela tudi kvalificirani delavci in nemanuelni delavci, saj ti delavci niso za druga dela. Zato je treba postaviti načelne smernice, pri katerih naj bo vodilna ta: če so plačali največ delavci, se morajo zavedati, da so tudi dobili največ zase. To je potrebno tembolj, ker se nam obeta huda zima in še ni konca odpustov delavstva v industriji.

G. Roš (Laško) izjavlja, da ga je pomirila banova izjava glede porabe sklada.

G. Golouh (Maribor) ugotavlja, da je bila prvotno predlagana veliko večja vsota za ta fond, ki je sedaj restringiran na borih 9 milj. Din. Ne smemo pa pozabiti izredno važnega dejstva, da so že sedaj nekatere občine črpale iz tega vira: dajatev delodajalcev in delojemalcev. Pomožnih akcij v sedanjem obsegu ne bo več mogoče izvesti. Poveča naj se odbor za razdelitev sklada. Formulira svoj predlog tako, da naj se del porabi za občine, ne razsipa preveč in izvršujejo javna dela. Važno bi bilo tudi vedeti, če bo sklad trajna ustanova.

G. Tavčar (Ljubljana) obžaluje, da predlogi glede višine fonda niso našli v Belgradu pravilnega razumevanja. Zaradi upravne počasnosti velja bednostni sklad samo za 9 mesecev mesto za celo leto. Postavka 0.6 milj. za prehrano brezposelnih se mu zdi odločno prenizka in bo potrebno najmanj 4krat toliko. Svari bansko upravo pred cestogradnjami, ki bi imele namen izvršiti ono, kar ni bilo mogoče izvršiti z rednim proračunom, ker je bil zelo okrnjen. Pomisliti je treba na javno kontrolo.

Pomočnik bana g. dr. Pirkmajer pravi, da je sklad namenjen v prvi vrsti za javna dela, da nudi delavstvu možnost zaslužka, pa čeprav bi se s tem pomagalo banovinskemu proračunu. Najbolje je, če se grade ceste, zlasti na deželi, da se tako okrepi kupna moč podeželja.

Dr. Goričan (Celje) konstatira, da se naj dohodki, ki prihajajo od delavstva, porabijo za delavstvo ne za podpore, ampak za delo. Treba bo zaposliti tudi višje kvalificirano delavstvo ter inteligenco, kateri bi bilo treba dati delo v uradih.

Dr. Lipold (Maribor) pravi, da je sklad nastal iz specielnih težav ravno za omiljenje teh težav in je bil zamišljen kot izredna pomoč. Zvišati bo treba pozicijo 6, ki je sedaj določena na 600.000 Din, za prehrano na višje vsote.

G. Birola (Zagorje) je dejal, da se naj pri podeljevanju podpor in izdatkov vpoštevajo industrijski kraji.

Dr. Režek (Novo mesto) pravi, da je zgrešeno načelo, da se naj denar industrije porabi samo za industrijo, ravno tako je zgrešeno načelo lokalne razdelitve: iz katerega kraja je prišel denar, v tistem naj se porabi in končno ni pravilno, da se dajejo podpore, ko je mogoče delavstvo zaposliti. Pravilno je le, da se porabi sklad v največji meri za javna dela.

G. Snoj (Tržič) ugotavlja, da so tudi drugi kraji potrebni podpore. Glede podpiranja brezposelnih pa naj sodeluje odbor z občinskimi upravami ter okrajnimi načelstvi za pravilnejšo razdelitev podpor.

G. Kühar (Murska Sobota) pravi, naj se del sklada porabi za murskosoboški okraj. Glede na izvajanja g. Küharja, da je pretežko breme, ki ga imajo kmetovalci za odplačevanje dolgov za hrano, katere so naredili pred leti, ker so dobili od banovine žito, mu je pojasnil ban g. dr. Marušič, da je za to žito dala posojilo banovinska hranilnica. Uvedena pa je že bila revizija, pri kateri je bilo odpisanih okoli 130.000 Din takih terjatev.

G. Detela (Kranj) ugotavlja, da vlada tudi v kmetijskih krajih beda, posebno, kjer je bila svojčas znatna lesna industrija. Prav tako so v težkem položaju dolenjski vinogradniki, zato je treba razdelitev prepustiti uvidevnosti banske uprave.

G. Jereb (Konjice) pravi, da je treba, ker je bednostni sklad nizek, z njim varčevati ter ga pravično ter racionalno razdeliti. Tudi podeželje ima veliko brezposelnost. Ker podpore demoralizirajo, je odločno za zaposlitev brezposelnega delavstva. Glede inteligence pravi, da je v konjiškem okraju nezasedenih pet do sedem potrebnih učiteljskih mest. Banovina naj bi podprla učitelje, ki bi tu delali. Iz bednostnega fonda naj se krije dovoz gramoza na ceste.

G. Koder (Murska Sobota) ugotavlja, da je kmetsko prebivalstvo že doslej pomagalo delavstvu in so mnogobrojni brezposelni prišli v breme kmetijstvu. Največ delavcev se da zaposliti pri gradbi cest, kar dokazujejo skušnje. Za pred nedavnim izvedeno zaposlitveno akcijo države še ni prišel denar, čeprav so dela že izvršena.

G. Bajuk (Metlika) pravi, da nizke cene kmetijskih pridelkov dokazujejo, da je beda velika tudi na podeželju.

G. dr. Sajovic (Kočevje) pravi, da si je g. ban iz dosedanje debate že lahko ustvaril sliko. Treba je, da delamo solidarno za izboljšanje in da se bodo izdatki sklada vršili po sistemu. Če bi se izkazalo, da so dohodki višji kot proračun, naj bi se porabili za povečanje pozicij 5, 6 in 7. (Zaposlitev višje kvalificiranih, za prehrano in vzdrževanje javnih kuhinj).

G. Goričar (Gornji grad) se zavzema za to, da bi izdatki sklada prišli v poštev zlasti za lesno delavstvo v slovenjgraškem, konjiškem in gornjegrajskem okraju.

G. Erjavec (Dolnja Lendava) zahteva, da se ozira sklad na potrebe kmetskega stanu, zlasti da podpre sezonsko delavstvo.

G. Koder opozarja na dejstvo, da še niso nakazani zneski za nedavna javna dela, zaradi tega so se morala deloma prekiniti, kar je imelo za posledico materijalno škodo, v mnogih slučajih pa tudi še delavstvo ni dobilo plačila. Sprejeta je bila tozadevna resolucija na pristojna mesta.

S tem je bila debata zaključena in je spregovoril končno besedo g. ban, ki je med drugim dejal, da je bednostni sklad namenjen potrebnim brez razlike. Ni se treba držati načela: kjer se nabere, naj se porabi, ampak treba je pravično in širokogrudno dati. Nadalje izjavlja, da sprejema institucijo odbora kot posvetovalnega organa, ki bo stavil banu predloge, pač pa je za to, da naj bo odbor majhen.

Nato je bila seja za nekaj časa prekinjena, da so se člani lahko sporazumeli o sestavi odbora. Ko se je seja zopet začela, je g. Tavčar predlagal, naj se izvolita širši in ožji odbor. V širši odbor naj pridejo gg. Arko, dr. Roš, dr. Goričan, dr. Režek, Detela, dr. Lipold, Koder, Remžgar, Senčar, Janžekovič, Birola, Vidmar, Golouh, in Tavčar, v ožji odbor pa gg. dr. Roš, dr. Goričan, Detela, dr. Lipold, in Tavčar. Nadalje je g. Tavčar izrazil željo članov banovinskega sveta dostaviti vsem članom širšega odbora svoje predloge izdatkov sklada. Nato je bil kot zastopnik Dolenjske izvoljen v odbor še g. Anko in z njim oba predlagana odbora.

Popoldansko zasedanje

Ljubljana, 5. septembra.

Popoldne je bila v obravnavi uredba o obveznem zavarovanju posevkov in plodov zoper točo. V izvlečku smo to uredbo priobčili včeraj.

O tej uredbi je poročal načelnik kmetijskega oddelka ing. Zidanšek.

V svojem poročilu je navajal, da proti toči ni nobenega tehničnega sredstva in je možna le gospodarska borba. To pa je možno le z zavarovanjem za primer toče. Vsakoletni žitni pridelki v Sloveniji so vredni več, kot pa vrednost podeželskih poslopij in zavarovanj gospodarskih dobrin. V Sloveniji je brez gozdov okoli 600.000 ha kultivirane zemlje in vrednost vsakoletnega pridelka na tej zemlji je milijarda in en četrt.

Zavarovanje proti toči je komplicirano vprašanje. Zavarovance pri zavarovanju proti toči dele v posamezne kraje na 7 nevarnostnih razredov. Dravska banovina je splošno v prvem razredu, nekateri okraji, kakor Šmarje, Maribor levi breg, Ptuj pa so že v drugem bolj nevarnem razredu. Okraja Novo mesto in Gornja Radgona pa sta celo v tretjem razredu. Pšenica se splošno zavaruje v drugem razredu z 1.80% premije na vrednost pridelka, hmelj s 6.80%, vino pa 10%. Škoda, ki je leta 1931 nastala zaradi toče v Sloveniji, se ceni na (po mnenju oblasti previsoko) 46 milijonov dinarjev, leta 1932 na 25 milijonov dinarjev. Dosedaj so, čeprav ne praktično izvedle zavarovanje proti toči savska, dunavska, zetska in primorska banovina.

Nova uredba je sestavljena po zakonu od 10. februarja, ki naroča banovinam zavarovanje proti toči. V dravski banovini bi prišlo za zavarovanje v poštev 350.000 ha njiv, 30.000 ha vinogradov, 18.000 ha sadovnjakov in 8000 ha vrtov, kar znaša 27% vse površine. Zemljarina je v dravski banovini vrgla v letu 1930 37 milijonov Din, leta 1931 31 milijonov Din. Od tega odpade na njive, vrtove, sadovnjake in vinograde 13—14 milijonov dinarjev. Na njive, sadovnjake in vinograde bi bilo potrebno določiti 35% zavarovalno doklado na zemljarino, ali približno 7 Din na ha.

Koreferat je imel dr. Bohinjec, ki je razvijal misli, da prva leta ne bo možno izplačevati oškodovancem 100% odškodnine, pač pa nižjo. Zavarovalnica proti toči bi bila samostojna banovinska ustanova, ki bi jo upravljali zavarovanci sami v obliki upravnega in nadzornega odbora. Čisti dobiček zavarovalnice bi se porazdelil sorazmerno na one okraje, kjer toče ni. V cenilnih komisijah, ki bi poslovale v vsakem okraju, bi imeli zavarovanci odločilen vpliv, zavarovalnica sama pa bi imela možnost, da bi zavrnila očitne neskladnosti v cenitvah. Na delovanje zavarovalnice bi imela velik vpliv tudi Kmetijska družba. Ta zavarovalnica bi bila temelj za poznejša zavarovanja živine, za obvezno zavarovanje proti ognju in za starostno preskrbo kmetov. Premije bi bile stalne za eno leto. Doklada na zemljarino bi vrgla letno kakšnih 5 milijonov dinarjev, kar bi bilo dovolj za kritje škode po toči, za upravne stroške zavarovalnice in tudi za snovanje rezervnega fonda.

V debati, ki se je nato razvila, je Goričar priznaval, da je načelo zavarovanja idealno, toda naš kmet je v krizi in njegova davčna moč pada. Nove doklade ne bo prenesel. Predlaga, da bi se zavarovanje za točo strnilo z zavarovanjem zoper ogenj, saj inozemske zavarovalnice spravijo letno 82 milijonov dinarjev iz dežele. Če pa se že zavarovanje zoper točo izvede, pledira govornik za nizek odstotek.

Prepeluh je mnenja, da sedaj ni čas, da se taka uredba izvede. Za kmeta je samo ena rešitev možna, namreč, da spravi pridelke na trg za krščansko ceno. Res je, da je zemljarina sedaj nizka in da je davčna morala pri nas velika, vendar pa bi ta doklada zelo občutljivo zadela našega kmeta in bi pri njem ne dosegla svojega namena. Tudi obveznega zavarovanja zoper točo ni nikjer in vse zavarovalnice drugod so prostovoljne in fakultativne. Govornik prosi, naj se ta odredba začasno odloži. Uredba sama pa je z zavarovalnotehničnega stališča nepopolna in nima nobene vrednosti.

Ban je nato pripomnil, da je bila uredba temeljito preštudirana in skrbno pripravljena. Za uredbo sta se zavzela še Detela in dr. Sajovic, nakar je bila v načelu sprejeta, do prihodnjega zasedanja pa je bila odložena obravnava o pravilniku uredbe.

Ban je sporočil, da se je notranji minister g. Lazić zahvalil za brzojavni pozdrav.

Arko in Lavtižar sta nato govorila o ostrem izterjavanju davkov in izredno visokih davčnih predpisih, zlasti zgradarine in pridobnine. Oba govora sta bila zelo ostra in sta navajala kričeče primere. Ban je obljubil, da bo storil vse, da se bodo te pritožbe slišale na odločilnih mestih. Lavtižar je tudi plediral, naj banska uprava ugodi raznim socialnim in stanovskim zahtevam organizacije občinskih uslužbencev, kar je ban obljubil. Janžekovič je plediral, naj bi se znižala šolnina v kmetijskih šolah. Po pojasnilu gosp. bana, da se to že izvaja pri revnih učencih, je bilo nato ob tričetrt na 7 izredno zasedanje banovinskega sveta zaključeno.

Nasledniku prestola kraljeviču Petru za rojstni dan 1923-1933

Mati domovina toži:
V Korotanu in Primorju
tujec bratom, sestram gospoduje.
Kdaj rešitve jasna zvezda
jim zasije na obzorju?
Temna vije se pred njimi cesta...

Danes, ko je praznik domovinski,
bratje, sestre vas pozdravljamo,
in prisego sveto v domovini
znova Vam obnavljamo:
Nikdar vas ne bomo pozabili,
za svobodo Vašo vsi junaško
bomo se borili.

Upajte in pričakujte,
srca k Bogu povzdigujte!

On, ki kras naravi daje,
morju vlada, gore maje,
cvetja trosi, zvezde vžiga,
žalostne, potrte dviga,
on nam dal bo dan,
ko se bratje, sestre in družine
naše krasne domovine
bodo radostni objeli
v Jugoslaviji veseli

Bog, ki vse ti je mogoče,
kar srcé želi in hoče,
stvarstvo vse ti vdano služi:
Naše brate, sestre združi!
Ena bomo naj družina,
da bo srečna domovina
z državlani klicala
Bog naj živi prestolonaslednika,
Petra kraljeviča!

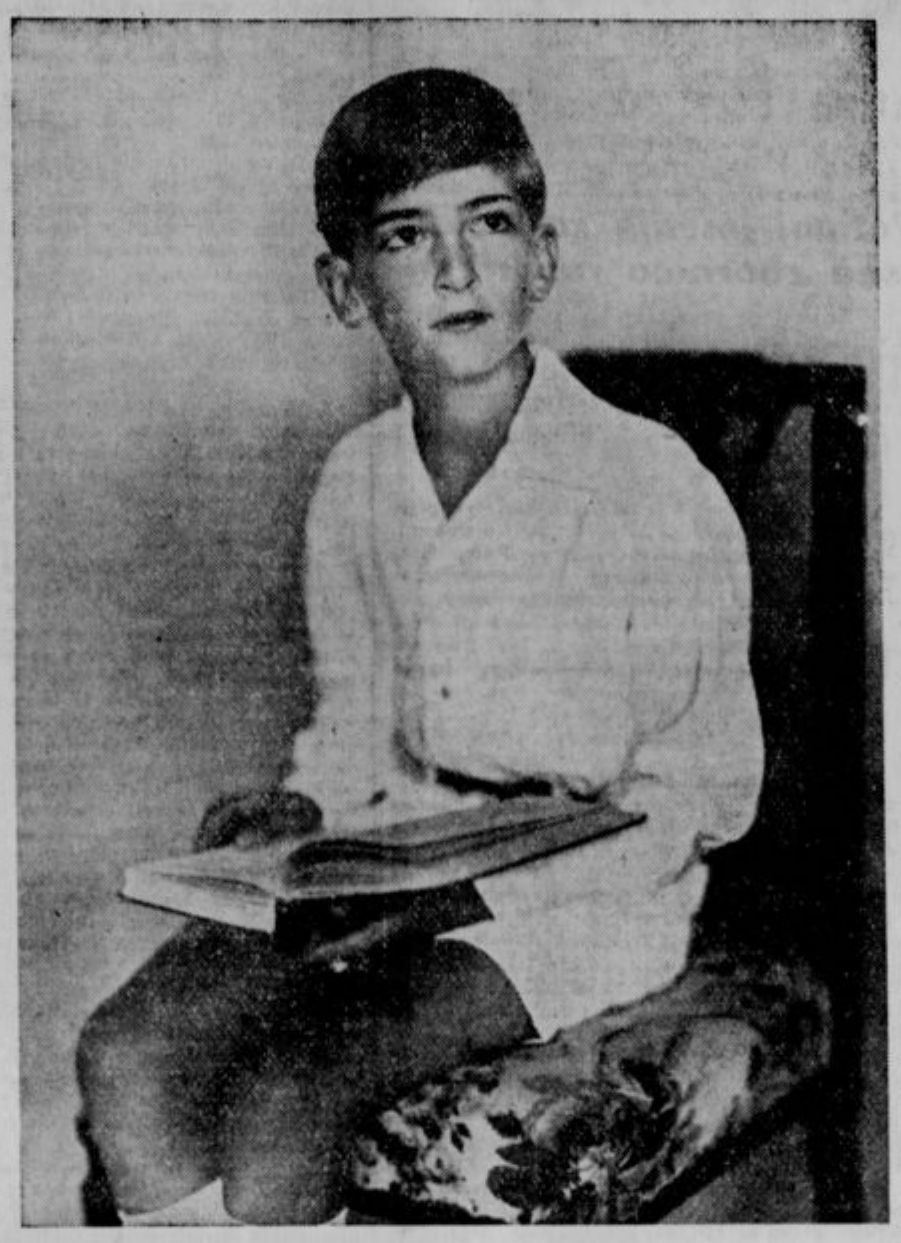

K današnjemu narodnemu prazniku

Danes praznuje kraljevič Peter, naslednik prestola kraljevine Jugoslavije, deseto leto svojega rojstva. Ker je to zaključena doba brezskrbnega otroštva in prehaja sedaj mladi kraljevič v mladeniško dobo, v kateri ga čaka kot slehernega zorečega mladeniča mnogo bridkostnih spoznanj, v katerih pa se mu bo duševnost dokončno izoblikovala, mu posvečamo na njegov prvi veliki praznik nekaj bodrilnih besed:

Slišimo, kako vzgaja visoka kraljevska mati svojega sina v ljubezni do domovine, do državljanov, do stvarstva, do dela in reda, do usmiljenja in pravičnosti itd. in se tega veselimo, zakaj sleherni vladar mora biti ne le prva glava v vladavini, marveč tudi prvi zgled vsem državljanom v pravici in resnici, v junaštvu in ljubezni.

V teh svojstvih se naj spominja mladi kraljevič Peter svojih znamenitih prednikov, Črnega Jurija, ki je prvi prinesel luč svobode svojemu narodu, katerega je tlačilo turško kopito, dalje Petra Velikega Osvoboditelja, ki je živel in umiral za svoje zveste državljane, in končno svojega očeta, sedanjega monarha Jugoslavije, ki je vedno v prvih vrstah stal pri obrambi domovine, pa najsibo to v balkanski ali svetovni vojni, ko je v bedi in pomanjkanju vodil v družbi svojega očeta srbsko ljudstvo čez albanske gore v zatočišče in ga končno privedel nazaj v veliko svobodno kraljevino. To so bili borci za pravico in resnico, za svobodo in rast naroda.

Nj. Vis. Peter, naslednik jugoslovanskega prestola, naj se že danes zagleda v te vzore, da bo kesneje po njih stopinjah vodil krmilo domovine v srečne, blagoslovljene dni.

Proslava v Ljubljani

Rojstni dan prestolonaslednika Petra, ki dovrši danes 10 let starosti, proslavi Ljubljana na zelo slovesen način. Zlasti bo proslavila ta dan garnizija mesta Ljubljane, ki bo proslavila tudi dan, ko so bile podarjene jugoslovanskim polkom leta 1930 nove zastave.

Že včeraj popoldne so zavihrale na vojašnicah in javnih poslopjih zastave. Na vojašnicah bodo visele zastave do 7. t. m. zjutraj.

Na ljubljanskem Gradu bo poseben oddelek topniškega polka oddal salvo topovskih strelov. Po posameznih vojaških oddelkih bodo starešine predavali o pomenu tega dne.

Slovesna služba božja v stolnici bo ob 10, v pravoslavni kapeli ob 9. Služba božja bo tudi v evangeljski cerkvi. V stolnici in pravoslavni kapeli bodo prisostvovali slovesni službi božji vsi častniki, ki ne bodo sodelovali pri paradi, pri slovesni službi božji morajo prisostvovati vsi rezervni častniki in vojaški uradniki. Za ta dan je predpisana za častnike svečana obleka.

Pri paradi bodo sodelovali: kolesarski bataljon, planinski bataljon, 40. pehotni polk, Triglavski, 16. topničarski polk, bolničarska četa in sanitetni avtomobil s sanitetnim osebjem.

Levo krilo kolesarskega bataljona bo postavljeno pri cerkvi Srca Jezusovega, drugi del pa v fronti v Meteljkovi ulici, Vidovdanski cesti, Komenskega ulici, Resljevi cesti, na Zmajskem mostu do Krekovega trga.

16. topničarski polk (poljske baterije) se bo postavil na Krekovem trgu pred Mestnim domom, divizija gorskega topničarstva pa na Vodnikovem trgu. Bolničarska četa s sanitetnim avtomobilom bo postavljena pred Jugoslovansko knjigarno.

Divizijski poveljnik, general Cukavac prične z ogledom parade na levem krilu. Po prihodu generala Cukavca bodo čete v koloni stopale po vrsti po Meteljkovi, Vidovdanski, Komenskega, Resljevi, Rimski, Bleiweisovi cesti, kjer se bodo kolone zadržale pred poslopjem policijske uprave, odkoder bodo v paradnem koraku stopale dalje in sicer najprej 40. pehotni polk z zastavo, planinski bataljon, kolesarski bataljon, 16. topničarski polk, bolničarska četa in sanitetni avto.

Poveljnik parade je topničarski brigadni general Anton Pekič.

Pozdrav čet bo na desno, poveljnik divizije pa bo pozdrave sprejemal pred Narodnim domom. Aktivni častniki bodo pa pri reviji postavljeni na levo divizijskega štaba, levo od njih pa rezervni častniki. Po končani paradi odkorakajo čete po najkrajši poti v svojo vojašnico. Poveljnika divizije bodo v tej svečanosti spremljali načelnik štaba, podpolkovnik Caharija Radojevič ter kapetani Milanovič, Ulepič, Kajfež, Stanojevič in Tomic, vsi na konjih.

Za častnike je predpisan svečani kroj brez perjanic. 40. pehotni polk bo spremljala njegova godba.

Ob četrt na 2 popoldne bo četa vojakov 40. pehotnega polka z orožjem in z godbo korakala po sredi mesta iz vojašnice Kralja Petra ter nazaj, kjer se bo razvila vojaška zabava.

Slavnosti Jadranske Straže

Naša mornarica je obogatela za novo ladjo. Ni sicer to mogočna križarka, kakršne spuščajo v morje v drugih državah, šolska ladja je; toda naši mornarji in naš narod je zato nič manj ne bodo cenili. Bila je namreč zgrajena z denarjem, ki ga je nabrala »Jadranska Straža« po vsej Jugoslaviji, in denar je daroval povečini naš mali človek, ki si težko odtrga od ust tudi najmanjšo drobtino. Toda ta denar je daroval v zavesti, da stori veliko delo za obrambo našega Jadrana, po katerem steza prste tujec. Šolska ladja nosi ime »Jadran«. Zgrajena je bila na Angleškem. Velika je približno tako kakor »Vila Velebita«. Ladjo izroče prav danes zelo slovesno mornarici, da s tem počaste prestolnega naslednika Petra, ki obhaja danes svoj deseti rojstni dan.

Jutri odkrijejo v Starem gradu na Hvaru spominsko ploščo Juriju Biankiniju, prvemu predsedniku »Jadranske Straže«. Biankini je bil rojen v Starem gradu in našemu občinstvu znan po svojem delu za slovansko Dalmacijo.

Dne 8. septembra bodo blagoslovili v Omišu dom, ki ga je postavila »Jadranska Straža« iz Vel. Bečkereka.

Z verske slovesnosti v Šmarju pri Jelšah

Silne množice pozdravljajo evharističnega Kralja in 1900 letnico Odrešenja

Foto Pelikan, Celje-Rogaška Slatina.

Kongres mladih intelektualcev

Sedanji čas in njegove prilike so princesle izenačitev in čut skupnosti v vrste izobražencev vseh stanov in poklicev. Ravnina, na kateri se je znašla inteligenčna mladina danes, pa je dvojnostna: snovno-eksistenčna in duhovno-tvoritvena. Oboje teh momentov mora namreč biti pri umskem delavstvu v nekem pravilnem skladju. Ako namreč ne bi ta organizirajoča se inteligenca **mimo zgolj trenutnih materielnih interesov,** ki so jo združili danes v »inteligenčni proletarijat«, več znala prav poudariti tudi časovno-duhovno stran platforme, na kateri se je znašla in ki se nahaja **v altruizmu in etiki,** bi bili naši upi na to mladino in bodoči rod zaman in njena borba bi izzvenela v pomilovalnem »kruhoborstvu«; četudi je namreč to upravičeno danes v ospredju, ne sme ostati edina in poslednja skrb, ako naj smatramo pričeti pokret mlade inteligence za vrednega našega pričakovanja. Tudi se bo morala ta mladina prej ali slej zavesti, da je sovjetski sistem materielno-tehnične ureditve države zgolj ročnega delavstva le skrajnost z ozirom na dosedanjo koalicijo inteligence s kapitalizmom. Ta tradicijska zveza pa bo **s stanovsko-socialno** zavestjo inteligence prekinjena. — Saj je pa tudi dolžnost vsake države, da zaščiti ročno kakor umsko delo v največji meri, kakor tudi solidarno vzajemnost med delavstvom obeh vrst, ker je to v njenem interesu.

V nedeljo, dne 3. septembra t. l. se je prvič zbrala ta mladina s povojno orientacijo na svojem kongresu v dvorani OUZD. Okrog 200 članov in interesentov, med katerimi smo opazili tudi odlične zastopnike raznih stanovskih društev in kulturnih institucij, se je odzvalo povabilu in napolnilo dvorano.

Ob pol 10 je predsednik Pripravljalnega odbora g. Boje Etbin pričel kongres in izrekel zahvalo g. rektorju univerze dr. M. Slaviču za častno pokroviteljstvo, mestni občini za naklonjenost in podporo, Dopisni trgovski šoli za lokal, časnikarjem, vsem referentom ter ostalim odbornikom, kakor slednjič tudi vsem udeležencem kongresa za številen odziv. Nato je predlagal predsedstvo kongresa: za predsednika upravnika DTŠ g. prof. Krošla A., za I. podpredsednika g. učitelja Šegula Pavla, predsednika ZMJ, za II. podpredsednika g. inž. Kuralta J., a za zapisnikarja: prof. dr. Wraber Maks in gdč. Dolenc Marija.

Predsednik profesor Krošl Tone je nato predlagal udanostno brzojavko Nj. Vel. kralju in pozdravil navzoče zastopnike: dr. Karlina kot namestnika g. bana, zastopnika policije, dr. Vebra za ljublj. univerzo, dr. Škerlja za belgrajsko univerzo, g. Fabjančiča Vl. za mestno občino, prof. Sivca I. za Profesorsko društvo, g. Široka A. za JUU, g. Vovka J. za Strokovno komisijo, g. Ambrožiča J. za Narodno strokovno zvezo, g. Smersuja R. za Združenje zasebnih in trgovskih nameščencev, g. Uratnika F. za Delavsko zbornico, dr. Andresa za OUZD, g. dr. Lončarja in prof. Čopiča za »Šolo in dom« in Slovensko Matico, prof. dr. Ozvalda za Slov. šolsko matico ter dr. Doklerja M. za katehetsko društvo. Nekateri od teh so tudi spregovorili.

Kot prvo je bilo na sporedu predavanje g. E. Bojca: **Stanje in naloge sodobne inteligenčne mladine,** s katerim je skušal podati govornik v globoko začrtanih kulturno-filozofskih izvajanjih sedanje stanje mladine in njene naloge. Uvodoma je ugotovil prelom v kulturnem razvoju obvojnega človeštva, ki ga vidi — kakor je pozneje sledilo — v probuji slovanskih narodov po osamosvojitvi in njih zadružniško-altruističnim, etičnejšim doživljanjem. Poudaril je, da vprav slovanstvo prinaša tudi potrebno sintezo obeh današnjih časovno-nazornih stremljenj: vrednot narodnosti in socialnosti in da je zato nujno, kar najtesnejše kulturno medsebojno zbližanje v svrho ustvaritve boljše bodočnosti človeštva. Dalje je še naglasil iskreno pacifistično stremljenje velike večine sodobne mlade evropske inteligence, ki mora priti tudi v današnjih mednarodnih odnošajih do izraza. Končno je naglasil rešitev v **stanovski ureditvi družbe,** ki je sinteza obeh današnjih tez kolektivizma in kapitalizma, in opozoril, da je osnovni pogoj pravilnega korporacijskega reda svobodnost in resnična demokracija, vsled česar današnja Italija in Nemčija ne moreta biti vzor tega prihajajočega družabnega reda. (To ideološko in res zanimivo predavanje smo posneli obširneje že v »Ponedeljskem Slovencu«.)

Za njim je predaval priv. docent prof. dr. Gogala **o stvarnem pomenu narodnega učitelja in narodni vzgoji v narodni šoli.** To predavanje je prišlo na spored iz razloga, ker se bo tudi na nadaljnih kongresih obravnavalo po eno specielno in aktualno vprašanje vsakega stanu, da se tako inteligenca bolje medsebojno spozna. Predavanje je bilo vseskozi znanstveno na višku in skorajda prvi poizkus, razpravljati o tem vprašanju na znanstven način. Ker je bilo navzočih veliko število poklicnih vzgojiteljev, je dvorana izvajanja napeto poslušala in tudi odobravala.

Sledilo je še dopoldne predavanje književnika g. Grahorja: **Sociološka slika brezposelnosti,** v katerem je mladi sociolog dobro poudaril potrebo po sociološki poglobitvi današnje inteligence kot pogoj k izboljšanju sodobnih družabnih razmer. — S tem je bil dopoldanski del kongresa končan.

K debati sta se po dopoldanskem delu kongresa oglasila: dr. Lončar in g. učitelj Kardelj, nakar sta jima odgovorila predavatelja g. Bojc in g. dr. Gogala.

Popoldne se je kongres nadaljeval ob pol treh. Nastopil je g. učitelj Pukl s temo: **Brezposelnost inteligence s praktične strani.** S številkami in golimi dejstvi je pokazal vso bedo sedanjega inteligenta in podkrepil potrebo po močni stanovsko-strokovni organizaciji ter po lastni samopomoči v obliki Borze dela za inteligenčne poklice. Sledil je še kratek, a zelo jedrnat in vzpodbuden referat g. prof. **Kuretu o organizaciji ZMI,** po katerem se je razvila živahna debata. Popoldne se je udeležil kongresa tudi pokrovitelj g. rektor Slavič, ki je bil dopoldne zadržan. Pozdravljen od predsednika in vseh navzočih je imel nagovor, v katerem je spodbujal k nadaljnjemu delu v začrtanem pravcu. Poznejša debata se je sukala okoli oblike in smeri organizacije ter resolucij, ki so bile nato tudi prečitane in odobrene. Organizacija dobi po njih izrazito strokovno-stanovsko smer. Resolucije, ki jih priobčamo na drugem mestu, se bodo predložile vsem merodajnim faktorjem. — **Kongres se je zaključil po sedmi.**

Ljubljanske vesti:

Zasilna ograja ob Ljubljanici

Ljubljana, 5. septembra.

Razne hude nesreče, ki so se pripetile zadnja leta na obrežjih Ljubljanice, bodisi, da so v vodo popadali vozovi, bodisi kolesarji, so vendar prepričali mestno občino, da je ukrenila vse potrebno, da se še letos zgradi ob Ljubljanici zasilna lesena ograja.

Mestni župan je sedaj vendarle odredil, da se ta ograja še letos postavi. Ograjo bodo postavili na obeh bregovih do meje mestne občine in sicer povsod, kjer so nevarni kraji in kjer take ali pa že stalne betonske ograje še ni. Najbolj priprosta in najbolj cenena ograja bi bila dolga vrv iz pletene jeklene žice, ki bi bila pritrjena kar na drevesa. Nova ograja pa bo lesena. V načrtu je sicer, da se potem, ko bo Ljubljanica že vsa regulirana, postavi na obrežjih primerna in okusu ustrezajoča betonska ograja, ki pa bi veljala okoli 2 milijona Din, znesek, ki se seveda ne da dobiti v enem letu. Zadostovala pa bo tudi lesena ograja in vsaj konji ne bodo padali v strugo in tudi otroci bodo izven nevarnosti.

Hvalevredno je, da se je mestni župan za to odločil. Samo nekaj ni prav: ko se je ponesrečila žena občinskega svetnika Zajca, smo tedaj zahtevali, da se ta ograja postavi.

Razstava cerkvenih paramentov

V škofijski palači v II. nadstropju bo jutri otvorjena vsakoletna razstava cerkvenih paramentov bratovščine sv. Rešnjega Telesa. Razstavljena bodo mašna oblačila in druge cerkvene potrebščine, ki jih je bratovščina s prispevki svojih članov oskrbela za ubožne cerkve. Obisk razstave priporočamo vsem prijateljem cerkvene umetnosti, zlasti gg. župnikom, ki so prosili darov za svoje cerkve, oziroma še nameravajo to storiti. Razstava bo odprta od četrtka 7. septembra do ponedeljka 11. septembra, vsak dan od 8—12 in od 2—6.

Tatica, ki je samo sebe lovila

Ljubljana, 5. septembra.

Na filmsko napet in iznajdljiv način se je skušala včeraj dopoldne izmuzniti roki pravice neka tatica na Nabrežju. Nenadoma je planila iz gruče ljudi in začela na vso moč kričati: »Držite jo, držite!« In jo je na vso sapo ubrala proti levemu mostu na Marijinem trgu, za njo pa se je usula gosta gruča preganjalcev, ki so tudi kričali na vse grlo: »Primite tatico!« čeprav niso vedeli, katera je prav za prav tatica in kaj je ukradla. Slepo so drveli za svojo »voditeljico« in nikomur niti na misel ni prišlo, da je tatica ona sama... Na Marijinem trgu je tatici, ki je lovila samo sebe, prestregel pot neki moški, kateremu se je ženska zdela nekam sumljiva. Ogorčeni protesti tatice in odločna izjava, da ona sama lovi tatico, so moža zmedli. Izpustil je žensko in ta je znova začela kričati: »Držite jo, držite!« ter se spustila v še hujši dir po Wolfovi ulici. Gruča zasledovalcev za njo je čedalje bolj naraščala in bogve kako bi se ta čudna dirka končala, če bi se stražniku pri Zvezdi ne bilo zdelo obnašanje ženske med dirko le nekam preveč filmsko narejeno. Ustavil jo je in ji začel s strogo uradnim glasom izpraševati vest. Tatica je uvidela, da je njena zvijača razkrinkana in se je skušala čimbolj poceni izviti iz pasti. S skesanim obrazom je »priznala«, da je »sunila« na trgu samo pest češpelj in da je inscenirala nenavadin lov zato, ker se je bala sramote. Tako je hotela še stražnika zavesti na napačno pot, pa je imela tudi tu smolo, kajti med gručo zasledovalcev je bilo tudi nekaj ljudi, ki so brž postregli stražniku z drugačnimi pojasnili. Ženska je namreč poskusila svojo tatinsko srečo pri čipkarici Jauhovi na Nabrežju. Vsi skupaj so nato odšli na lice mesta na Nabrežje.

Tam je čipkarica Jauhova povedala vso storijo. Že večkrat je bila opazila, da ji izginjajo čipke, dragoceno ročno delo. Imela je na sumu neko žensko, ki se je silno rada vrtela okrog razstavljenih čipk in na vseh koncih tipala in preizkušala blago. Tudi včeraj jo je obiskala ta ženska. To pot ji je pa prodajalka bolj gledala na prste. In je opazila, da je v ugodnem trenutku stisnila v žep zavoj čipk. Prodajalka ji ni ničesar rekla in je čakala, da bodo drugi kupci odšli. Ta trenotek je kmalu napočil. Na pozorišču sta ostali sami tatica in prodajalka, ki pa je tudi hotela oditi. Tedaj jo je prodajalka krepko prijela in zahtevala naj ji pokaže, kaj ima v žepu. Tatica je energično protestirala in grozila s stražnikom. Nato je tudi prodajalka s svoje strani zagrozila s stražnikom, kar je imelo na tatico takšen učinek, da je segla v žep in vrgla na mizo zavitek čipk. V naslednjem hipu pa je že vzela pot pod noge in jo ucvrla po Nabrežju. Prodajalka je začela za njo klicati, naj jo primejo in tako se je začel lov, ki smo ga zgoraj opisali. Končal se je ta lov za tatico tako, da je današnjo noč že prespala v sodnih zaporih.

Kaj bo danes?

Kino Kodeljevo: Ob 8 zv. »Signali v viharju«. (SOS) Znižane cene.

Nočno službo imata lekarni: dr. Piccoli, Dunajska cesta 6 in mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9.

Volivni imenik za Delavsko zbornico razgrnjen

Z ozirom na dopis glavnega volilnega odbora za volitve v Delavsko zbornico z dne 2. septembra 1933, št. 56-33 se razglaša, da je volilni imenik za volitve v Delavsko zbornico razgrnjen interesentom na vpogled v mestni posvetovalnici, Mestni trg št. 2-I. od 5. do vštetega 14. septembra 1933 med običajnimi uradnimi urami t. j. od 8—14 popoldne.

*

⊙ **Drevi ob osmih seja Kršč. šole** za stolno župnijo v stolnem župnišču.

⊙ **Cerkvena slavnost v čast sv. Petru Klaverju,** apostolu zamorskih misijonov, bo letos v nedeljo, dne 10. septembra ob 6 zvečer v cerkvi sv. Jožefa. Spored: 1. Misijonska pridiga, stolni vikar Alojzij Košmerlj. 2. Pete litanije in blagoslov. 3. Darovanje za uboge afriške misijone, med katerim se bo dala v poljub relikvija svetnika. 4. Ljudsko petje: Povsod Boga! — Vse vernike prisrčno vabimo k obilni udeležbi.

⊙ **Jadranska Straža v Ljubljani** vabi vse člane in prijatelje, kakor tudi vsa mestna nacionalna in kulturna društva, da se blagovolijo udeležiti družabnega večera, ki se vrši danes, dne 6. septembra t. l. v dvorani hotela »Metropol« (Miklič) ob 20.30. Predaval bo g. dr. Čermelj, prof. I. drž. realne gimnazije. Družabni večer se vrši v počast rojstnega dne Visokega Pokrovitelja Jadranske Straže Nj. Visočanstva Prestolonaslednika Petra in v počast predaje šolske ladje »Jadran«, ki se vrši v Splitu. Posebno vabi vse članice ženske sekcije krajevnega odbora, da se polnoštevilno udeleže te prireditve. — »Čuvajmo naše morje«!

⊙ **Rezervni oficirji in vojni uradniki** se vabijo na tovariški večer, ki bo na dan rojstva Nj. Kr. Visočanstva prestolonaslednika Petra, dne 6. sept. t. l. ob 21 v oficirskem domu.

⊙ **Seja akcijskega odbora za proslavo 25 letnice septemberskih dogodkov** bo danes (v sredo) ob 18 v zbornici Mestnega magistrata. Udeležba obvezna.

⊙ **Glas iz občinstva.** Mestna občina ljubljanska je pred par leti prav lepo preuredila in prenovila Streliško ulico. Koncem ulice, tam na spodnjem obronku pod gostilno na Gričku pri Tičku pa je prej stal lesen križ, ki bi ga bilo treba pri preureditvi ulice in dotičnega obronka nadomestiti s kamenitim križem, če ne morda s primerno lično kapelico. Na vsak način mora neko sveto znamenje na dotični prostor nazaj. Mestni občini to ne bo težko storiti. Prosimo g. župana, da čim prej reši to vprašanje in da da še letos postaviti na ono mesto celemu okolišu primeren križ.

⊙ **S kolesa je padel.** 19 letni Franc Juhan, sin posestnice na Gori pri Komendi, se je vozil s kolesom po cesti. Pri tem je na nepojasnjen način padel s kolesa in si zlomil nogo. Prepeljali so ga v ljubljansko bolnišnico.

⊙ **Na mesto venca** na grob pokojnega gosp. Erlaha, daruje osobje tvrdke Žibert Din 100 za gluhonemo mladino.

⊙ **Reven dijak** prosi za brezplačne knjige za I. gimnazijo. Darove sprejema uprava »Slovenca«.

⊙ **Bluze,** razno damsko perilo, torbice, rokavice, najnovejše mode, dobite le pri tvrdki Miloš Karničnik, Stari trg.

⊙ **Upokojeno učiteljstvo** ima odslej redno svoje sestanke z odborovo sejo prvi četrtek v mesecu ob 16 pri Novem svetu.

⊙ **En kilogram težkega jurčka** je včeraj utrgal na Golovcu v bližini Rakovnika g. Gajser Josip z Galjevice in ga prinesel pokazat v naše uredništvo. Jurček, prav za prav jur, je res kar impozanten na pogled. Visok je 23 cm, klobuk pa meri skoraj 40 cm v premeru in je torej takšen, kakor srednjevelik moški klobuk. Zanimivo je, da daleč naokoli ni bilo nobenega drugega jurčka. Navadno je tako, da je v bližini takega velikana še več drugih manjših gob; ta pa je zrastel čisto sam. Goba je zdrava in bo kar zadostovala družinici za okusno kosilce.

Slovensko ljudstvo okrog sv. Evharistije

10.000 vernikov proslavlja jubilej Odrešenja

Veličastne verske svečanosti kranjske dekanije v nedeljo, dne 3. septembra

Kranj, 4. septembra.

Ni je močnejše in silnejše ideje, kot je globoko v duši zasidrana, vse življenje prevevajoča verska zavest slovenskega ljudstva. Ni je pa tudi sile in moči in orožja, ki bi bila v stanu to v etosu in tradiciji slovenskega ljudstva zakoreninjeno versko zavest iztrebiti in zatreti. Pod križem Kristusovega evangelija, ki nam je prinesel na svet Odrešenje, se nedeljo za nedeljo, leto za letom zbirajo trume in množice vernega slovenskega ljudstva, da svojo iz roda v rod ohranjeno in podedovano neporušljivo versko zavest in vero v Boga javno in zadosti jasno izpričajo pred svetom in njega nevernimi in krivičnimi oblastniki. Zato se slovensko ljudstvo zbira na svojih verskih zborovanjih, proslavah in svečanostih pod križem in pred oltarjem.

Tako je treba opazovati mogočno versko svečanost včerajšnje proslave 1900-letnice Odrešenja v Predosljih, ki je kot velikanski in razsežen val zajela vernike kranjske dekanije brez tržiškega kota.

Komaj je ljudstvo po vseh farah pri oznanilu s prižnice zvedelo za proslavo 1900-letnice Odrešenja, ko ljudje še niso mogli pozabiti vtisov z ljubljanske proslave 30. julija — se je po vseh vaseh teh 19 fara pričelo gibanje za priprave na to proslavo. Vse je navdajala misel, češ pa še pri nas kaj takega naredimo, kot so v Ljubljani.

Vršile so se po vseh farah kranjske dekanije priprave za proslavo. Fantje in dekleta so zbirali in iskali narodne noše, krasili konje in vozove, in ko je napočil dan proslave, so se skoro v vsaki hiši prepirali kdo bo ostal doma za varuha, ker je vse hotelo na proslavo. Po nekaterih vaseh so pobrali vse konje do zadnjega.

Druge vse bolj važne priprave in opravila pa je imela predoška fara. V vseh vaseh te fare so dekleta pletle vence, moški so pa skrbeli za mlaje, posipali pota ter krasili okolico slavnostnega prostora. — Posebno veliko dela in truda je pa bilo z postavitvijo zares umetniško zamišljenega in postavljenega oltarja na prostem na župnijskem svetu, za katerega je napravil načrt strokovnjak v tem poslu preč. g. župnik Zupanc. Približno v višini 2 metrov se nahajajoči oltar je bil naslonjen na visok mlaj, vrh katerega je bila pritrjena krogla s križem, vse iz vencev. Od te krogle so potekali venci navzdol na manjše mlaje, ki so oltar v polkrogu obdajali, vsi oviti z venci in okrašeni z rožami. Pogled na ta okusno izdelani oltar je bil nekaj posebnega. Farani predoške fare pa so se tudi v duhovnem oziru pripravljali na proslavo. Molile so se sv. ure, prejemali so se sv. zakramenti.

Tako so potekali zadnji dnevi v pripravah in veselju na proslavo.

V soboto zvečer, ko je odzvonilo Ave Marijo, se je po vseh farah in podružnicah razleglo v lepo mesečno noč glasno in doneče pritrkavanje, v ravnini kot v hribih so pa zažareli številni kresovi, najprej kot male lučke, nato pa vedno večji in večji, in so dajali nočni pokrajini živ in izrazit, nenavaden ton. V linah predoške cerkve je pa žarel velik križ ves v električnih žarnicah.

V jutro slavnostnega dne

je vreme prav resno grozilo, da bo prireditev na prostem onemogočena. Preteče deževje, slaba pota, vse to pa ni oviralo vernih ljudskih množic, da ne bi ob napovedanem času napolnile vsa pota, ceste in steze, ki vodijo v Predoslje. Z vozovi, peš, na kolesih so hitele trume proti svojemu cilju. — Nebo, ki je preizkušnjo poslalo, jo je pa tudi odvzelo. Kmalu po 9 je rosenje iz oblakov prenehalo, nebo se je začelo svetliti, oblaki tanjšati in tako je med 10 in 11 nastalo najlepše solnčno vreme, lep svetal dan. Toplo solnce je posvetilo na oltar, razlilo je svoj blagoslov čez vso to širno množico, ki je v srcih zavriskala nad to dobroto neba, navdušenje se je še povečalo.

Okrog 9 so začele prihajati v Predoslje množice, ki so bile po farah uvrščene v procesije. Med petjem je prispela velika in mnogoštevilna fara naklanska. Potem pa so prihajale vse fare 19 po številu, lepo v procesijah in se v popolnem redu uvrščale na slavnostni prostor. Ob prihodu je vse pelo. Udeležba iz vseh fara, kot Šenčurja (do 1500 oseb), Kranja (posebno veliko do 1000 oseb), Preddvora, Mavčic, Smlednika, Šmartna, Nakla in od drugod je bila neverjetno velika. Celo najoddaljnejše fare kot Kokra, so se izredno dobro odrežale. Lahko rečemo: V Predosljih se je zbralo v nedeljo na proslavi 1900-letnice Odrešenja po pravilni cenitvi

do 10.000 ljudi

to je množica, katere ni v stanu dvigniti nobena druga ideja, nego edinole budna verska zavest našega ljudstva.

Med to množico je bilo 400—500 lepih narodnih noš, za katere so se fantje in dekleta tako potrudili, par sto konjenikov, do 300 belo oblečenih deklic, 17 bander in 11 zastav Marijinih družb.

Prihod g. knezoškofa dr. Rožmana.

Slavnosti se je udeležil tudi prevzvišeni vladika, ljubljanski knezoškof g. dr. Gregorij **Rožman.** V okrašenem avtomobilu se je pripeljal v Predoslje ob 9 med zbiranjem množic.

Slavnost se je pričela nekaj čez 9 s pridigo, potem ko je bil ves obširni prostor od oltarja daleč navzdol do ceste na Kokrico, nabito poln ljudi in je bilo videti glavo pri glavi. Na leco pred oltarjem je stopil znani govornik na ljudskih cerkvenih taborih in zborovanjih, župnik trsteniški g. dr. Janko A r n e j c. Razvil je pridigo o milosti, katero prinaša odrešenje, za kar smo dolžni največjo hvaležnost, vmes je vpletel priliko nedeljskega evangelija. Radi globoke vsebine in poljudnega tona, je pridiga g. dr. Arnejca šla vsem do srca. Pridigi je sledila sv. maša, katero je daroval gosp. knezoškof ob obilni asistenci duhovnikov, katerih je bilo zbranih iz vse dekanije v Predosljih okrog 30. Skupno petje je uspelo prav dobro in je naredilo silno mogočen vtis. Po sv. maši se je razvila

veličastna procesija z Najsvetejšim

ki je krenila od cerkve proti Brdu, nato po stranski poti na cesto proti Kokrici in nato po tej cesti zopet nazaj v Predoslje na slavnostni prostor.

Procesija je krenila po 3 km dolgi poti in so se zadnji ravno uvrstili v sprevod, ko so prvi že prihajali nazaj k oltarju. Vse je šlo v štiristopih. V procesiji je bilo kakih 6000—8000 ljudi. Vsaka fara je šla pod svojim banderom. Za banderom vsake fare so najprej šli otroci, nato pa moški in ženske. V sprevodu so bili tudi konjeniki v narodnih nošah, ženske narodne noše, zastave Marijinih družb, pred in za sv. Rešnjim Telesom, katero je v spremstvu vse duhovščine nosil prevzvišeni gosp. knezoškof dr. Rožman, je stopalo veliko število belo oblečenih otrok.

Ko je procesija dospela nazaj na slavnostni prostor pred oltar, se je zopet vsa množica uvrstila v najlepšem redu. Prevzvišeni g. knezoškof je imel nato pred posvetitvijo presv. Srcu Jezusovemu lepo pridigo, katere motiv in refren je bil: Tvoji smo in Tvoji hočemo biti — možje in žene s svojimi družinami, fantje in dekleta. — Nato je sledila posvetitev vse dekanije presv. Srcu Jezusovemu. — Množica je nato zapela zahvalno pesem, potem pa še himno: Povsod Boga. Med pesmijo je sprevod krenil z Najsvetejšim v cerkev. — Že so se odpele tri kitice himne Povsod Boga, ljudstvo se pa kar ni maralo raziti. Vse je obstalo v nemem pričakovanju nečesa blaženega lepega in svetega ter pod silnim vtisom vsega doživetja. Šele počasi so se razhajale množice na vse strani in s tem je bila dopoldanska slovesnost ob četrt na 1 končana.

Popoldanska slovesnost. — Nepozaben odhod gosp. knezoškofa.

V farni cerkvi predoški so se popoldne ob 3 vršile slovesne pete litanije z blagoslovom. Ljudstvo iz predoške fare in iz bližnje okolice je napolnilo prostorno cerkev do zadnjega kotička. Po končanih litanijah in blagoslovu so vrele množice iz cerkve pred župnišče, kjer so čakale na odhod gosp. knezoškofa. Prevzvišeni vladika g. knezoškof dr. Rožman se je po prihodu iz cerkve nekaj časa zadržal v prav ljubeznivem razgovoru z možmi in fanti ter je množica temu prizoru prisostvovala z velikimi simpatijami in ljubeznijo do Prevzvišenega. In ko se je gosp. knezoškof končno poslovil še od svoje duhovščine in sedel v okrašeni avtomobil, katerega je množica kroginkrog obkolila, se je zdelo, da ljudstvo svojega ljubljenega Nadpastirja noče izpustiti iz svoje srede. Roke in robci so se dvignili med silnim vzklikanjem in pritrkavanjem v pozdrav, ko se je gosp. knezoškof odpeljal proti Kokrici in naprej v Tržič. Spremljal ga je predoški gosp. župnik Ignacij Zupanc, narodne noše na vozovih in konjih so pa spremili avtomobil do Naklega.

Množica je odhajala počasi domov, pa tudi zbrani gg. duhovniki so polagoma drug za drugim odšli v svoje fare in domove.

Lepa in veličastna, času in razpoloženju ljudstva primerna je bila proslava jubileja 1900-letnice Odrešenja v Predosljih, katero je priredila za vso kranjsko dekanijo predoška fara.

Kulturni obzornik

Zgodovina umetnosti v šolah

Z veseljem pozdravljamo, da šolski učni načrti predpisujejo, naj se pri pouku, zlasti zgodovine in domoznanstva, obravnava tudi umetnost, splošna in domača. V nekoliko to že upoštevajo učne knjige. Seveda bi bilo želeti, da bi se o duševni kulturi, znanosti in umetnosti, priredil poseben, kratek in jasen, namenom šole zadostujoč učbenik.

Ker me stvar zanima, sem pregledal dva učbenika za srednje šole: B u č a r: Zgodovina srednjega veka za nižje razrede srednjih šol, 2. izdaja, 1930, in K o m a t a r - C a p u d e r: Zgodovina novega veka za višje razrede srednjih šol, 1924.

Obe knjigi imata za vsako večjo dobo in kulturo posebne oddelke o umetnosti. Prva imenovanih knjig govori o bizantinski umetnosti (str. 21), o najstarejši krščanski umetnosti ima eno stran in pol (str. 35 in 36), o arabski umetnosti tričetrt strani (str. 30 in 31), o umetnosti dobe Karla Velikega pet vrstic (str. 56), o romanskem slogu dve strani (str. 165 in 166), o gotskem slogu dve strani (str. 168 in 169), o renesansi nekoliko nad dve strani (str. 265 in do 267). Druga knjiga pa ima o baročni in rokoko-umetnosti tri strani (157—159), o klasicistični (ne klasični), empirski in romantični umetnosti dve strani (245 in 246), o umetnosti najnovejše dobe pol strani (str. 339).

Ti pregledi so v splošnem zadostni. Žal, da sta knjigi brez slik, morda to izpopolnjujejo šolski učni pripomočki (slike itd.). V prvi knjigi moti, da je bizantinska umetnost obravnavana pred splošno starokrščansko. Mimogrede omenimo, da bi se »Bauhütten« moralo prevesti z besedo stavbnice (Flis, stavbinski slogi, 1885, str. 96), ne »stavbne koče« (str. 169).

To priliko porabljam, da zlasti gg. veroučitelje opozorim na dve veroučni knjigi, ki vsebujeta tudi potrebne in važne podatke o krščanski umetnosti. Pravim krščanske umetnosti, ker ta izraz ni le pravilen glede na veroučne knjige, ampak velja tudi v obče, saj do lahkožive rokoko-dobe pripada velika večina najvažnejših in najboljših del religiozni umetnosti. V mislih imam knjigi: S t r o j: Kratka zgodovina katoliške Cerkve, 2. izdaja, 1922, 134 strani z 20 slikami, Din 10, in S t r o j: Liturgika, 3. izd., 1922, 152 strani in 40 slik, Din 10. Prva knjiga govori v § 9. na straneh 25—27 o bogoslužnih prostorih in pokopališčih prvih kristjanov (katakombe in njih okras), v § 30. str. 77 o starokrščanskem stavbarstvu, o romanskem in gotskem slogu, in v § 36. na kratko o renesansi (str. 97). Izmed slik naj posebej omenim: Kristusov monogram iz Emone, bazilika v Ogleju, Gospa Sveta na Koroškem, stolnica v Djakovem.

Mnogo več ima liturgika, kar je že samo po sebi umevno radi tvarine, ki jo knjiga obdeluje. Saj se katoliška liturgika giblje vedno v umetnosti, tako v besedni (slišni), kakor v likovni (vidni). V § 5. str. 5—12 je podan točen pregled o svetih krajih v raznih dobah, o stavbinskem razvoju in olepšavah (kiparstvo in slikarstvo), z vednim ozirom na domače kraje in umetnike. Pri posameznih paragrafih o liturgični cerkveni opravi se je pisatelj vedno oziral na umetno in estetsko stran, da, celo ikonografske podatke ima (str. 18 in 19). Važnejše stvari pojasnjujejo dobro izbrane slike. Iz naših krajev so med slikami: Stolnica v Zagrebu, Sv. Peter v Ljubljani, svetišče ljubljanske stolnice sv. Nikolaja, veliki oltar pri Sv. Jakobu v Ljubljani, znamenita monštranca v Slavini, mašni plašč iz ogrinjala Hasan-paše iz zmage pri Sisku 1593 (zdaj v Narodnem muzeju), pluvijal in dalmatike z vezeninami s konca 18. stoletja (ljubljanska stolnica), oglejska bazilika (notranjščina), Matej Langus: Križani. Druge slike pripadajo splošni zgodovini umetnosti. Vse posamezne slike imajo popis (str. 145 do 150). V oddelek berila v knjigi je sprejet opis Katakombe (zgodovina in slikarije), brez dvoma nima boljšega sestavka o tem predmetu nobena šolska verska knjiga, kolikor vem, tudi pri večjih narodih ne.

Prav zadovoljni moramo biti, da imamo za verouk učni knjigi Zgodovino sv. katoliške Cerkve in Liturgiko, ki dovolj obširno obravnavata umetnost in pojasnjujeta teorijo s številnimi dobro izbranimi, lepimi slikami. Mladina iz njih lahko spozna lepoto bogoslužja, bogoslužnih krajev in vsega, kar je v zvezi z bogoslužjem. Lepota bogoslužja bo prevzela mladino, da bo svete skrivnosti bolj spoštovala in se jih z večjo vnemo udeleževala. Vplivi, posredovani po razumevanju cerkvene umetnosti so, kakor priča izkušnja, najbolj trajni. Njemu, ki mu je cerkev v resnici lepa »hiša božja«, bo tudi »vrata nebeška«.

M. J. D.

Sinclair Lewis: Arrowsmith

Roman. Poslovenil Stanko Leben. Založila Modra ptica v Ljubljani, 1933. — Odlični slikar malomestnega ameriškega sveta ter vseh drobnih malenkosti vsakdanjega življenja, ki tvorijo celoto in nudijo verno podobo resničnosti življenja, Sinclair Lewis, nam v svojem velikem romanu »Arrowsmithu« odkriva na svoj širokopotezen način življenje mladega zdravnika, doktorja Martina Arrowsmitha, v vsej njegovi težnji za znanstvenim delom v bakterioloških laboratorijih ter v silnem odporu proti vsemu izrabljanju zdravniškega stanu in novih znanstvenih izsledkov s strani kapitalističnih finančnikov. S počasno doslednostjo vodi Lewis Arrowsmitha iz deških let v visokošolski študij mohališke univerze, kjer je mladi medicinec že brezkompromisno nastopal proti tovarišem — golim računarjem, kakor tudi proti profesorjem, ki »izdelujejo« zdravnike kot stroje. Vse naslednje življenje zdravnika-idealista se je zatikalo ob odpor staroverskega ljudstva, stremuških, praznoglavih, samohvalečih se tovarišev, tudi tedaj, ko se je umaknil iz podeželskih mest v znameniti newyorški znanstveni zavod Maca Gurghka, kjer je Arrowsmith našel le dva znanstvenika, a eden izmed teh je bil bivši njegov profesor z mohališke univerze, Max Gottlieb, vsi ostali »znanstveniki« tega zavoda pa so bili praznoglavi stremuhi. Tu je A. izsledil serum proti kugi, s katerim je na otoku sv. Huberta ustavil neusmiljeno delovanje kužnih klic ter na mah postal radi računske reklame njegovih predstojnikov slaven zdravnik. Toda čez račune newyorške visoke družbe je potegnil Arrowsmith kratkomalo križ in se umaknil v samotne gozdove k svojemu prijatelju biokemiku Terryju, kjer sta se nemoteno, daleč od dolarjev in reklame, potapljala v bakteriološko delo. V romanu je med drugim razvit čudovito lep lik Arrowsmithove žene Leore, psihološko poglobljeni so nekateri tipi zdravniškega stanu, med drugimi na zunaj čudaški tip Maxa Gottlieba, ki je veljal A. za najčistejši vzor.

Kot rečeno, je »Arrowsmith« mozaični roman drobnih posameznosti, ki so med seboj povezane v nerazrušno celoto. Iz te veje cinična satiričnost zavita v dobrohotni humor na ameriško visoko družbo denarnežev, teatralno nastrojenih zdravniških funkcijonarjev, ki opravljajo svojo službo radi rentabilnosti in imena, ne pa radi ljubezni do znanstva in reševanja človeštva. Predzadnja misel se vrta skozi ves roman. In ni le last ameriških, marveč tudi zdravnikov z ostalih kontinentov, ter končno ne v najmanjši meri slovenskih rešiteljev človeških življenj. Mimo socijalne kritike, ironiziranja življenja provincialnih mest itd. je namreč v tem romanu najmočnejša kritika proti zdravnikom-lovcem za denarjem. Morebiti bise dalo romanu z umetniške strani le toliko prigovoriti, da je malce preraztegnjen in zategadelj zgublja v nekaterih momentih moč enovitosti. Sicer pa je »Arrowsmith« po organičnosti kakor tudi po človeški globini izredno močno delo, ki ga bo sleherni inteligent z veliko koristjo bral. Zunanja oprema knjige je razkošna ter tako že na zunaj reprezentativna, kakor so povečini knjige Modre ptice. Glede tiskovnih napak, ki jih je v knjigi vsa sila, pa smo močno nezadovoljni.

L. G.

Proslava 1900 letnice Odrešenja pri Veliki Nedelji

Velika Nedelja, 4. septembra.

Že dolgo ni doživela velikonedeljska dekanija takega praznika, kakor je bila včerajšnja nedelja, praznovana pri Veliki Nedelji. Vsa proslava, katere se je udeležilo prebivalstvo vse dekanije, predpoldne in popoldne, je bila veličastna, vredna predmeta, katerega se je proslavljalo. — Posebnost cele slovesnosti je bila oddolžitev človeštva božjemu Odrešeniku za Njegovo ljubezen na križu in v presveti Evharistiji, z deli pokore in molitve, kakor kliče v tem jubilejnem letu ljudstvu vsega sveta, da bo rešeno iz sedanjega vsestranskega gorja.

Vsi sloji ljudstva cele dekanije, ki šteje okoli 20.000 prebivalcev, so globoko razumeli edini pravi klic svetega očeta; zato so se tako mnogoštevilno udeležili celodnevne slovesnosti. Krona predpoldanske slavnosti je bila slovesna sprava in posvetitev presvetemu Srcu vseh župnij dekanije pod milim nebom pred Najsvetejšim. Najlepši in najveličastnejši ter obenem najbolj ganljiv je bil popoldanski zaključek slovesnosti, pri kateri je pevsko društvo »Maribor« pod vodstvom svojega požrtvovalnega pevovodje g. Janeza Ev. Gašpariča dovršeno proizvajalo Haydnovo znamenito cerkveno skladbo »Sedem poslednjih besed Jezusovih na križu«. Pred vsako poslednjo besedo je g. dekan Friderik Horvat na kratko razložil njen pomen za vse človeštvo, kar je vsemu občinstvu v natlačeno polni cerkvi pripomoglo do globljega razumevanja skladbe same in skladatelja-mojstra. Vse je pretresljivo učinkovalo na srca navzočih.

Iskrena hvala vsem, ki so kakorkoli pripomogli k tej vsepožrtvovalnosti vredni slovesnosti.

Vsemu trgovstvu!

Naši rudarski revirji, zlasti Trbovlje, Hrastnik in Zagorje, so, kakor znano, zapadli v hudo stisko. Radi premajhne zaposlitve v rudnikih je omajana, v premnogih primerih pa tudi že uničena eksistenca stoterih družin. Še prav posebno pa je prizadeta mladina, ki je že končala osnovno ali meščansko šolo, pa sedaj ne najde nikake zaposlitve.

Zato je potrebno, da v tej akciji po svojih možnostih sodeluje tudi trgovstvo in sicer na ta način, da bi trgovci pri sprejemanju učencev in učenk v prvi vrsti upoštevali učence iz rudarskih krajev.

Zveza trgovskih združenj dravske banovine v Ljubljani apelira zato na vse slovensko trgovstvo, da to pri sprejemanju učencev in učenk uvažuje in s tem pripomore v hudi stiski, ki tare prebivalstvo v revirjih. Prijave sprejema Zveza trgovskih združenj dravske banovine v Ljubljani (Trgovski dom), odnosno Akcijski odbor za pomoč gladujočim rudarjem v Ljubljani, Wolfova 1.

Kozolec pogorel

Šmartno pri Litiji, 4. septembra.

V Vel. Kostrevnici je Jožefu Sušniku te dni zgorel kozolec z lopo in notri naloženo otavo. Goreti je začelo ob pol 10 zvečer, ko so že vsi spali. Ogenj je bil najbrž podtaknjen. Na mesto so prihiteli domači gasilci in rešili, kar je bilo mogoče. Kozolec ni bil zavarovan.

Koledar

Sreda, 6. septembra: Caharija, prerok; Peregrin.

Novi grobovi

† **Umrl je Karl Korošec,** pos. sin v Vrholah pri Laporju. V času ko ajda diši, se je v soboto preselil v večno domovanje. Bil je član prosvetnega društva, pravi fant od fare. Naj se mu tam gori nad zvezdami dobro godi!

Ostale vesti

— **Prvi razred državne učiteljske šole v Ljubljani** letos vobče ne bo otvorjen, ker se je priglasilo za vstop premalo učencev. Od 9 prijavljencev je bilo samo 5 popolnoma sposobnih za vpis. (Značilno za današnje razmere).

— **Cerkven koncert v Rajhenburgu.** V četrtek dne 7. septembra, ob priliki romanja k Mariji Lurški v Slovenski Lurd, ki ga priredi dobrodelno društvo »Varstvo« iz Ljubljane, bo zvečer ob Zdravi Mariji, po rimski procesiji in slovesnih večernicah v lurški baziliki cerkven koncert, ki se ga udeleže poleg romarjev tudi številni verniki iz okoliških župnij. Ker vlada za ta koncert veliko zanimanje, bo ta večer še marsikoga privabil v Rajhenburg, če objavimo spored koncerta, ki je sledeči: 1. Matija Tomc: Slavnostni preludij, orgle. 2. Anton Foerster: »Domine in auxilium meum respice«, op. 98, tenor-solo in orgle. 3. Carl Monar: Toccata op. 15, orgle. 4. P. Théodor Grau: »Ave Maria«, tenor-solo in orgle. 5. Paolo Mauri: Melodia, orgle. 6. E. Hochreiter: Molitev, orgle. 7. Cyrill Wolf: »Veritas mea« op. 52, tenor-solo in orgle. 8. Dr. W. Volckmar: Psalm 23 op. 234, orgle. 9. Dr. Fr. Kimovec: »Zdrava Marija«, tenor-solo in orgle. 10. I. Goller: Aleluja (preludij in fuga) orgle. Proslavo 75 letnice lurških dogodkov in 25 letnice svetišča Marije Lurške v Rajhenburgu bo ta koncert brezdvoma znatno dvignil in prvo splošno romanje Slovencev v Slovenski Lurd bo ostalo vsem udeležencem v lepem spominu.

— **Romarski shod v Novi Štifti.** V Novi Štifti pri Ribnici bo 8. septembra, t. j. na praznik Marijinega rojstva romarski shod. Spovedniki bodo že prejšnji dan na razpolago. Na praznik bo služba božja ob 6 in ob 10. Vsi vneti častivci Marijini, ste prijazno vabljeni, da pridite počastit našo skupno Mater v tej prekrasni in po starosti častitljivi cerkvi.

— **Posebni romarski vlak k Mariji Bistriški in v Zagreb zagotovljen dne 9. in 10. sept.** Odhod iz Celja 14.58, Laško 15.10, Rimske toplice 15.20, Zidani most 15.40, Loka 15.59, Sevnica 16.41, Rajhenburg 17.00, Brežice 17.21, prihod v Zlatar Bistrico 19.19. Odhod iz Zlatar Bistrice 7.52 in prihod v Zagreb 9.55. Iz Zagreba odhod 19.35 in prihod v Celje 23.13. Na progah Šoštanj—Celje in Trbovlje—Zidani most plačajo le tretjino vozne cene proti potrdilu izletniške plačane vozovnice. — Hrana in stanovanje je preskrbljeno. V Zagrebu pripravljajo Zagrebčani Slovenci in Hrvati lep sprejem. Prijave sprejemamo do sobote 9. sept. do 10. Kdor še ni prijavil naj to hitro stori in plača vozovnico.

Vpisovanje v Dopisno trgovsko šolo v Ljubljani, Pražakova ulica 8/II **se je pričelo.**
Dnevno 9—12 in od 4—6.
Važno zlasti za one, ki niso bili sprejeti v državne šole, da ne izgube leta.

Čatežke Toplice

Najbolj vroče radiotermalno kopališče v dravski banovini (54·5° C). **Za revmo, išias otrpelost, želodčne in ženske bolezni!** - Od 1. septembra do 31. oktobra 20-dnevno pavšalno zdravljenje za ceno 1200 Din (stanovanje, 4krat dnevno dobra hrana s kruhom, 20 kopeli, zdravnik, dovoz in odvoz od žel. postaje Brežice ali Dobova, takse in davek). Prospekti na zahtevo.

— **Oskrbniško mesto planinskega doma na Voglu.** Turistovski klub »SKALA« razpisuje mesto oskrbnika(ce) za svoj nov planinski dom na planini Vogel nad Bohinjem. Ponudbe z navedbo kavcije poslati na TK Skala, Ljubljana, hotel Metropol.

— **Posebni vlak v Belgrad,** določen za 7. september, radi maloštevilnih prijav ne bo vozil, pač pa aranžira tak vlak za dne 16. septembra »Putnik« za isto ceno, to je 145 Din. Prijavljenci za vlak dne 7. septembra naj dvignejo vplačane zneske pri Higienskem zavodu v dopoldanskih uradnih urah.

— **Na orglarski šoli Cecilijinega društva v Ljubljani** se prične šolsko leto **1933/34 v ponedeljek, 25. septembra.**

— **Foto Pelikan,** celjska podružnica v Rogaški Slatini, ima mnogo lepih posnetkov z evharističnega kongresa v Šmarju pri Jelšah. Razglednice so po 5 Din za komad. Dobijo se tudi v raznih velikostih. Foto-atelje ima tudi lepe fotografije biseromašnika nadškofa dr. A. B. Jegliča. Vpraša naj se na naslov: Foto Pelikan, Rogaška Slatina.

— **Avtobusni izlet za Logarsko dolino** bo v petek 8. in nedeljo 10. septembra. Cena 135 Din s prehrano. Prijave sprejema Putnik, za nebotičnikom.

— **Cerkvenim zborom** priporoča »Jugoslovanska knjigarna« v Ljubljani sledeče mašne pesmi: **Beran E.:** Tri slovenske sv. maše za mešani zbor. Part. Din 36, glasovi po 5 Din; **Gerbič Fr.:** Slovenska maša sv. Frančiška za mešani zbor. Part. Din 12; **Kimovec dr. Fr.:** Pred Bogom. Mašne pesmi za mešani zbor. Part. Din 30, glasovi po Din 6; **Laharnar Iv.:** Slovenska sv. maša za mešani zbor. Din 16; **Premrl St.:** Mašne pesmi za mešani zbor. Part. Din 24; **Sattner p. Hugolin:** Belarjeva slovenska maša »Oče večni« za mešani zbor. Part. Din 16, glasovi po Din 4; **Sattner p. H.:** Miklošičeva slovenska maša za mešani zbor. Part. Din 14, glasovi po Din 4; **Sattner p. H.:** Kvišku srca, slovenska maša za mešani zbor z orglami. Part. Din 24, glasovi po Din 5; **Sattner p. H.:** Mašne pesmi za mešani zbor. Part. Din 40, glasovi po Din 6; **Tomc Matija:** »Stopil bom k oltarju.« Slovenska maša za mešani zbor, deloma z orglami. Part. Din 20, glasovi po Din 4; **Železnik M.:** 14 mašnih pesmi za mešani zbor. Part. Din 32, glasovi po Din 6.

— **Trgovski tečaj.** Starši, še je čas, da vpišete svojega otroka v enoletni trgovski tečaj STD, Maribor, Zrinjski trg 1-I. Praktičen trgovski pouk, nizka šolnina.

— **Pri ishijasu sledi** na kozarec naravne **»Franz Josefove«** grenčice, popite zjutraj na tešče, brez truda izdatno iztrebljenje črevesa, kar povzroči ugoden občutek olajšanja.

— **Evropski radio-sprejemnik.** V septembru 1931 se je pojavil prvi aparat, zgrajen po principih »Super Inductance«. Velik uspeh, ki ga je dosegla prva serija teh aparatov, je bil dokaz, da »Super Inductance«-princip pomeni res novo pot v izdelovanju radio-aparatov. V sledečih letih se je pojavila serija 800 in 600 kot dokaz zmage »Super Inductance«, ki se je tudi v praksi pokazal kot odličen in edino pravi radio-sprejemnik za Evropo in evropske radio-razmere. To brez dvoma dokazuje, da so imeli prav Philips laboratoriji s svojim stališčem: Super Inductance aparati so edini za Evropo, ker je občinstvo vedno bolj in bolj zaupalo temu novemu principu. Slednjič bodo zmagali samo oni proizvodi, ki so dorasli tem zahtevam. Prednost »Super Inductance« principa je na kratko ta-le: dober sprejem tudi pri dolgih valovih, brez šuma in piskanja, kakor pri drugih prvovrstnih aparatih z enako selektivnostjo in občutljivostjo. Od sto kupcev radio-aparata jih brezdvomno 99 ne pozna radio-tehnike in ne ve, kaka je razlika med »Superhet« in »Super Inductance«, toda publika sliši, publika želi sprejemati to ali ono postajo čisto in jasno brez šuma.

— **Napetost,** nepravilno vretje v debelem črevesu, zaprtje jeter, zastajanje žolča, bodljaje, tesnobo v prsih, utripanje srca odstranite z naravno **»Franz-Josef«** grenčico, obenem se pa zmanjša pritisk krvi na možgane, oči, pljuča ali srce. Zdravniške izjave zaznamujejo uprav presenetljive uspehe, ki so se dosegli s **»Franz-Josef«** vodo pri ljudeh, ki veliko sede

— **Pri slabi prebavi,** slabokrvnosti, shujšanju, bledici, obolelosti žlez, izpuščanju na koži, tvorih uravnava **»Franz-Josef«** voda izborno toli važno delovanje črevesa.

Na Durmitor

Po železnici do Ustiprače.

Za cilj letošnjih počitnic smo si izbrali — Durmitor. Namenili smo se, da si ogledamo to gorovje, njegove stene, grebene in vrhove, rožice, ki na njem rastejo in ljudi, ki prebivajo in planšarijo tam doli.

Vedeli smo, da je Durmitor bolj odročen, kakor naše planine: da v njem ni planinskih zavetišč, niti markiranih in zavarovanih potov, da je doli nebroj kač, da je vse bolj prvotno in neoskrunjeno s pretirano udobnostjo. Zato smo se na to našo pot temeljito pripravili.

Kdor nas je videl, ko smo šli ponoči na **kolodvor,** je lahko razpoznal, da nosimo v ogromnih nahrbtnikih šotorske plahte, plezalne vrvi, lonec in ponvico, menažne škodele. Opremljeni smo bili tudi z plezalniki, plezalnimi klini, dokajšnjo lekarno z najpotrebnejšimi medikamenti in obvezami, nosili smo odeje, brašno, v rokah si nosil kakšen priboljšek, ki ti ga je stisnila mamica ali teta za na pot. tudi specijalne karte Durmitorja, petrolejski zorivec in cepine smo vzeli s seboj. Zares, oprema je bila prav šarena.

Odpeljali smo se skozi Zagreb, do Broda na Savi. Do tu je štela naša odprava pet mož, šesti, Jože, naj bi se nam pridružil v Brodu. Dobil je namreč dopust, ki so mu ga pa, potem, ko je bil že popolnoma pripravljen na pot, preklicali, tako, da je žalosten ostal v Brodu.

Presedli smo v ozkotirno železnico, vozili smo se vso noč, rano v jutro pa smo se pritresli v Sarajevo. Ogledali smo si mesto in njegove znamenitosti: muzej, most čez Miljačko, kjer je bil izvršen znameniti sarajevski atentat, tudi v tobačno tovarno nas je zanesla pot. Videli smo nekaj džamij, potem smo šli v čaršijo.

Sarajevska čaršija je bila za nas najzanimivejši del mesta. Po vegastih, tesnih ulicah se prerivaš med stojnicami, med konjiči, ki tovorijo les, moko, sol, med bulami, ki imajo obraz zastrt s črno krpo; zdaj pa zdaj zaide semkaj avto, ki razbije marsikatero cestno idilo, pridrdra tramvaj; od vseh strani vpijejo prodajalci in ponujajo najboljše, najcenejše. Iznad tesnih in nizkih stojnic se dvigajo džamije, z kalotnimi strehami, ki s svojimi sivimi, elegantno slokimi minareti segajo visoko v nebo. Proti večeru ta pestrost čaršije pojenja, in ko leže mrak, ko zapoje muezin s srebrnim glasom, se vsa ta mestna četrt zaziblje v čudovit nastroj orijentalske tajnosti...

Kmalu smo morali zapustiti prijazni Saraj. Zopet smo se vkrcali na ozkotirno železnico, ki vozi na Višegrad in ki je najbližja zveza Bosne z Belgradom.

Ta proga je med našimi najlepšimi, najslikovitejšimi progami. Sprva se po smelih serpentinah dvigne prek nasipov, mostičev visoko nad Sarajevo. Kar dobro sliči Semmeringu. Ob postaji Bistrik, ki je za Sarajevo nekak stranski kolodvor, si ti nudi krasen razgled na mesto samo in njega okolico. Železnica se vije nato, vsekana v živo skalo, visoko nad sotesko Miljačke skozi neštete tunele, preko mostičev, zasek in nasipov. Do postaje Pale nas vlečeta dve lokomotivi, tu nam eno odklopijo, odslej gre proga le po ravnem in navzdol. Kmalu zavozimo v sotesko bistre Prače. Voda si je priborila tesno pot skozi trdo skalo, pa tudi tehnika je premagala odporno bosansko naravo. Voziš se preko zanimivih kombinacij: železnica pride iz tunela na most in zgine zopet v hrib. Spotoma srečavamo izredno mnogo železniških čuvajev, vsak pa ima na hrbtu puško.

Prelepe vožnje je, za nas, kmalu konec, kajti dospeli smo na postajo Ustipača-Goražda, kjer izstopimo. Ime Ustipača pride od tod, ker se prav v tem kraju Prača izliva v Drino, z značilnim ustjem.

(Dalje.)

Radio

Programi Radio-Ljubljana:

Sreda, 6. septembra: 12.15 Plošče 12.45 Poročila 13.00 Čas, plošče, borza 19.00 Otroški kotiček (gdč. Vencajz) 19.30 Plošče 20.00 Literarna ura: Iz 5. zvezka Levstikovih zbranih spisov (prof. Fr. Vodnik) 20.30 Prenos iz Belgrada 22.30 Čas, poročila, angleške plošče.

Četrtek, 7. septembra: 12.15 Plošče 12.45 Poročila 13.00 Čas, plošče, borza 19.00 Radio orkester 20.00 Gospodinjska ura: O III. gospodinjski razstavi, ki se vrši za časa velesejma v K paviljonu (ga. Lapajne) 20.30 Vokalni solistični koncert g. Julija Betetta 21.15 Klavirske mladinske skladbe (gg. dr. Švara in Eržen) 22.00 Radio orkester, čas in poročila.

Drugi programi:

Četrtek, 7. septembra:

Belgrad: 19.30 Francoska glasba, Radio orkester, 20.3 0Prenos iz Ljubljane. — **Zagreb:** 20.30 Ljubljana. — **Dunaj:** 19.00 Operetna ura (orkester in tenor solo), 20.45 Simfonični koncert. — **Budimpešta:** 12.05 Simfonični koncert, 18.15 Operni orkester, 20.15 Godalni kvartet, 21.35 Ciganska glasba. — **Frankfurt:** 20.00 Operna glasba. — **Leipzig:** 20.00 Koncert simfoničnega orkestra. — **London:** 20.00 Radio orkester. — **Milan:** 20.30 Sakuntala, opera, Fr. Alfano. — **München:** 21.00 Simfonični koncert s solisti.

Celje

Ustanovni občni zbor pevskega društva »Celjski zvon« se je vršil v ponedeljek zvečer v Domu v Samostanski ulici. Občni zbor je otvoril v imenu pripravljalnega odbora g. opat Jurak, ki je tudi pozdravil vse navzoče pevce in pevke. Po prečitanju in odobrenju pravil so se vršile volitve odbora in preglednikov računov; odbor se bo konstituiral naknadno. Sklenjeno je bilo tudi, da se začne s pevskimi vajami prihodnji teden in je bilo sprejeto, da bo vodil pevske vaje g. Močan Mirko. Po zaključnih besedah g. opata, ki je želel, da bi se razlegalo petje »Celjskega zvona« tako kakor glas velikega farnega zvona, ki je ostal tudi po svetovni vojni in vabi vernike z vseh strani, je bil ustanovni občni zbor zaključen.

»Jadranski dan«. V zvezi s pomorskimi svečanostmi v Splitu priredi tukajšnja podružnica Jadranske Straže danes ob 8 zvečer v dvorani Narodnega doma javno predavanje. Predaval bo univ. profesor g. dr. Lj. Böhm o temi: Slovenci in morje. Predpoldan bo podmladek razprodajal propagandno literaturo in slike šolske ladje. Udeležite se predavanja in ne odklanjajte podmladkarjev. Pomorskih svečanosti v Splitu se udeležuje nad 60 Celjanov, članov Jadranske Straže.

Letno gledališče v Celju. Priprave za uprizoritev dr. Novačanove drame »Herman Celjski«, ki jo vprizori Celjski Studio v četrtek, petek, soboto in nedeljo so končane. Predstave se bodo vršile ob delavnikih ob 8 zvečer, na praznik in v nedeljo pa ob 4 popoldan v mestnem parku. Glavne vloge imajo v Celju priznani igralci in igralke: gg. Gradišnik, Pfeifer, Košič, Jurač, Miklič, Debeljak, Ramšak, Skaberne in gdč. Turkova, Brežnikova, Komavlijeva in Milheršičeva.

Rezervnim oficirjem. Pododbor UROIR poziva gg. rezervne oficirje, da se udeleže v uniformi ali z znaki svečane službe božje danes na rojstni dan Nj. Vis. prestolonaslednika Petra ob 8 v farni, nato pa v pravoslavni cerkvi. Udeležba obvezna po pravilih službe. Ob 10 bo na Glaziji vojaška parada, zvečer pa po mestu bakljada.

Umrli so: Rojnik Ana, 66 let, mati kontoristinje iz Celja; Guček Ana, 37 let, žena skladiščnika mestne elektrarne. Siniša Smiljenić, sekretar jugoslovanskega poslaništva v Parizu, 37 let. Pogreb se vrši danes ob 4 popoldne. Pokojni je iskal zavetišča v celjski javni bolnišnici, a je umrl. — Naj počivajo v miru!

Predavanje za mojstrske izpite. Ker se bodo začeli že v prvi polovici septembra v Celju zopet mojstrski izpiti in da se da tudi zunanjim kandidatom prilika pouka, priredi Okrožni odbor Obrtniških združenj v Celju (Gledališka ul. 2, pritl.) poldnevni tečaj, odnosno predavanje o zakonu o obrtih, zakonu o zavarovanju delavcev, zaščiti delavcev, o davčnih predpisih, o osnovnih pojmih knjigovodstva itd. Ker je predavanje za kandidate zelo važno, se vabijo pomočniki in pomočnice, da se ga udeležijo. Predavanje je brezplačno. (Kedaj se bo predavanje vršilo? Prosimo pojasnila.)

Ukradeno kolo. V noči od ponedeljka na torek je bilo okrog polnoči ukradeno nekemu pos. sinu iz Cerkovca pri Sv. Juriju ob j. ž. izpred neke gostilne v mestu moško dvokolo znamke »Brennabor«, št. 1806542, črno pleskano, vredno 1500 dinarjev.

Čuden način reklame. V izložbenem oknu neke tukajšnje trgovine smo opazili dvojezični oglas, da se sprejmejo na stanovanje in hrano dijaki in dijakinje. Dočim je slovenski tekst popolnoma v redu, smo v nemškem besedilu zapazili, da »Schüler oder Schülerinen werden in volle Verpflegung **in deutsche Familie genommen«.** Podčrtanega v slovenskem besedilu nismo našli.

Cerkveni vestnik

Bratovščina sv. Rešnjega Telesa bo imela svojo mesečno pobožnost jutri v uršulinski cerkvi. Ob 5 bo prva sv. maša, ob pol 6 pridiga in ob 6 sv. maša z blagoslovom za žive in rajne ude bratovščine. Vabimo vse častilce sv. Rešnjega Telesa, da se v obilnem številu udeleže evharistične pobožnosti v uršulinski cerkvi.

Poizvedovanje

Od hotela Miklič se je izgubil majhen črn pes, star tri mesece. Kdor ga ima, naj ga vrne proti nagradi. — Miklič.

Na Golovcu je bil najden zlat lovski urni obesek. Dobi se pri Naberniku, Karlovška cesta 8/I.

Prostozidarstvo - steber nove Nemčije

Nemško masonstvo je bilo vedno bolj razredno, kakor v ostalih zapadnih deželah. Posamezne nemške lože so sprejemale za člane samo plemiče, druge zopet so bile zaprte za Žide. Po vojni je odklonilo nemško masonstvo vsak stik z angleškimi in francoskimi sobrati, »dokler ne bo ukinjena versailleska pogodba«. Vsled tega so ustanovili mednarodni prostozidarji po vojni na Nemškem več »demokratičnih lož«. Slednje bi morale približati nemško članstvo svetovni masonski organizaciji, a so ostale brez vpliva na nemško javnost. Pod temi razmerami je »Tretja Nemčija« masonstvo lahko izkoristila v nacionalistične namene. Lože niso bile niti razpuščene. Dobile so samo nova pravila in seveda naslove. Ime »prostozidarji« je prepovedano. Še po Frideriku II. ustanovljena loža »Tri zemeljske oble«, je dobila naslov »Nacionalnega reda Friderika Velikega«, dočim se je spremenila »Velika loža nemških prostozidarjev« v »Nemški kristijanski red križarjev«. Masonske obrednosti v splošnem in na Nemškem posebno kažejo sledove nekdanjega indoiranskega češčenja solnca. To je jako všeč onim Hitlerjevim pristašem, ki hočejo »približati krščanstvo severnemu, pristnemu nemškemu poganstvu«. Herman Wirth, apostol tega gibanja, piše dobesedno, da »bo moglo imeti nemško prostozidarstvo v zgodovini prenovljenega krščanstva isto ulogo, kako jo je imel Luther za razvoj dosedanjega krščanstva«.

Francoski vojni minister Daladier (spredaj desno), ko je po ogledu orjaških podzemeljskih utrdb proti Nemčiji z letalomdospel na letališče v Dugny.

George Washington, ki je pred 150 leti podpisal mirovno pogodbo med 13 zveznimi državami Severne Amerike in Anglijo in tako po trdi vojni položil temelj ameriške neodvisnosti.

Človeška vzajemnost

Neko vseučilišče na zapadu je razpisalo mesto biologa ali kakega drugega naravoslovnega raziskovalca. Zanje lahko prosi učenjak, ki je moral bežati iz Nemčije. Plača znaša 120.000 Din letno. Ponudbe je treba nasloviti na revijo za človeška prava »Aufruf« v Pragi. Na svetu je torej še vedno nekaj človeške vzajemnosti...

Berlinski škof dr. Schreiber umrl

V petek zvečer je umrl v Berlinu dr. Christian Schreiber, prvi berlinski škof in eden najodličnejših nemških cerkvenih knezov. Pokojnik je bil znan tudi izven Nemčije po svojih izredno lepih apologetičnih člankih, ki jih je prigodnostno pisal v dnevnem časopisju, zadnja leta zlasti v »Germaniji«. Bil je velik prijatelj žurnalizma in ni zamudil nobene prilike, da ne bi poudarja. važno kulturno poslanstvo dobrega tiska. Berlinski škof je bil od l. 1930, preje pa je bil že 10 let škof v Meissenu. Kot berlinski škof je bil izredno priljubljen in spoštovan radi svoje apostolske gorečnosti in dobrosrčnosti. Bil je pravi apostol Berlina in zlasti revežev. Umrl je star 61 let.

Gospa Wilson, vdova ameriškega predsednika Woodrowa Wilsona, ki se v kratkem poroči z gospodarskim voditeljem E. N. Horley-jem.

Krompir pojdemo kopat! Žal se nam letos ne obeta kaj prida pridelek.

Bombe iz vesolja

Dunajska »Die neue Weltbühne« prinaša Fr. Kruegerjevo razpravo o vojnem pomenu raziskavanja stratosfere po prof. Pickardu. Vojskovodje bodo izrabili njegove podatke v pravcu, ki nima ničesar skupnega z onimi »žarki iz vesoljstva«, za katere se je bil zanimal. Najmočnejši top nese zdaj samo do 60 km daleč. Pickardov dvig je odkril nove vidike za topničarje v gorenjih razredčenih zračnih plasteh. V stratosfero poslani naboji padejo odtod s podvojeno močjo. Tako se je rodila zračna mina z 200 kg naboja. Od tega služi 71 kg netiva za vzlet v višino 21 km nad zemljo. Slične »zračne torpede« zletijo do 260 km daleč. Izumitelji imajo še težkoče s topom, ki bo sprožil te mine, a zapreke bodo kmalu premagane. Posebna letala bodo metala na nesrečno zemljo iz stratosfere bombe. Zedinjene države imajo že sličen, popolnoma tajno zgrajen »stratoplan«, ki lahko vzame do 4000 kg netiva in razvija do 700 km brzine na uro. Poseben aparat bo avtomatično metal bombe, plinske bombe ali posode s povzročitelji kužnih bolezni. Letalec je ves čas zvezan s poveljniki na zemlji, ki jim oddaja poročila in od njih prejema vesti. Novo ameriško letalo bo kmalu pričelo od vremenskih neprilik neodvisne vožnje preko Atlantika in Tihega oceana. Ameriški pomorski tajnik Sweanson, ki je dolgo tajil novico, je naposled sporočil zastopnikom tiska, da je bilo letalo zgrajeno v delavnici »Consolideted Aircraft Corporation« v Buffalu, je stalo 180 tisoč dolarjev in dobilo vojno označbo »U.R.2.U.2.« Čim bo izbruhnila vojna, bo seveda ta zračni velikan odrinil med oblake v sovražnikovo deželo. Razdejal bo mesta in utrdbe tako naglo, da ne bo nobeno vojno poveljstvo obvladalo razvoja dogodkov. Dejansko bo vodila vojno samo mala skupina tehniških izvedencev. Obramba zoper napad iz stratosfere bo postala nemogoča. A kljub temu bo lahko zahtevala vojna zopet po več let časa. Sovražniki bodo presenetili napadalce v njih lastnem zaledju. Dvoboj bo trajal, dokler bodo nasprotnikom na razpolago bencin, bombe in mikrobi. Tako slikata bodočo vojno znanost in domišljija.

Akademska izobrazba in - beraška palica

»Dunajsko etično društvo« za gmotno in moralno pomoč vsem potrebnim pripravlja mednarodni kongres filantropov. V zvezi s pripravami k zborovanju so zaslišali člani društva na ulici ali po prenočiščih sto dunajskih beračev. Vsi so morali povedati svojo življenjsko zgodbo in vzroke, ki so jih upropastili. Seveda so nabiralci pozneje skrbno overili in preizkusili vse podatke, ker je znano, da berači radi pretiravajo lastno nesrečo. A tudi potem je nudilo uradno zbrano gradivo pretresljivo povest človeške nesreče. Najmlajša izmed legitimiranih beračev je bila 15-letna deklica z 2-letnim bratcem v naročju. Najstarejši berač je bil 65 let star. Največje presenečenje so pomenili socijalni podatki. Izkazalo se je, da izhaja 47 odstotkov, torej skoro polovica beračev iz srednjih ali celo premožnih slojev. Malomeščanska revščina kot posledica vojne in propadanja denarja je znana. A široka javnost vendar ni mislila, da je postala beraška malha redno zadnje zatočišče za te sloje. Med omenjenimi berači so se našli številni starovpokojenci: en sodnik, dva gimnazijska profesorja, en ljudskošolski učitelj. Poleg upropaščenih hišnih lastnikov je bil zabeležen tudi en nekdanji gostilničar. Vsi so žrtve povojne zadolženosti. Ena tretjina vseh beračev ima visokošolsko izobrazbo. 42 izmed njih je dovršilo gimnazijo, 17 trgovsko akademijo, 4 srednjo tehniško šolo in 2 umetnostno akademijo. »Najnovejši« med berači je nastopil svoj poklic šele pred enim dnevom, »najstarejši poklicni berač« steguje roko že nad 20 let.

Pretežna večina si je pričela služiti grenki kruh pred petimi ali šestimi leti. Vsi berači enako zatrjujejo, da se ne bo nikoli vrnila preteklost: mož, ki je postal prosjak, bo prosjačil do same smrti... Povprečen dnevni zaslužek dunajskega berača znaša 50—60 Din v naši valuti, a številni »strokovnjaki« ta izkupiček redno podvojijo. Na Dunaju imajo do pet tisoč po večini zabeleženih beračev z uradnimi »obrtnimi listi«. Torej jim nakloni občinstvo vsako leto do 108 milijonov Din. Društvo, ki je ugotovilo navedene podatke, poudarja v svojem poročilu, da bi lahko zalegel ta denar neprimerno več, pod pogojem, da bi delili podpore namesto zasebnikov sami uradi. Smotreno urejena socialna politika bi olajšala več gorja kakor slučajna miloščina. Žalibog zapravljajo berači svoj »zaslužek« predvsem za alkoholne pijače. Kupujejo tudi najrazličnejše stvari, ki jih nikakor ne moremo šteti med »nujne življenjske potrebščine«.

Strah Evrope pred 250 leti: veliki vezir Mustafa paša, ki je oblegal Dunaj, pa ga je 12. septembra premagal poljski kralj Sobieski in s tem rešil Dunaj in Evropo.

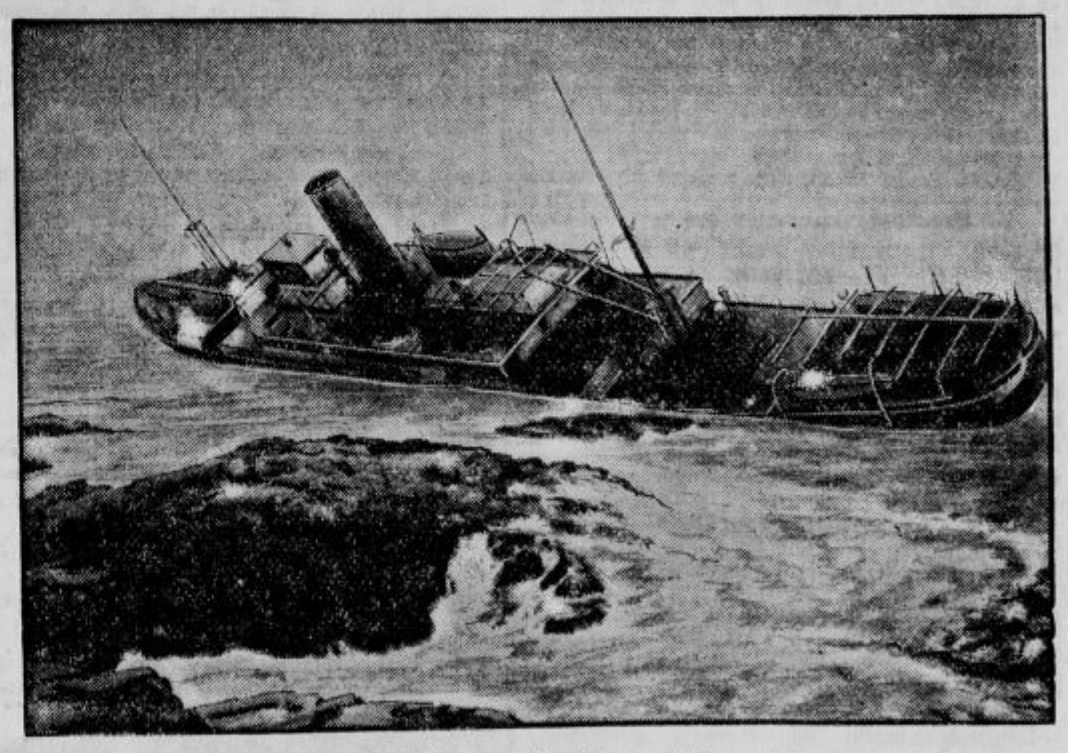

Tovorni parnik, ki ga je zadnji silni vihar na Atlantiku zalotil na visokem morju in ga kot razbitino vrgel na peščino v Mehikanskem zalivu.

Svoje kože ne tvegajo zastonj

Letalec, ki je premagal ocean, je zdaj navaden pojav. A kljub temu lahko zasluži lep denar, posebno če doseže katerokoli razpisano nagrado. Sicer pa so viri teh dohodkov dokaj presenetljivi. Neki angleški prekooceanski letalec se je zadnjič takoj udeležil nogometne tekme. Dobil je za to do 360 tisoč Din na račun obljubljenih 20 odstotkov vstopnine. Potem je nastopil v kinematografu, kjer je delil podpise. Tu je vnovčil še 60 tisoč Din. — Drugi oceanski zmagovalec, Američan, je še dokaj boljše izkoristil svoj uspeh. Prejel je 720 tisoč Din od bencinske tvrdke, 60 tisoč od razstave svojega letala in 300 tisoč za reklamna dovoljenja. Zahvalil se je za izvrstno blago vsem tvrdkam, kjer je bil nakupil potno zalogo, in tudi od njih je prejel znatno nagrado. V celem je vnovčil ta izredno trgovsko nadarjeni letalec do 3 milijone 600 tisoč Din. Knjige, predavanja, članki tudi vržejo zaslužek. Zadnjič je zaslužil neki francoski letalec nad 50 tisoč dinarjev pri pariških dnevnikih toliko. Letalke so še na boljšem. Modne trgovine rade poklanjajo najboljša krzna, toilete, čevlje in sl. Če pa hočejo razstaviti ali celo razmnožiti sliko letalke, morajo plačati zopet posebej.

»Zakaj se pa Janče danes tako drži?«
»Tepec, misli, da je bogvekaj, če ima otečene bezgavke!«

Pozdravljeni!

Bolgarski gospodarstveniki v Ljubljani

Drevi prispe v Ljubljano velika delegacija bolgarskih gospodarskih krogov, ki se nahajajo na študijskem potovanju po naši državi. Slovenski gogospodarstveniki pripravljajo bolgarskim gostom prav lep sprejem.

Ker je to prvi večji obisk Bolgarov v Sloveniji, ga je treba tem prisrčnejše pozdraviti. Gospodarski stiki med našo državo in Bolgarijo sicer niso znatni, ker je trgovina med obema državama majhna, saj je Bolgarija producent in interesent za skoro iste predmete kot mi. Vendar pa je dana možnost, da se ti stiki poglobe, čemur ravno služijo medsebojni obiski. Posebno za slovensko produkcijo industrijskih izdelkov prihaja Bolgarija kot trg v poštev.

Puščajoč v stran gospodarsko plat, pa je treba povdariti veliki splošni pomen obiska. Interesi obeh držav zahtevajo nujno zbližanje med obema. Tu ne govore samo glasovi sorodnosti, ampak tudi realni argumenti. Sploh se zadnje čase opaža na marsikaterih poljih tendenca k zbližanju med obema sorodnima državama in upamo, da bo v tem oziru tudi obisk bolgarskih gospodarstvenikov doprinesel svoj delež.

V informacijo navajamo spored sicer kratkotrajnega bivanja bolgarskih gostov v Ljubljani. Želeti bi bilo namreč, da se spoznajo tudi z drugimi deli lepe Slovenije, pa program ne dopušča daljšega bivanja med nami.

V sredo 6. septembra se pripeljejo gostje iz Zagreba z brzovlakom ob 20.30 v Ljubljano, kjer jih bodo gotovo sprejeli ljubljanski gospodarstveniki v večjem številu poleg zastopnikov občine itd. Nato bo ob 21.30 večerja v restavraciji Union, katero priredi zbornični predsednik g. Ivan Jelačin.

V četrtek 7. septembra se odpeljejo gostje ob 9 dopoldne na ogled mesta in se snidejo k obedu ob 13 v restavraciji Bellevue. Od 15—18, torej popoldne je ogled velesejma, po katerem bo serviran istotam majhen prigrizek pri Dolničarju. Istega dne zvečer ob 20.03 pa odpotujejo gostje naravnost domov v Bolgarijo.

Vseh bolgarskih gostov je 50. Zastopane so vse bolgarske trgovske in industrijske zbornice s po več člani, nadalje pridejo tudi zastopniki denarstva in zadružništva, borz in raznih gospodarskih organizacij.

Želimo bolgarskim gostom prijetno bivanje v Ljubljani, da bi odnesli dobre spomine na nas.

Znižana vstopnina na velesejem

Glede na važnost velesejmske razstave, ki je zlasti s svojo nadvse poučno veterinarsko razstavo, da ne omenjamo vseh drugih zanimivosti, vredna ogleda, je uprava velesejma sklenila, da bo z znižano vstopnino na velesejem omogočila prav vsakomur ogled sedanje razstave. Vstopnina za osebo se zniža od 10 na 5 Din. Znižanje velja za oba dneva pred praznikom, to je 6. in 7. septembra. Prepričani smo, da bodo ta dva dneva porabili zlasti tisti, ki bi si sicer razstave ne ogledali.

Razstava „Živalice“

Ljubljana, 5. septembra.

Prostore, ki jih je pustila zaključena razstava montafonske živine, je prevzelo agilno društvo »Živalica« in razstavilo koze, kozliče, ovčke in jančke. Razstava je prva te vrste in kaže, da se pri nas, zlasti naš mali človek pod pritiskom razmer kaj rad peča z rejo drobnice, ki mu omogoča ceneno pridobivanje za družino tako potrebnega mleka. Tako pripoveduje železničar, ki razstavlja svojo edino kozo, da je moral plačevati vsak mesec nad 200 Din za mleko. Sam si ga je že pritrgal, njegovih osem otrok, zlasti mlajši pa imajo itak najrajši kruh in mleko. Vendar je bil izdatek prevelik in odločil se je, da bo kupil kozo. Lepa koza, ki jo redi, mu daje do 5 litrov mleka na dan, ki je izredno mastno in redilno. Razmeroma mali izdatek za kozo se krasno obrestuje ob prihranku izdatkov za mleko. Naš človek, ki je vedno bolj navezan na samo hranitev, prav rad uvaja v svoj skromen hlevček drobnico. Zato je na razstavi 40 koz, ki vse kažejo, da so razmeroma dobre mlekarice. Pozna se jim sicer neorganizirana reja in zato je inicijativa društva »Živalice« tembolj hvalevredna, saj bodo prav take razstave poučile našega kmeta, kaj imajo storiti, da pride do čimboljše pasme. Cilj vse kozjereje pri nas je ta, da se zviša mlečnost kolikor mogoče. Z organiziranim in sistematičnim delom društva in zbiranjem podatkov bodo tudi ocene pri bodočih razstavah lažje. Prav tako se bo moral naš človek še navaditi, da je boljše rediti manjše število dobrih in lepih živali kakor pa večje, ki jih ne more zadostno nakrmiti. Zdravstveno stanje živali je prav dobro, kar je tudi razumljivo, saj gleda mali človek na to svojo drobno »kravico«, kakor na punčico svojega očesa. Najlepša na razstavi je koza gosp. Medveščeka, ki daje do 6 litrov mleka na dan. Dobila je prvo nagrado. Med kozliči je dobil prvo nagrado kozlič gosp. Rožanca iz Zgornje Šiške, ki je naš najstarejši rejec koz. Živali, ki so dobile prvo najboljšo oceno, imajo okrog vratu rdeče trakove, živali z drugo oceno modre, s tretjo oceno pa bele.

Prav zanimiva je tudi razstava ovac in jančkov. Razstava sama tudi nepoučenemu dokazuje, da so naša najboljša pasma jezersko-solčavske ovce, katere smo zlasti pred vojno v velikem številu izvažali. Največja napaka naše ovčjereje je to, da imajo ovce večinoma neenotno volno, to se pravi volno, ki je včasih debela, včasih drobna. Volna, ki jo rabi tekstilna industrija, pa zahteva volno enakomerne debelosti, ker stroji predelavajo le tako volno, ki se v debelosti ne razlikuje več kakor pet tisočink milimetra. Zato izvažamo vso volno večinoma kot volno druge vrste, ali pa jo porablja domača mala industrija, ki ne dela s tako preciznimi stroji. Jezersko-solčavska pasma pa se je že tako izčistila, da ima zelo enotno volno, čeprav je razmeroma debela. Jezersko-solčavska ovca je znana celo v strokovni literaturi, ker je vsestransko uporabna: ima dobro volno in nadvse okusno meso. Svojčas so Tirolci kupovali le jezersko-solčavske ovce in še danes se kljub mejam oglašajo kupci iz inozemstva. Vseh ovac je na razstavi 36. Posebnost med njimi je seveda krasen oven, last gosp. Janeza Dolinarja. Najlepša skupina ovac pa je last gosp. Josipa Virnika z Jezerskega. Gosp. Virnik je star rejec in pripoveduje, da je pred leti na Jezerskem imel vsak kmet po 50—60 ovac, da pa so razmere na mesnem trgu močno ustavile rejo. Zlasti neprijetno je to, da so v Ljubljani klavne pristojbine tako visoke, da se ne izplača prodajati ovac v Ljubljano. Svojčas je imel vsak gostilničar ob nedeljah na razpolago tudi ovčje meso, danes pa ni več tako. Najboljši trg za ovce je zlasti Kranj, ki nima tako visokih klavnih pristojbin. V Kranju se prodajajo ovce po 3.50 Din za kilogram žive teže. Jezersko-solčavsko ovco strižejo trikrat na leto. Pri vsakem striženju dobijo od vsake ovce povprečno pol kilograma volne. Volno prodajajo po 31 Din za kilogram. Večino prodajo že kar v Naklem, ostalo pa gre na Hrvatsko.

Inicijativa društva »Živalice« je nadvse hvalevredna, saj imamo prav v reji drobnice še mnogo možnosti, da zboljšamo položaj našemu malemu človeku in kmetu in prepričani smo, da bo tej razstavi sledila še marsikatera, ki bo dokazala, da tudi reja drobnice pri nas napreduje.

Borza

Dne 5. septembra 1933.

Denar

V današnjem prometu so ostali neizpremenjeni le tečaji Curiha, dočim je Pariz popustil, vse ostale devize pa narasle.

Avstrijski šiling je bil na ljubljanski borzi zaključen po 8.75—8.85, na zagrebški po 8.625, na belgrajski pa po 8.55 in 8.525. Grški boni so notirali v Zagrebu 36—37.50, v Belgradu 37,75—38.

Ljubljana. Amsterdam 2311.51—2322.87, Berlin 1365.14—1375.94, Bruselj 800.24—804.18, Curih 1108.35—1113.85, London 181.14—182,74, Newyork 3941.60—3969.86, Pariz 224.71—225.83, Praga 169.90—170.76, Trst 302.13—304.53.

Promet na zadrebški borzi je znašal brez kompenzacij 50.975 Din.

Curih. Pariz 20.2675, London 16.42, Newyork 357, Bruselj 72.20, Milan 27.26, Madrid 43.25, Amsterdam 208.60, Berlin 123.35, Dunaj 72,885 (57.75), Stockholm 84.70, Oslo 82.55, Kopenhagen 73.30, Praga 15.33, Varšava 57.90, Atene 2.95, Carigrad 2.48, Bukarešta 3.08.

Pariz. Ob 11.45, Newyork 17.63, London 81.10. — **London.** Otvoritev. Newyork 4.60, Pariz 81. — **Zlato** je v Londonu padlo za 8 penijev na 130/4.

Dunaj. Dinar (valuta) 8.94.

Vrednostni papirji

Tečaji danes ne izkazujejo znatnejših izprememb. Promet je znašal na zagrebški borzi: vojna škoda 200 kom. in 7% Bler. pos. 1000 dol. Nadalje je bilo zaključenih 10 delnic Priv. agr. banke.

Ljubljana. 7% inv. pos. 49—52, agrarji 27—29, vojna škoda 243—245, begl. obv. 32 den., 8% Bler. pos. 35.50—36.50, 7% Bler. pos. 33.50—34.50, 7% pos. DHB 48 den.

Zagreb. Priv. agr. banka 227—229 (228), 7% inv. pos. 49—52, agrarji 27—28.50, vojna škoda 243—245 (244, 248), 9. 243 den., 10. 244—247, 12. 245—246.50, 6% begl. obv. 36 den., 8% Bler. pos. 35.50—36.50, 7% Bler. pos. 33.50—34.50 (33.50), Šečerana Osjek 140—142, Impex 50 den., Trboveljska 125 bl.

Belgrad. Narodna banka 3600 den., Priv. agr. banka 230—237 (232, 230.50), agrarji 29—30 (30, 29.50), vojna škoda 244—245 (245.50, 245), 12. 247—249 (250, 248), 6% begl. obv. 37.75—37.90 (38.25, 37.80), 8% Bler. pos. 36—36.50, 7% Bler. pos. 34—34.50, 7% pos. DHB 52 bl.

Dunaj. Donavsko-savska-jadranska prioritete 52.75, Narodna banka 144, Länderbank 17, Alpine 11.75, Trboveljska 13.72, Rima Murany 25.50.

Žitni trg

Položaj je neizpremenjen. Producenti se vzdržujejo prodaj, ker upajo na boljše cene. Nasprotno pa je nekoliko oživelo povpraševanje.

Novi Sad. Vse neizpremenjeno. Tendenca neizpremenjena. Promet: 94 vag.

Živina

Dunajski prašiči sejem. Pripeljanih je bilo 10.462 pršutarjev in 5762 špeharjev, skupno 16.224 glav, od tega iz Avstrije 7653, iz inozemstva 6571 glav. Cene so bile v šilingih za kg žive teže naslednje: špeharji I. 1.43—1.46, stari 1.30—1.40, kmetski 1.45—1.54, križani 1.48—1.60, pršutarji 1.40—1.70. Tendenca: Pri v začetku živahnem prometu, kasneje slabšem so se cene pršutarjev držale v začetku dobro, kasneje so popustile za 5 grošev, na koncu pa za 10 grošev v primeri s prejšnjim tednom. Prvovrstni ogrski veleposestniški špeharji so se podražili za 7—8 grošev, ostali za 5 grošev.

Sport

Naše dame bodo tekmovale

Naša damska lahka atletika, ki je bila pred leti že na lepi višini, je od leta 1928, ko se je vršilo tudi zadnje drž. prvenstvo, močno popustila in do letošnjega leta o naši ženski lahki atletiki nismo mnogo čuli. Le ena slovenska atletinja, Ilirijanka Tratnikova, se je po letu 1928 udeležila še raznih tekmovanj v inozemstvu, kjer je zastopala tudi drž. barve.

Po pet let dolgem premoru bo izvedla ljubljanska hazenska podzveza na praznik 8. t. m. prvenstvo klubov. V Ljubljani priredi gornje prvenstvo Ilirija, a v Mariboru agilni SK Maraton. Tekmovanje se vrši po sistemu moškega prvenstva, za vsako disciplino je določen minimum in atletinja, doseže predpisani minimum, prinese svojemu klubu gotovo število točk računano po tabeli za višeboj. V Ljubljani se udeležita prvenstva TKD Atena in prireditelj Ilirija, ki sta skupno prijavila preko 50 atletinj, kar znači najštevilnejšo udeležbo na damski prireditvi v Ljubljani. Med tekmovalkami naj navedemo predvsem naše bivše rekorderke in drž. prvakinje Bernikovo, Šantlovo (Atena), Omanovo, Tratnikovo (Ilirija), katerim se pa pridružuje danes mlajša generacija, talentirana Boža Kavčičeva, Slaparjeva, Pustiškova in druge. — Tekmuje se v sledečih disciplinah: teki 60 m, 100 m, 200 m, 800 m, 4x100 m; meti: disk, kopje, krogla: skoki: višina in daljina.

Kolesarske dirke Primorja

Na praznik 8. septembra ob pol 15 na igrišču Hermesa

Ena največjih, če ne morda največja kolesarska dirka v tej sezoni bo brez dvoma ona, ki jo priredi Primorje na praznik 8. septembra na igrišču ŽSK Hermesa v Šiški. Program bo zelo obširen, saj bomo v 10 točkah — izmed katerih bo ena bolj zanimiva kot druga — lahko občudovali znanje naših najboljših dirkačev. Zlasti bo zanimiv poskus rušenja državnega rekorda v brzini na 200 metrov ter vožnja v parih in štafeta. Da bodo dirkači napeli vse sile in pokazali kar največ premorejo njihove moči, bodo mnogo pripomogla krasna in dragocena darila, zlasti ona od g. bana in g. župana.

Podoben razpis tekem je objavil naš list pretekli četrtek dne 31. avgusta. Danes bi pa seznanili dirkače še s splošnimi določili, katera naj vsakdo dobro prouči, da ne bo potem pri dirki kakih nesporazumljenj ali neprijetnih pritožb.

Splošna določila:

1. Vsak dirkač vozi na lastno odgovornost.
2. Dirka se po določbah splošnega tehničnega pravilnika kolesarske zveze kraljevine Jugoslavije.
3. Pravico tekmovati imajo vsi člani klubov, ki so včlanjeni v kolesarski zvezi kralj. Jugoslavije.
4. Glede opreme kolesa veljajo določbe VI. dela spl. tehn. pravilnika kolesarske zveze.
5. Zadnji krog se javi z daljšim zvonenjem.
6. Vsak dirkač dobi številko proti plačilu 10 Din, ki jih ob vrnitvi številke dobi nazaj.
7. Vsak prijavljeni dirkač dobi izkaznico in sme na podlagi iste trenirati na dirkališču 8 dni pred dirko. Izkaznica velja obenem za prost vstop na dirkališčni prostor na dan prireditve.
8. Odredbam vodstva dirke se morajo dirkači brezpogojno pokoravati.
9. Vsak dirkač se mora javiti vodstvu dirke pol ure pred pričetkom dirke.
10. Dirkačem v nedostojnih in nesportnih dresih je tekmovanje zabranjeno.
11. Protesti se upoštevajo najkasneje 10 minut po izvršeni točki. Protestu je priložiti takso 30 Din, ki se pa v slučaju ugoditve protesta vrne.
12. Vodstvo dirke si pridržuje pravico spremembe programa.

Občinstvo se opozarja tudi na žrebanje dobitkov, ki se bo vršilo v priliki dirke. **Glavni dobitek bo krasno dirkalno kolo.** Ker so srečke zelo poceni — kos 2 Din —, bodo gledalci gotovo zelo segali po njih. Vstopnina k dirkam: Sedeži po 10 Din, stojišča po 5 Din, otroci do 12 let po 2 Din.

Ker je vstopnina nizka, program bogat in izredno zanimiv in ker te čaka še sreča pri žrebanju dobitkov, se boš na praznik popoldne gotovo podal na Hermesovo igrišče v Šiški.

Kolesarske tekme v Varaždinu

Maratonci zmagali

Maribor, 5. septembra.

V nedeljo so bile v Varaždinu velike dirkališčne kolesarske dirke, ki jih je organiziral tamošnji »Varaždinski klub biciklista«. Startalo je okoli 30 dirkačev iz Zagreba, Varaždina, Koprivnice in Maribora. Prva mesta so zasedli člani mariborskega SSK Maratona. Rezultati so bili sledeči:

Semifinale — 12 krogov (6 km): 1. Štefan Rozman (Maraton), 11.25; potem so sledili Josip Ditner od Maratona, N. Pavličič od ormoškega kolesarskega društva; Andrej Kogler od Maratona.

Finale — 50 krogov (25 km): 1. Štefan Rozman (Maraton), Josip Ditner (Maraton), N. Deng, V. K. B.

Polževa dirka: 1. Štefan Rozman (Maraton), ki je edini prišel na cilj, dočim je ostalih 10 tekmovalcev izstopilo.

Lep uspeh ilir. plavačev

Preteklo nedeljo so se v Samoboru pomerili ilirijanski plavači s plavači Concordije, katere so premagali z 58 proti 47 točkam. Prireditev je prav dobro uspela, zlasti še zato, ker je bilo ob tej priliki postavljenih nič manj kot sedem novih državnih rekordov. Novi državni rekordi so bili postavljeni v naslednjih disciplinah:

100 m prsno: Ferček (Gradj. Karlovec) 1 : 23.2;

400 m prsno: Hribar (Ilirija, Ljubljana) 6 : 44.7;

4×100 m dame prosto: (Ilirija v postavi: Šiška, Bradač, Groschel, Tavčar) 6 : 06.9. Tudi čas prvih treh na 3×100 m je nov drž. rekord 4 : 30.6.

200 m prsno: Ferček (Gradj. Karlovec) 3 : 06.2;

4×100m prosto gospodje: (Ilirija v postavi Lavrenčič, Fux, Fritsch, Žirovnik) 4 : 31.8. Tudi čas prvih treh plavačev na 3×100 m 3 : 21.2 je nov državni rekord.

Ilirija si je od sedmih rekordov priborila pet, kar je zelo častno ne samo za njo, ampak za ves slovenski plavalni sport.

Službene objave LHP. Redna seja upravnega odbora je danes ob 20 v posebni sobi restavracije Slon. Važno radi lahko-atletskega mitinga in jesenskih prvenstvenih hazenskih tekem.

ASK Primorje. Lahko-atletska sekcija. Opozarjajo se atleti, da se vrši v četrtek ob 20 v salonu pri Mikliču obvezen sestanek radi nastopa v Celovcu. Za dvomatch s K. A. Com v Celovcu, dne 9. in 10. t. m. so določeni naslednji atleti: Žgur, Marek, Evgen, Žorga Fric in Aleks, Goršek, Srakar, Gaberšek, Krevs, Kovačič Alfonz, Cerar Drago, Putinja, Csurda, Serše, Gašparič, Korše, Skok in Stavbe. Odhod iz Ljubljane z avtobusom v soboto, 9. t. m. ob 5 zjutraj izpred Figovca. Atleta Žgur in Cerar imata počakati v Kranju ob 5.30 pred hotelom »Stara Pošta«. Vsak atlet mora prinesti seboj tekmovalne čevlje kakor tudi čisti dres in hlačke. Obveščajo se klubovi člani, da se lahko priključijo ekspediciji; vožnja tja in nazaj ter potno dovoljenje staneta 130 Din, v Celovcu bodo deležni dobre meščanske prehrane in prenočišča za cca 70 Din oba dneva. Prijave proti vplačilu 130 Din najpozneje do četrtka zvečer na naslov: Savo Sancin, Tavčarjeva ulica 1.

ASK Primorje — kolesarska sekcija. Važna odborova seja danes ob 20.30 v Delavski zbornici. Nabiralci daril naj prineso nabrana darila seboj!

Iz ribarskega društva (sportna sekcija). Člani sportne sekcije ribarskega društva v Ljubljani, ki reflektirajo na lov belih rib v izdatni vodi v bližini Ljubljane, naj se oglasijo ob torkih in petkih po 18 v društvenem lokalu. Ribarske knjižice naj prinesejo seboj.

Specijelni entel oblek, ažuriranje, predtisk najhitrejša postrežba — najfinejše delo pri

Matek & Mikeš, Ljubljana

poleg hotela Štrukelj

Vezenje raznovrstnih monogramov, perila, zaves, pregrinjal, entlanje, izdelovanje gumbnic.

Velika izbira predtiskanih žen. ročnih del. Vsled najmodernejše ureditve podjetja — najnižje cene.

Na ljubljanskem jesenskem velesejmu v paviljonu „F“ je razstavila svoje izdelke

tvrdka **J. Knific, tovarna za žimo**

Stražišče pri Kranju.

Kdor si želi nabaviti spredeno žimo, naj se obrne na omenjeno tvrdko, katera jamči za točno in solidno postrežbo.

Potrti v neizmerni žalosti naznanjamo vsem pretužno vest, da nam je umrl naš iskreno ljubljeni edini sin, brat in svak, gospod

Anton Gerbec

uradniški pripravnik mestne kontrole v Ljubljani

po dolgi in mučni bolezni, previden s svetotajstvi, v cvetu svoje mladosti, star 26 let.

Pogreb nepozabnega nam pokojnika bo v četrtek, dne 7. septembra 1933 ob 16.30 iz mrtvašnice Sv. Krištofa na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 5. septembra 1933.

DRUŽINI GERBEC, ČERNE.

Umrl nam je naš dragi oče, gospod

KRALJ ANTON

preglednik finančne kontrole v pokoju

v 60. letu starosti. Pogreb dragega bo v četrtek ob pol 17.

Kočevje, dne 5. septembra 1933.

Žalujoči: **Justina**, soproga, **Stane, Lado, Vilma**, otroci.

Zahvala

Za mnoge dokaze iskrenega sočutja za časa bolezni in ob izgubi naše nad vse ljubljene mamice, tete, sestrične in svakinje, gospe

Tekle Jašovc roj. Ahn

se najiskreneje zahvaljujemo. Posebno zahvalo smo dolžni č. g. p. dr. Angeliku Tomincu za tolažilne obiske, g. dr. Höglerju za ves njegov trud ob težki bolezni blage pokojnice in čast. sestram iz Vincentinuma za požrtvovalno postrežbo. Zahvaljujemo se še vsem, ki so ji prinesli cvetja ter jo spremili k večnemu počitku.

V Ljubljani, dne 5. septembra 1933.

ŽALUJOČI OSTALI

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1·—; ženitovanjski oglasi Din 2·—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10·—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska 5 mm visoka petitna vrstica po Din 2·50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Aktovke, šolske torbice, nogavice, rokavice, kravate, perilo, domače čevlje i. t. d. i. t. d. pri

F. M. SCHMITT

Ljubljana, Pred Škofijo 2

Službe iščejo

Delavec

priden in pošten — išče službe. Šel bi v trgovino za hlapca ali pa na kmete. Naslov pove uprava »Slovenca« št. 10201. (a)

Kuharica

išče službo v gostilno ali kamorkoli. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 10406. (a)

Službo dobe

Modistinjo

samostojno moč - sprejmem. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 10381.

Izurjeno pletiljo

sprejmemo. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 10392. (b)

Dobro izurjeno šiviljo

sprejme na dom boljša rodbina. Le one, ki so popolnoma izvežbane v izdelavi kostimov in plaščev, naj javijo svoj naslov z zahtevo plače na upravo »Slovenca« pod šifro »Šivilja« (b)

Pletiljo in vajenko

sprejme pletiljstvo Poljanski nasip 10. (b)

Čedna natakarica

ki bi opravljala tudi druga dela, se išče takoj. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 10389. (b)

Dijaki

Dva dijaka

sprejme v lepo solnčno sobo z dobro meščansko hrano trg. obitelj. - Je blizu univerze, I. državne gimnazije in Srednje teh. šole. Naslov pove uprava »Slov.« pod št. 10362. D

Dijake

sprejmem na stanovanje. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 10407. (D)

Tri dijake (-inje)

se sprejme k učiteljski družini z vso oskrbo ali tudi samo stanovanje. — Bolgarska 17. (D)

Soba

zračna, poseben vhod, se odda dvema dijakoma. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 10400. (D)

Dijaka

nižješolca, sprejme meščanska obitelj v vso oskrbo. Soba solnčna in zračna. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 10405. (D)

Stanovanja

IŠČEJO:

Dve mirni gospodični

iščeta eno- ali dvosobno stanovanje v bližini Kongresnega trga. Ponudbe pod »Točni plačnici« št. 10404 na upravo »Slov.«.

ODDAJO:

Stanovanje

suho, I. nadstr., soba, kabinet (parket), kuhinja, ostale pritikline — takoj oddam. Vodovodna 48. (č)

Enosobno stanovanje

se odda. Malejeva ul. 3, Kodeljevo. (č)

Enosobno stanovanje

oddam. Kodeljevo, Klunova ulica 1. (č)

Stanovanje

2 ali 3 sobno in vse pritikline oddam s 1. novembrom. Triglavska 3, ob Dunajski cesti, čez slepi tir. (č)

Prazno sobo

oddam. Idrijska ulica 3.

Sostanovalca

sprejmem. Rimska c. 20, dvorišče, levo. (č)

Vnajem

ODDAJO:

Lokal

suh, svetel, velik okoli 100 m², pripraven za skladišče ali delavnico, odda takoj v najem Jernej Kopač, Celovška cesta št. 14 (Svečarna Pax).

Pripraven lokal

svetel — ugodno oddam. Gosposka ulica št. 5. Pojasnila istotam v trgovini glasbil. (č)

Denar

Dobre obresti

plačam za nujno posojilo 25.000 Din. Ponudbe prosim pod »Popolnoma sigurna naložba« na upravo »Slovenca«. (d)

Pouk

Profesor glasbe

poučuje klavir. Informacije: trgovina muzikalij: Modic, Kopitarjeva ulica.

Šoferska šola E. Čeh

(bivša Čamernikova šoferska šola)
Ljubljana, Dunajska c. 36
Šola za poklicne šoferje in amaterje. Prospekti in pojasnila zastonj in franko.

Trgovski tečaj

pri Trgovskem učnem zavodu, Ljubljana, Pražakova 8-II. — Vpisovanje dnevno od 9 do 12 in od 15 do 18. (u)

Posestva

Mlin in žago

na vodni pogon, v prometnem kraju — kupim. Ponudbe s popisom obrata in zadnjo ceno na upravo »Slovenca« št. 10049. (p)

Kupimo

Bukova drva in oglje

kupi Uran Franc, Ljubljana — Pražakova 8. (k)

Srebrne krone

staro zlato in srebro kupuje **RAFINERIJA DRAGIH KOVIN - Ljubljana, Ilirska ulica 36,** vhod z Vidovdanske ceste pri gostilni Možina.

Tepke (hruške)

zdrave in lepe - kupim 10.000 do 12.000 kg. Ponudbe na: Ivan Maček, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 17. (k)

Pozor mlinarji!

Kupim dobro koperijo s trierjem. — Ivan Kovač, umetni mlin, Žreče. (k)

Gabrova drva

črn ali bel gaber, kupim takoj. Uran Franc, Ljubljana, Pražakova 8. (k)

Berite »Slovenca« in oglašujte v njem!

Prodamo

Nogavice, rokavice

in pletenine Vam nudi v veliki izbiri najugodneje in najceneje tvrdka Karl Prelog, Ljubljana, Židovska ulica in Stari trg. (l)

OTROŠKE VOZIČKE

najmoderneje in najceneje izdeluje tovarna otroških vozičkov **Stanko Kucler,** Ljubljana, Celovška c. 42

Drva, premog Jerančič

Karlovška cesta 8
Telefon 34-57

Nogavice, rokavice

robce, perilo, torbice, kravate nizke cene samo pri **PETELINC-u** Ljubljana, ob vodi blizu Prešernovega spomenika.

Pes

nemška doga, eno leto stara, naprodaj. Ljubljana, Privoz 16. (l)

VINA

dolenjska, štajerska in sploh vseh vrst kupite pri

Centralni vinarni v Ljubljani.

Opeko

vseh vrst, v vsaki množini — nudi najceneje: Opekarna Jerko, Črnuče.

Specialno izbiro **modnih hlač in pumparc** dobite najceneje pri **Preskerju, Sv. Petra c.**

Jabolka in hruške

že na zalogi pri Gospodarski zvezi. (l)

Prostovoljna dražba

starin in umetnin: ponedeljek 11. septembra 1933 na Glincah, Tržaška 6 (hiša Tribuč), dopoldne od 9—12, popoldne od 15—18, event. nadaljevanje v torek. — **Različno starinsko pohištvo,** ogledala, ure, lestenci, vaze, porcelan, steklenina, jedilno orodje, preproge, zastori itd. — **Originali starih in modernih mojstrov** (Potočnik, Götzl, Karinger, Kühnl, Egartner, Tratnik, Klemenčič, Gaspari, Žmitek, Maleš, Jakl itd.). — **Knjige:** slovenske, nemške itd. **Pianino** Lauberger & Gloss. — Dr. Krevl Josip, javni notar. (l)

Bizeljca

rdečega, prvovrstnega — proda 38 hl župnišče Bizeljsko. Cena zmerna. (l)

Vrtne stole

zložljive, proda: Tribuč, Glince, Tržaška 6, telefon št. 2605. (l)

Oprema

kompletna, za prodajalno ali mlekarno, se poceni proda. Lindič, Ulica na Grad 9. (l)

Dva oleandra

lepa, visoka 180 cm, radi pomanjkanja prostora za 100 Din naprodaj. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 10403. (l)

Razno

Pozor vinogradniki!

Oddam vinotoč s kletjo brezplačno. Točim sam za malo dogovorjeno odškodnino. Več se izve v upravi »Slovenca« pod št. 10363. (r)

Pozor!

Se danes zahtevajte najnovejše navodilo **za kuhanje terpentinovega pralnega mila,** ki Vam ga pošlje zastonj drogerija **R. HAFNER, SPOD. ŠIŠKA, LJUBLJANA, CELOVŠKA C. 44.**

Pohištvo

Spalnice

moderne, orehove korenine, mehke, pleskane, in kuhinjske oprave dobite najceneje pri **Andlovic Matija** Komenskega ulica št. 34.

Inserati v »Slovencu« imajo največji uspeh.

Obrt

Posteljne mreže

izdeluje na lesenih in železnih okvirjih najceneje in iste sprejema v popravilo Alojz Andlovic, Komenskega 34, Ljubljana. t

Pšenično moko

najboljših mlinov nudi najceneje veletrgovina žita in mlevskih izdelkov **A. VOLK, LJUBLJANA** Resljeva cesta 24.

Osrednja vinarska zadruga

za Jugoslavijo v Ljubljani ima svojo

založno klet

na **Celovški c. št. 81**

Dobro blago - cene nizke!

Telefon 2059

Premog suha drva

Pogačnik, Bohoričeva ulica 5

P. Bogdanov & Co — Cojzova cesta 9 LJUBLJANA

izdelovalnica **glasbil,** izvršuje **popravila** glasbil strokovnjaško in poceni.

M. Modic — Kopitarjeva ul. 4

nudi **glasbila, strune** in glasbene potrebščine po priznano nizkih cenah.

Oglejte si naše zaloge, preden si nabavite glasbilo!

»Ljudska knjižnica« iz založništva Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani: Lovrenčič: Publius in Hispala, povest, broš. 28 Din vez. 40 Din. — Pierre L'Ermitte: Deklica z odprtimi očmi, povest, broš. 30 Din vez. 42 Din. — Pierre L'Ermitte: Kako sem ubila svojega otroka, povest, broš. 35 Din vez. 45 Din. — Biggers: Kitajčeva papiga, povest, broš. 32 Din vez. 42 Din. — Verne Jules 20.000 milj pod morjem, povest, vez. 40 Din.

Samuel Lover:

RORY O'MORE

109

Irski ljudski roman.

Ko sta nesrečni družini videli, da sta izgubili svoje domove in može, ki so jima bili naravna zaščita in opora, sta se odločili, da bosta skupaj živeli. Ker je bilo izven vasi nevarno, sta se preselili v vas.

Ko sta beračica in Mary prišli v hribe, se je vodnica ustavila ob robu ozke poti, ki je vodila čez hrib, in glasno zakašljala, kakor bi dajala znamenje. Na mah se je ilsšalo, kako je tudi nekdo drugi zakašljal. Neki mož je stopil izza meje, ki je obrobljala pot, in se bližal mestu, kjer sta stali Mary in njena vodnica. Ko je prišel bliže, je Mary spoznala, da je to stari loncevezec. Prestrašena je stopila nazaj, a starka jo je pomirila, naj se nič ne boji.

Loncevezec je stopil k Mary s pozdravom, ki vzbuja zaupanje, in rekel, da je vesel, da je prišla, ker ji mora dosti važnega povedati. Nato jo je prosil, naj stopi toliko v stran, da ju žena ne bo slišala.

»Ali ne morete povedati pred njo, kar imate? Ne maram iti proč od nje.«

»Stopi samo nekaj korakov proč, moje ubogo dekle,« je dejal Salomon z bolj nežnim glasom, kakor ga je Mary kdaj slišala iz njegovih ust. »Ne boj se, nič ti ne bom storil.«

»Ne hodite predaleč proč,« je Mary prosila beračico, zakaj celo njej, ki je nikdar prej ni videla, je bolj zaupala in pričakovala več zaščite od nje kakor od starega loncevezca, ki ga nikdar ni marala. Odkar ga je pa videla v Follski dolini, se je v njej vse upiralo, ko ga je zagledala.

»Zdaj sva dovolj proč,« je dejala Salomonu, »nobenega koraka dlje ne grem. Kar mi hočete povedati, povejte hitro.«

»No, torej,« je povzel Salomon, »poklical sem te, da ti povem, da Rory še živi.«

»Oh, ljuba Mati božja!« je vzkliknila Mary, se vrgla na kolena in spustila v jok.

»No, no, dekle, ne bodi neumno, on živi in...«

»Kje? Kje? Povejte mi, kje, za božjo voljo!«

»Počasi, počasi! Potrpi, pa ti bom povedal! Najprej moraš vedeti, da je vsega, od kraja do konca, kriv Shan Dhu in da jaz nisem imel nič opravka z vsem. Le to smolo sem imel, da sem o vsem tem vedel. Zaradi tega me od tedaj preganjajo po svetu. Saj bi ti povedal že prej, pa se nisem upal pokazati. A ves čas mi je težilo vest. Čeprav tudi zdaj tvegam, zakaj lahko bi me ujeli in morda obesili, vendar to storim samo zaradi tega, da tebe pomirim in sebi olajšam vest.«

»A kje je Rory?«

»Na Francoskem, mislim; odvedli so ga s Scrubbsom, a ga niso umorili, kakor si mislila.«

»Salomon,« je resno dejala Mary, »pri vašem upanju v božje usmiljenje ob vaši smrtni uri — in vi niste daleč od groba — stari mož...«

»Pst, ne govori o tem,« jo je prekinil Salomon.

»Vsako minuto smo bliže grobu, če je božja volja. Prosim vas, ne tolažite sestrskega srca z lažjo.«

»Kar pravim, je resnica,« je dejal Salomon, »in več kakor to ti imam povedati. Shan Regan se namreč skriva v hribih z lopovi, takimi kakor je on, in slišal sem, da te namerava ugrabiti.«

»Bog se me usmili!« je vzkliknila Mary.

»A ne boj se, če storiš to, kar ti svetujem,« je pristavil loncevezec. »Rešila si mi življenje tam v dolini — tega nisem pozabil, dekle — in zato sem prišel, da ti povem resnico zaradi Rorija in ti olajšam srce, in če pojdeš z menoj k sodniku, bom prisegel proti Reganu. Vrh tega vem, kje se skriva on in tisti njegovi potepuhi. Peljal bom vojake tja, da jih vse polove in obesijo kakor vrane, zakaj vislice komaj čakajo nanje.«

»Pojdiva sedaj,« je dejala Mary, »do gospoda Dixona imava samo nekaj milj.«

»Nocoj je prepozno, dekle; bolje je, da naju nocoj nihče ne vidi; a jutri zjutraj pridem k tebi. Tedaj pojdeva k sodniku. Zdaj pa pojdi domov; če Bog hoče, boš Rorija še videla in ti sama boš varna, če pride Shan Dhu pod ključ. Lahko noč, dekle! Ne pozabi, jutri zjutraj pridem k tebi!« In stari loncevezec je izginil za ograjo med tem, ko je Mary O'More stopila k beračici, ki je čakala v bližini. Vrnili sta se v vas.

To, kar je gnalo starega loncevezca, da je vse to odkril Mary O'Moreovi, ni bila slaba vest ali pa sočutje z dekletom zaradi njenega trpljenja, ne, nikakor ne. Kakor v vsakem dejanju, je iskal tudi v tem svojo lastno korist.

Ko se je namreč v Follski dolini otresel Regana in zbežal s svojo denarno vrečo in prepustil Mary milosti in nemilosti Shana, je skril svoj zaklad na drugem mestu, za katero ni vedel nihče drug kakor on sam in neme zvezde. Ko je to storil, je gledal, da bi prišel Reganu s poti. Čez nekaj dni so ga pa sodni možje začeli iskati po vsi deželi zaradi Mary O'Moreove izpovedi glede tistega dogodka v dolini.

Salomon se je znal skrivati, dokler ni izbruhnil upor. Dokler je ta divjal, so bile oblasti zaposlene s splošno zmedo in se niso mogle brigati za take malenkosti, kakor zločinske loncevezce. Ko pa so ustajo zadušili, so ga oblasti zopet začele loviti. Slišal je, da je Regan, ki se je še vedno potikal v hribih, dejal, da bi rad dobil starega loncevezca v pest. In Salomon je predobro vedel, zakaj

Za »Jugoslovansko tiskarno« v Ljubljani: Karel Čeč. Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: Lojze Golobič.

Naslednika prestola kraljeviču Petru za rojstni dan 1923-1933

Mati domovina toži:
V Korotanu in Primorju
tujec bratom, sestram gospoduje.
Kdaj rešitve jasna zvezda
jim zasije na obzorju?
Temna vije se pred njimi cesta...

Danes, ko je praznik domovinski,
bratje, sestre vas pozdravljamo,
in prisego sveto v domovini
znova Vam obnavljamo:
Nikdar vas ne bomo pozabili,
za svobodo Vašo vsi junaško
bomo se borili.

Upajte in pričakujte,
srca k Bogu povzdigujte!

On, ki kras naravi daje,
morju vlada, gore maje,
cvetja trosi, zvezde vžiga,
žalostne, potrte dviga,
on nam dal bo dan,
ko se bratje, sestre in družine
naše krasne domovine
bodo radostni objeli
v Jugoslaviji veseli

Bog, ki vse ti je mogoče,
kar srcé želi in hoče,
stvarstvo vse ti vdano služi:
Naše brate, sestre združi!
Ena bomo naj družina,
da bo srečna domovina
z državlani klicala
Bog naj živi prestolonaslednika,
Petra kraljevića!

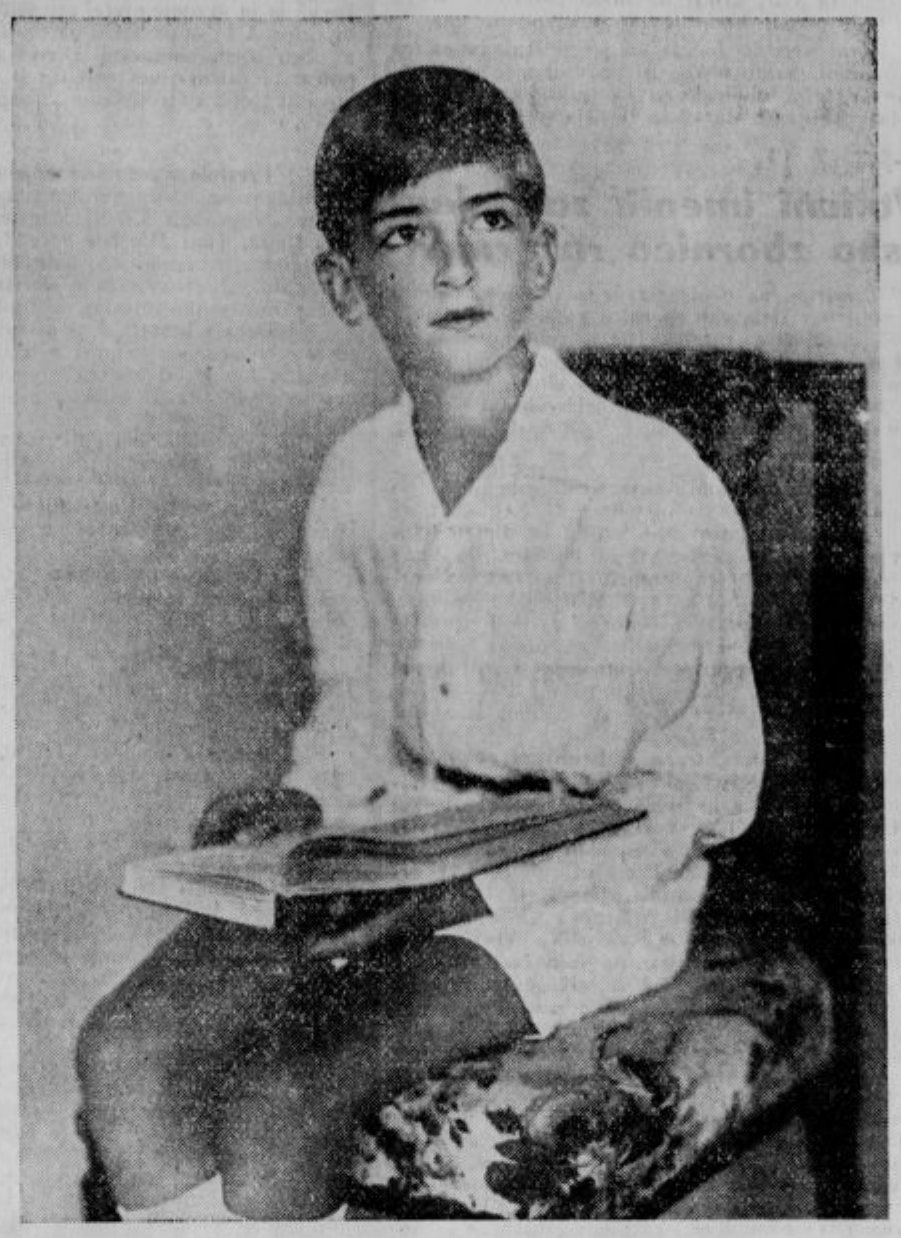

K današnjemu narodnemu prazniku

Danes praznuje kraljevič Peter, naslednik prestola kraljevine Jugoslavije, deseto leto svojega rojstva. Ker je to zaključena doba brezskrbnega otroštva in prehaja sedaj mladi kraljevič v mladeniško dobo, v kateri ga čaka kot slehernega zorečega mladeniča mnogo bridkostnih spoznanj, v katerih pa se mu bo duševnost dokončno izoblikovala, mu posvečamo na njegov prvi veliki praznik nekaj bodrilnih besed:

Slišimo, kako vzgaja visoka kraljevska mati svojega sina v ljubezni do domovine, do državljanov, do stvarstva, do dela in reda, do usmiljenja in pravičnosti itd. in se tega veselimo, zakaj sleherni vladar mora biti ne le prva glava v vladavini, marveč tudi prvi zgled vsem državljanom v pravici in resnici, v junaštvu in ljubezni.

V teh svojstvih se naj spominja mladi kraljevič Peter svojih znamenitih prednikov, Črnega Jurija, ki je prvi prinesel luč svobode svojemu narodu, katerega je tlačilo turško kopito, dalje Petra Velikega Osvoboditelja, ki je živel in umiral za svoje zveste državljane, in končno svojega očeta, sedanjega monarha Jugoslavije, ki je vedno v prvih vrstah stal pri obrambi domovine, pa najsibo to v balkanski ali svetovni vojni, ko je v bedi in pomanjkanju vodil v družbi svojega očeta srbsko ljudstvo čez albanske gore v zatočišče in ga končno privedel nazaj v veliko svobodno kraljevino. To so bili borci za pravico in resnico, za svobodo in rast naroda.

Nj. Vis. Peter, naslednik jugoslovanskega prestola, naj se že danes zagleda v te vzore, da bo kesneje po njih stopinjah vodil krmilo domovine v srečne, blagoslovljene dni.

Proslava v Ljubljani

Rojstni dan prestolonaslednika Petra, ki dovrši danes 10 let starosti, proslavi Ljubljana na zelo slovesen način. Zlasti bo proslavila ta dan garnizija mesta Ljubljane, ki bo proslavila tudi dan, ko so bile podarjene jugoslovanskim polkom leta 1930 nove zastave.

Že včeraj popoldne so zavihrale na vojašnicah in javnih poslopjih zastave. Na vojašnicah bodo visele zastave do 7. t. m. zjutraj.

Na ljubljanskem Gradu bo poseben oddelek topniškega polka oddal salvo topovskih strelov. Po posameznih vojaških oddelkih bodo starešine predavali o pomenu tega dne.

Slovesna služba božja v stolnici bo ob 10, v pravoslavni kapeli ob 9. Služba božja bo tudi v evangeljski cerkvi. V stolnici in pravoslavni kapeli bodo prisostvovali slovesni službi božji vsi častniki, ki ne bodo sodelovali pri paradi, pri slovesni službi božji morajo prisostvovati vsi rezervni častniki in vojaški uradniki. Za ta dan je predpisana za častnike svečana obleka.

Pri paradi bodo sodelovali: kolesarski bataljon, planinski bataljon, 40. pehotni polk, Triglavski, 16. topničarski polk, bolničarska četa in sanitetni avtomobil s sanitetnim osebjem.

Levo krilo kolesarskega bataljona bo postavljeno pri cerkvi Srca Jezusovega, drugi del pa v fronti v Meteljkovi ulici, Vidovdanski cesti, Komenskega ulici, Resljevi cesti, na Zmajskem mostu do Krekovega trga.

16. topničarski polk (poljske baterije) se bo postavil na Krekovem trgu pred Mestnim domom, divizija gorskega topničarstva pa na Vodnikovem trgu. Bolničarska četa s sanitetnim avtomobilom bo postavljena pred Jugoslovansko knjigarno.

Divizijski poveljnik, general Cukavac prične z ogledom parade na levem krilu. Po prihodu generala Cukavca bodo čete v koloni stopale po vrsti po Meteljkovi, Vidovdanski, Komenskega, Resljevi, Rimski, Bleiweisovi cesti, kjer se bodo kolone zadržale pred poslopjem policijske uprave, odkoder bodo v paradnem koraku stopale dalje in sicer najprej 40. pehotni polk z zastavo, planinski bataljon, kolesarski bataljon, 16. topničarski polk, bolničarska četa in sanitetni avto.

Poveljnik parade je topničarski brigadni general Anton Pekič.

Pozdrav čet bo na desno, poveljnik divizije pa bo pozdrave sprejemal pred Narodnim domom. Aktivni častniki bodo pa pri reviji postavljeni na levo divizijskega štaba, levo od njih pa rezervni častniki. Po končani paradi odkorakajo čete po najkrajši poti v svojo vojašnico. Poveljnika divizije bodo v tej svečanosti spremljali načelnik štaba, podpolkovnik Caharija Radojevič ter kapetani Milanovič, Ulepič, Kajfež, Stanojevič in Tomic, vsi na konjih.

Za častnike je predpisan svečani kroj brez perjanic. 40. pehotni polk bo spremljala njegova godba.

Ob četrt na 2 popoldne bo četa vojakov 40. pehotnega polka z orožjem in z godbo korakala po sredi mesta iz vojašnice Kralja Petra ter nazaj, kjer se bo razvila vojaška zabava.

Slavnosti Jadranske Straže

Naša mornarica je obogatela za novo ladjo. Ni sicer to mogočna križarka, kakršne spuščajo v morje v drugih državah, šolska ladja je; toda naši mornarji in naš narod je zato nič manj ne bodo cenili. Bila je namreč zgrajena z denarjem, ki ga je nabrala »Jadranska Straža« po vsej Jugoslaviji, in denar je daroval povečini naš mali človek, ki si težko odtrga od ust tudi najmanjšo drobtino. Toda ta denar je daroval v zavesti, da stori veliko delo za obrambo našega Jadrana, po katerem steza prste tujec. Šolska ladja nosi ime »Jadran«. Zgrajena je bila na Angleškem. Velika je približno tako kakor »Vila Velebita«. Ladjo izroče prav danes zelo slovesno mornarici, da s tem počaste prestolnega naslednika Petra, ki obhaja danes svoj deseti rojstni dan.

Jutri odkrijejo v Starem gradu na Hvaru spominsko ploščo Juriju Biankiniju, prvemu predsedniku »Jadranske Straže«. Biankini je bil rojen v Starem gradu in našemu občinstvu znan po svojem delu za slovansko Dalmacijo.

Dne 8. septembra bodo blagoslovili v Omišu dom, ki ga je postavila »Jadranska Straža« iz Vel. Bečkereka.

Z verske slovesnosti v Šmarju pri Jelšah

Silne množice pozdravljajo evharističnega Kralja in 1900 letnico Odrešenja

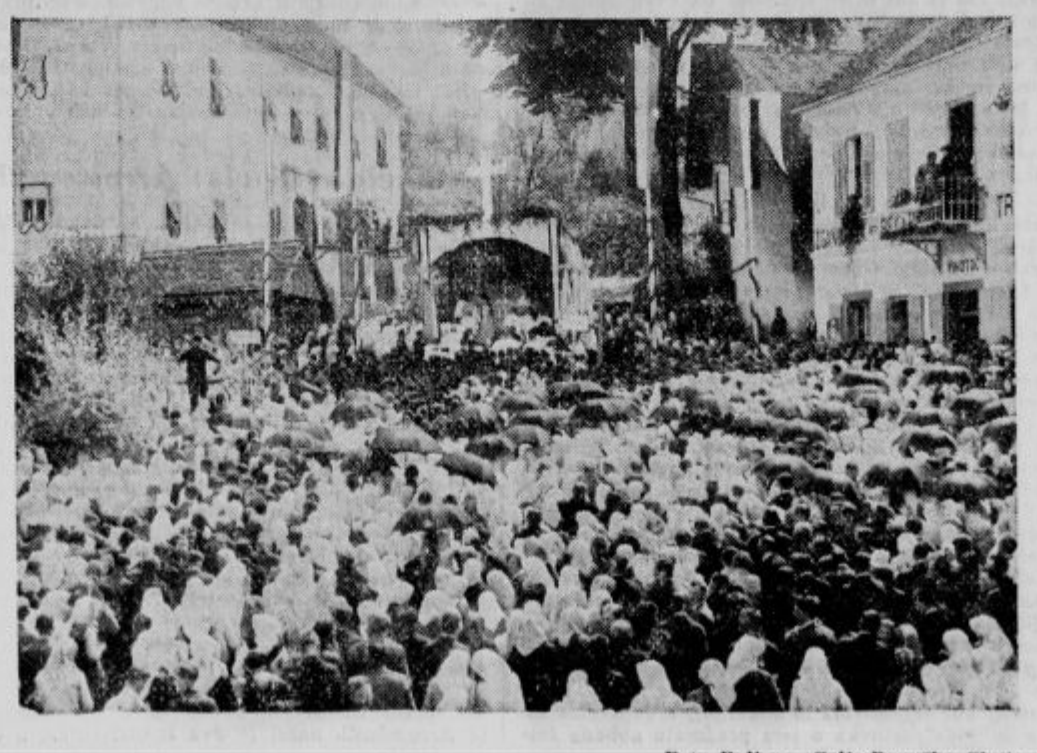

Foto Pelikan, Celje-Rogaška Slatina.

Kongres mladih intelektualcev

Sedanji čas in njegove prilike so prinesle izenačitev in čut skupnosti v vrste izobražencev vseh stanov in poklicev. Ravnina, na kateri se je znašla inteligenčna mladina danes, pa je dvojnostna: snovno-eksistenčna in duhovno-tvoritvena. Oboje teh momentov mora namreč biti pri umskem delavstvu v nekem pravilnem skladju. Ako namreč ne bi ta organizirajoča se inteligenca **mimo zgolj trenutnih materielnih interesov,** ki so jo združili danes v »inteligenčni proletarijat«, več znala prav poudariti tudi časovno-duhovno stran platforme, na kateri se je znašla in ki se nahaja **v altruizmu in etiki,** bi bili naši upi na to mladino in bodoči rod zaman in njena borba bi izzvenela v pomilovalnem »kruhoborstvu«; četudi je namreč to upravičeno danes v ospredju, ne sme ostati edina in poslednja skrb, ako naj smatramo pričeti pokret mlade inteligence za vrednega našega pričakovanja. Tudi se bo morala ta mladina prej ali slej zavesti, da je sovjetski sistem materielno-tehnične ureditve države zgolj ročnega delavstva le skrajnost z ozirom na dosedanjo koalicijo inteligence s kapitalizmom. Ta tradicijska zveza pa bo **s stanovsko-socialno** zavestjo inteligence prekinjena. — Saj je pa tudi dolžnost vsake države, da zaščiti ročno kakor umsko delo v največji meri, kakor tudi solidarno vzajemnost med delavstvom obeh vrst, ker je to v njenem interesu.

V nedeljo, dne 3. septembra t. l. se je prvič zbrala ta mladina s povojno orientacijo na svojem kongresu v dvorani OUZD. Okrog 200 članov in interesentov, med katerimi smo opazili tudi odlične zastopnike raznih stanovskih društev in kulturnih institucij, se je odzvalo povabilu in napolnilo dvorano.

Ob pol 10 je predsednik Pripravljalnega odbora g. Boje Etbin pričel kongres in izrekel zahvalo g. rektorju univerze dr. M. Slaviču za častno pokroviteljstvo, mestni občini za naklonjenost in podporo. Dopisni trgovski šoli za lokal, časnikarjem, vsem referentom ter ostalim odbornikom, kakor slednjič tudi vsem udeležencem kongresa za številen odziv. Nato je predlagal predsedstvo kongresa: za predsednika upravnika DTŠ g. prof. Krošla A., za I. podpredsednika g. učitelja Šegula Pavla, predsednika ZMJ, za II. podpredsednika g. inž. Kuralta J., a za zapisnikarja: prof. dr. Wraber Maks in gdč. Dolenc Marija.

Predsednik profesor Krošl Tone je nato predlagal udanostno brzojavko Nj. Vel. kralju in pozdravil navzoče zastopnike: dr. Karlina kot namestnika g. bana, zastopnika policije, dr. Vebra za ljublj. univerzo, dr. Škerlja za belgrajsko univerzo, g. Fabjančiča Vl. za mestno občino, prof. Sivca I. za Profesorsko društvo, g. Široka A. za JUU, g. Vovka J. za Strokovno komisijo, g. Ambrožiča J. za Narodno strokovno zvezo, g. Smersuja R. za Združenje zasebnih in trgovskih nameščencev, g. Uratnika F. za Delavsko zbornico, dr. Andresa za OUZD, g. dr. Lončarja in prof. Čopiča za »Šolo in dom« in Slovensko Matico, prof. dr. Ozvalda za Slov. šolsko matico ter dr. Doklerja M. za katehetsko društvo. Nekateri od teh so tudi spregovorili.

Kot prvo je bilo na sporedu predavanje g. E. Bojca: **Stanje in naloge sodobne inteligenčne mladine,** s katerim je skušal podati govornik v globoko začrtanih kulturno-filozofskih izvajanjih sedanje stanje mladine in njene naloge. Uvodoma je ugotovil prelom v kulturnem razvoju obvojnega človeštva, ki ga vidi — kakor je pozneje sledilo — v probuji slovanskih narodov po osamosvojitvi in njih zadružniško-altruističnim, etičnejšim doživljanjem. Poudaril je, da vprav slovanstvo prinaša tudi potrebno sintezo obeh današnjih časovno-nazornih stremljenj: vrednot narodnosti in socialnosti in da je zato nujno, kar najtesnejše kulturno medsebojno zbližanje v svrho ustvaritve boljše bodočnosti človeštva. Dalje je še naglasil iskreno pacifistično stremljenje velike večine sodobne mlade evropske inteligence, ki mora priti tudi v današnjih mednarodnih odnošajih do izraza. Končno je naglasil rešitev **v stanovski ureditvi družbe,** ki je sinteza obeh današnjih tez kolektivizma in kapitalizma, in opozoril, da je osnovni pogoj pravilnega korporacijskega reda svobodnost in resnična demokracija, vsled česar današnja Italija in Nemčija ne moreta biti vzor tega prihajajočega družabnega reda. (To ideološko in res zanimivo predavanje smo posneli obširneje že v »Ponedeljskem Slovencu«.)

Za njim je predaval priv. docent prof. dr. Gogala **o stvarnem pomenu narodnega učitelja in narodni vzgoji v narodni šoli.** To predavanje je prišlo na spored iz razloga, ker se bo tudi na nadaljnih kongresih obravnavalo po eno specielno in aktualno vprašanje vsakega stanu, da se tako inteligenca bolje medsebojno spozna. Predavanje je bilo vseskozi znanstveno na višku in skorajda prvi poizkus, razpravljati o tem vprašanju na znanstven način. Ker je bilo navzočih veliko število poklicnih vzgojiteljev, je dvorana izvajanja napeto poslušala in tudi odobravala.

Sledilo je še dopoldne predavanje književnika g. Grahorja: **Sociološka slika brezposelnosti,** v katerem je mladi sociolog dobro poudaril potrebo po sociološki poglobitvi današnje inteligence kot pogoj k izboljšanju sodobnih družabnih razmer. — S tem je bil dopoldanski del kongresa končan.

K debati sta se po dopoldanskem delu kongresa oglasila: dr. Lončar in g. učitelj Kardelj, nakar sta jima odgovorila predavatelja g. Boje in g. dr. Gogala.

Popoldne se je kongres nadaljeval ob pol treh. Nastopil je g. učitelj Pukl s temo: **Brezposelnost inteligence s praktične strani.** S številkami in golimi dejstvi je pokazal vso bedo sedanjega inteligenta in podkrepil potrebo po močni stanovsko-strokovni organizaciji ter po lastni samopomoči v obliki Borze dela za inteligenčne poklice. Sledil je še kratek, a zelo jedrnat in vzpodbuden referat g. prof. **Kuretu o organizaciji ZMJ,** po katerem se je razvila živahna debata. Popoldne se je udeležil kongresa tudi pokrovitelj g. rektor Slavič, ki je bil dopoldne zadržan. Pozdravljen od predsednika in vseh navzočih je imel nagovor, v katerem je spodbujal k nadaljnjemu delu v začrtanem pravcu. Poznejša debata se je sukala okoli oblike in smeri organizacije ter resolucij, ki so bile nato tudi prečitane in odobrene. Organizacija dobi po njih izrazito strokovno-stanovsko smer. Resolucije, ki jih priobčamo na drugem mestu, se bodo predložile vsem merodajnim faktorjem. — Kongres se je **završil po sedmi.**

Ljubljanske vesti:

Zasilna ograja ob Ljubljanici

Ljubljana, 5. septembra.

Razne hude nesreče, ki so se pripetile zadnja leta na obrežjih Ljubljanice, bodisi, da so v vodo popadali vozovi, bodisi kolesarji, so vendar prepričali mestno občino, da je ukrenila vse potrebno, da se še letos zgradi ob Ljubljanici zasilna lesena ograja.

Mestni župan je sedaj vendarle odredil, da se ta ograja še letos postavi. Ograjo bodo postavili na obeh bregovih do meje mestne občine in sicer povsod, kjer so nevarni kraji in kjer take ali pa že stalne betonske ograje še ni. Najbolj priprosta in najbolj cenena ograja bi bila dolga vrv iz pletene jeklene žice, ki bi bila pritrjena kar na drevesa. Nova ograja pa bo lesena. V načrtu je sicer, da se potem, ko bo Ljubljanica že vsa regulirana, postavi na obrežjih primerna in okusu ustrezajoča betonska ograja, ki pa bi veljala okoli 2 milijona Din, znesek, ki se seveda ne da dobiti v enem letu. Zadostovala pa bo tudi lesena ograja in vsaj konji ne bodo padali v strugo in tudi otroci bodo izven nevarnosti.

Hvalevredno je, da se je mestni župan za to odločil. Samo nekaj ni prav: ko se je ponesrečila žena občinskega svetnika Zajca, smo tedaj zahtevali, da se ta ograja postavi.

Razstava cerkvenih paramentov

V škofijski palači v II. nadstropju bo jutri otvorjena vsakoletna razstava cerkvenih paramentov bratovščine sv. Rešnjega Telesa. Razstavljena bodo mašna oblačila in druge cerkvene potrebščine, ki jih je bratovščina s prispevki svojih članov oskrbela za ubožne cerkve. Obisk razstave priporočamo vsem prijateljem cerkvene umetnosti, zlasti gg. župnikom, ki so prosili darov za svoje cerkve, oziroma še nameravajo to storiti. Razstava bo odprta od četrtka 7. septembra do ponedeljka 11. septembra, vsak dan od 8—12 in od 2—6.

Tatica, ki je samo sebe lovila

Ljubljana, 5. septembra.

Na filmsko napet in iznajdljiv način se je skušala včeraj dopoldne izmuzniti roki pravice neka tatica na Nabrežju. Nenadoma je planila iz gruče ljudi in začela na vso moč kričati: »Držite jo, držite!« In jo je na vso sapo ubrala proti levemu mostu na Marijinem trgu, za njo pa se je usula gosta gruča preganjalcev, ki so tudi kričali na vse grlo: »Primite tatico!« čeprav niso vedeli, katera je prav za prav tatica in kaj je ukradla. Slepo so drveči za svojo »voditeljico« in nikomur niti na misel ni prišlo, da je tatica ona sama... Na Marijinem trgu je tatici, ki je lovila samo sebe, prestregel pot neki moški, kateremu se je ženska zdela nekam sumljiva. Ogorčeni protesti tatice in odločna izjava, da ona sama lovi tatico, so moža zmedli. Izpustil je žensko in ta je znova začela kričati: »Držite jo, držite!« ter se spustila v še hujši dir po Wolfovi ulici. Gruča zasledovalcev za njo je čedalje bolj naraščala in bogve kako bi se ta čudna dirka končala, če bi se stražniku pri Zvezdi ne bilo zdelo obnašanje ženske med dirko le nekam preveč filmsko narejeno. Ustavil jo je in ji začel s strogo uradnim glasom izpraševati vest. Tatica je uvidela, da je njena zvijača razkrinkana in se je skušala čimbolj poceni izviti iz pasti. S skesanim obrazom je »priznala«, da je »sunila« na trgu samo pest češpelj in da je inscenirala nenavadin lov zato, ker se je bala sramote. Tako je hotela še stražnika zavesti na napačno pot, pa je imela tudi tu smolo, kajti med gručo zasledovalcev je bilo tudi nekaj ljudi, ki so brž postregli stražniku z drugačnimi pojasnili. Ženska je namreč poskusila svojo tatinsko srečo pri čipkarici Jauhovi na Nabrežju. Vsi skupaj so nato odšli na lice mesta na Nabrežje.

Tam je čipkarica Jauhova povedala vso storijo. Že večkrat je bila opazila, da ji izginjajo čipke, dragoceno ročno delo. Imela je na sumu neko žensko, ki se je silno rada vrtela okrog razstavljenih čipk in na vseh koncih tipala in preizkušala blago. Tudi včeraj jo je obiskala ta ženska. To pot ji je pa prodajalka bolj gledala na prste. In je opazila, da je v ugodnem trenutku stisnila v žep zavoj čipk. Prodajalka ji ni ničesar rekla in je čakala, da bodo drugi kupci odšli. Ta trenotek je kmalu napočil. Na pozorišču sta ostali sami tatica in prodajalka, ki pa je tudi hotela oditi. Tedaj jo je prodajalka krepko prijela in zahtevala naj ji pokaže, kaj ima v žepu. Tatica je energično protestirala in grozila s stražnikom. Nato je tudi prodajalka s svoje strani zagrozila s stražnikom, kar je imelo na tatico takšen učinek, da je segla v žep in vrgla na mizo zavitek čipk. V naslednjem hipu pa je že vzela pot pod noge in jo ucvrla po Nabrežju. Prodajalka je začela za njo klicati, naj jo primejo in tako se je začel lov, ki smo ga zgoraj opisali. Končal se je ta lov za tatico tako, da je današnjo noč že prespala v sodnih zaporih.

Kaj bo danes?

Kino Kodeljevo: Ob 8 zv. »Signali v viharju«. (SOS) Znižane cene.

Nočno službo imata lekarni: dr. Piccoli, Dunajska cesta 6 in mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9.

Volivni imenik za Delavsko zbornico razgrnjen

Z ozirom na dopis glavnega volilnega odbora za volitve v Delavsko zbornico z dne 2. septembra 1933, št. 5d-33 se razglaša, da je volilni imenik za volitve v Delavsko zbornico razgrnjen interesentom na vpogled v mestni posvetovalnici, Mestni trg št. 2-I. od 5. do vštetega 14. septembra 1933 med običajnimi uradnimi urami t. j. od 8—14 popoldne.

*

⊙ **Drevi ob osmih seja Krš. šole** za stolno župnijo v stolnem župnišču.

⊙ **Cerkvena slavnost v čast sv. Petru Klaverju,** apostolu zamorskih misijonov, bo letos v nedeljo, dne 10. septembra ob 6 zvečer v cerkvi sv. Jožefa. Spored: 1. Misijonska pridiga, stolni vikar Alojzij Košmerlj. 2. Pete litanije in blagoslov. 3. Darovanje za uboge afriške misijone, med katerim se bo dala v poljub relikvija svetnika. 4. Ljudsko petje: Povsod Boga! — Vse vernike prisrčno vabimo k obilni udeležbi.

⊙ **Jadranska Straža v Ljubljani** vabi vse člane in prijatelje, kakor tudi vsa mestna nacionalna in kulturna društva, da se blagovolijo udeležiti družabnega večera, ki se vrši danes, dne 6. septembra t. l. v dvorani hotela »Metropol« (Miklič) ob 20.30. Predaval bo g. dr. Čermelj, prof. I. drž. realne gimnazije. Družabni večer se vrši v počast rojstnega dne Visokega Pokrovitelja Jadranske Straže Nj. Visočanstva Prestolonaslednika Petra in v počast predaje šolske ladje »Jadran«, ki se vrši v Splitu. Posebno vabi vse članice ženske sekcije krajevnega odbora, da se polnoštevilno udeleže te prireditve. — »Čuvajmo naše morje«!

⊙ **Rezervni oficirji in vojni uradniki** se vabijo na tovariški večer, ki bo na dan rojstva Nj. Kr. Visočanstva prestolonaslednika Petra, dne 6. sept. t. l. ob 21 v oficirskem domu.

⊙ **Seja akcijskega odbora za proslavo 25 letnice septemberskih dogodkov** bo danes (v sredo) ob 18 v zbornici Mestnega magistrata. Udeležba obvezna.

⊙ **Glas iz občinstva.** Mestna občina ljubljanska je pred par leti prav lepo preuredila in prenovila Streliško ulico. Koncem ulice, tam na spodnjem obronku pod gostilno na Gričku pri Tičku pa je prej stal lesen križ, ki bi ga bilo treba pri preureditvi ulice in dotičnega obronka nadomestiti s kamenitim križem, če ne morda s primerno lično kapelico. Na vsak način mora neko sveto znamenje na dotični prostor nazaj. Mestni občini to ne bo težko storiti. Prosimo g. župana, da čim prej reši to vprašanje in da da še letos postaviti na ono mesto celemu okolišu primeren križ.

⊙ **S kolesa je padel.** 19 letni Franc Juhan, sin posestnice na Gori pri Komendi, se je vozil s kolesom po cesti. Pri tem je na nepojasnjen način padel s kolesa in si zlomil nogo. Prepeljali so ga v ljubljansko bolnišnico.

⊙ **Na mesto venca** na grob pokojnega gosp. Erlaha, daruje osobje tvrdke Zibert Din 100 za gluhonemo mladino.

⊙ **Reven dijak** prosi za brezplačne knjige za I. gimnazijo. Darove sprejema uprava »Slovenca«.

⊙ **Bluze,** razno damsko perilo, torbice, rokavice, najnovejše mode, dobite le pri tvrdki Miloš Karničnik, Stari trg.

⊙ **Upokojeno učiteljstvo** ima odslej redno svoje sestanke z odborovo sejo prvi četrtek v mesecu ob 16 pri Novem svetu.

⊙ **En kilogram težkega jurčka** je včeraj utrgal na Golovcu v bližini Rakovnika g. Gajser Josip z Galjevice in ga prinesel pokazat v naše uredništvo. Jurček, prav za prav jur, je res kar impozanten na pogled. Visok je 23 cm, klobuk pa meri skoraj 40 cm v premeru in je torej takšen, kakor srednjevelik moški klobuk. Zanimivo je, da daleč naokoli ni bilo nobenega drugega jurčka. Navadno je tako, da je v bližini takega velikana še več drugih manjših gob; ta pa je zrastel čisto sam. Goba je zdrava in bo kar zadostovala družinici za okusno kosilce.

Mariborske vesti:

Blok zasilnih stanovanj

Mariborska stavbna podjetja Jelenec in Šlajmer, Rudolf Kiffmann in Ubald Nassimbeni so napravila načrt za gradnjo zasilnih stanovanj zunaj v Metelkovi ulici ter ga predložila mariborski mestni občini. Po tem osnutku se predvideva gradnja zasilnih stanovanjskih hiš po dvojni tipi A), in B), ki se uvrstijo v enotnem skupnem bloku, ker je blokovni način gradnje precej cenejši. Dve stanovanjski hiši tipe A bi se postavili na obeh voglih in bi bilo v obeh osem stanovanj z eno sobo in kuhinjo; potem bi prišlo vmes šest tip B s skupno 24 stanovanji (soba s štedilnikom). Tako bi imeli skupno 30 zasilnih stanovanj. Gradbeni stroški bi prišli na približno 350.000 dinarjev. Stavbeniki so šli mestni občini v toliko na roko, da bi se zadovoljili z mesečnim odplačevanjem po Din 30.000. Zdi se, da bo načrt povsem v skladu z zasnovo zasilnih stanovanj. Treba je le, da se to pereče vprašanje še pred nastopom deževne in hladne sezone reši, in da bo sklepu občinskega sveta, ki se sestane jutri k izredni seji, sledila čimprejšnja izvršitev. Dolgotrajne debate bi lahko že izdavna imele svoj konec, ravnotako neumestno cincanje.

☐ **Prestolonaslednikov rojstni dan.** »Po vsej Jugoslaviji se danes slovesno proslavi 10 letnica rojstva Njegovega Kr. Visočanstva Prestolonaslednika Petra. Tudi Maribor hoče dostojno proslaviti ta dogodek, z manifestacijskim obhodom danes zvečer. Zato vabim someščane, da danes okrase svoje hiše z zastavami.« Mestni načelnik dr. Lipold.

☐ **Sreča v nesreči.** Naš mariborski pilot Pivka se je v ponedeljek dvignil z letalom s tezenskega letališča. Ko je bil nekako v višini 200 metrov, je nepričakovano nastal defekt v motorju. Letalo se je prekucnilo in treščilo z repom globoko v zemljo, tako da je moralo pomagati šest moških, da so letalo spravili v hangar. Pilotu se ni pri tem k sreči nič pripetilo.

☐ **Mariborske Vincencijeve konference.** Seja upravnega sveta bo danes v sredo ob šestih zvečer pri oo. frančiškanih.

☐ **Iz magistratne službe.** Službovanju v magistratni službi so se odrekli štirje eksekutorji. Mestna občina bo v kratkem razpisala tako izpraznjena štiri eksekutorska mesta.

☐ **Touring klub.** Poverjeništvo tukajšnjega Touring kluba posluje z današnjim dnem v prostorih tukajšnje Tujskoprometne zveze na Aleksandrovi cesti 35.

☐ **Operacije na trgu.** Včeraj so organi mestnega tržnega nadzorstva izvršili »operacijo« gob 22 strankam. Zdrave dele so stranke dobile nazaj, pokvarjeni deli pa so se odvzeli.

☐ **Pohorski dom se preureja.** Lovska soba pri Pohorskem domu se je preselila na drugo stran pritličja ob hodniku. Del prostorov, kjer je bila doslej lovska soba, se bo preuredil in priključil sosednjim kuhinjskim prostorom, drugi manjši del pa se uredi za točilnico. Kakor znano je prevzela oskrbništvo Pohorskega doma odlična strokovnjakinja gdč. Katjuša Kamenškova, ki, ima hotelsko šolo v Curihu in dolgoletno hotelsko in gospodinjsko prakso v Rogaški Slatini.

☐ **Svedrovska smola.** V ponedeljek zvečer med 18 in 19 uro se je neznani svedrovec vtihotapil v stanovanje zasebnice Ivane Vinterhaltove, v Majstrovi ulici štev. 19. Vrata je odprl s ponarejenim ključem ter napravil po stanovanju temeljit pregled, v nadi da odnese, kar bi se pač odnesti dalo. Toda pri njegovem tatinskem poslu ga je najbrže kaj motilo, ker ni odnesel ničesar, skočil je neopaženo skozi okno na dvorišče in izginil neznano kam.

☐ **Glasbena šola »Mladinski dom«,** Cvetlična ulica 28, je že začela z rednim poukom. Novi učenci se lahko še vedno priglasijo vsak popoldan od 15. do 18. ure. Šolnina je nizka, tako da je vsakemu mogoče, da izšola svoje otroke v glasbi. Revnim učencem se šolnina lahko zniža, ali pa se jim popolnoma odpusti.

☐ **Značilno.** Iz Križovljan so prišli v soboto nekateri železničarji v Maribor kupovat — slanino. In tja, v to cvetoče središče svinjereje, hodijo naši kmetje kupovat svinje. Kakor malo verjetno to zveni, tako je resnica, da prodajajo tamkaj slanino po 17 dinarjev kg, v Mariboru pa po 14 dinarjev. Železničarjem se ta nakupovalni izlet izplača, ko morajo iz znamenitega svinjerejskega kraja v Maribor po cenejšo slanino...

☐ **Zaplenitev sadja.** Na sadnem trgu so včeraj organi tukajšnjega mestnega tržnega nadzorstva zaplenili in odvzeli številnim posestnikom prodajalcem večje količine sadja, ker niso imeli pri sebi zadevnega potrdila pristojne občine o upravičenosti prodajanja sadja. Prizadeti posestniki in prodajalci so izpovedali, da jim ni tozadevno glede potrdila nič znanega in da jih ne zadene radi tega nikakršna krivda. Zadevni razglas je šel od tukajšnjega tržnega nadzorstva že 19. avgusta in bi vsekakor bilo potrebno ugotoviti, kje je krivda radi zakasnjenega sporočila in razglasa po podeželskih občinah.

FOTOAPARATE
svetovnih tvrdk Zeiss-Ikon, Rodenstock, Voigtländer, Welta, Certo i. t. d. i. t. d. ima vedno v zalogi
FOTOTRGOVINA JUGOSLOVANSKE KNJIGARNE
v Ljubljani, Miklošičeva cesta 5

☐ **Tudi na to bi trebalo misliti.** Deca se je vrnila z morja. Vsako leto odhaja s podporo mestne občine in drugih činiteljev kakor Rdečega Križa itd. na morje. Mestna občina prispeva vsako leto čedno vsoto za letovanje revne in pomoči potrebne dece na morju. Tamkaj pa stanujejo otroci, raztreseni po raznih hišah in stanovanjih, kar gotovo ni najboljše in najprimernejše. Ali bi ne kazalo preko zime napraviti načrta in proračuna za postavitev posebnega doma ob morju za mariborske otroke, kar bi brezdvomno v vsakem oziru bilo želeti in pričakovati? Iniciativa naj bi bila v rokah mestne občine in v poštev prihajajočih društev in činiteljev.

☐ **Praznovanje enoletne otvoritve gostilne »Tete Rezi«** v Laznici pri Limbušu se vrši 8. septembra z velikim koncertm. Krasen izlet! Vljudno vabljeni!

☐ **Požar — zavarovalnina — odškodnina.** Podjetnik nakupi mnogo sirovin. Postavi jih pod streho, zavaruje vrednost objekta in blago po dnevni vrednosti. Zneski so temu primerno visoki. Nesreča hoče, da vse pogori. Zavarovalnice obveščene o tem, pošljejo kar štiri akademične naobražence in nasprotnika pogorelčevega na pogorišče kot cenilce. Njih cenitev se ne strinja z zavarovalno svoto in ne po vrednosti pogorelega objekta in blaga. Predlagajo poravnavo, katere ni mogoče sprejeti. Spuste se v tožbo, da povzročajo še večje stroške, in zavlačevanje traja že leto dni. Kdo bi mi dal nasvet, kaj naj storim? Arbeiter, Maribor.

Ptuj

Ptuj in relais radijska postaja v Mariboru. Radijska oddajna postaja v Ljubljani namerava zgraditi pri zadostnem številu interesentov zaradi zboljšanja oddajanja v Mariboru in okolici relais postajo, ki bi prenašala celoten program ljubljanske radijske oddajne postaje. Relais postaja bo dovolj močna in bi prišli na svoj račun tudi vsi oni manj premožni sloji našega prebivalstva, ki se zadovoljijo z detektorskimi sprejemnimi aparati in ki prebivajo v ca 20 km okolišu predvidene relais postaje. Pogajanja za uresničenje tega načrta potekajo ugodno in bodo v najkrajšem času z uspehom zaključena, ako se prijavi za to novo relais postajo dovoljno število naročnikov. Nova radio oddajna postaja v Mariboru bo izročila vsakemu interesentu po plačilu predpisane poštne radio naročnine pri pristojni pošti brezplačno, kompleten detektor (s kristalom in 1 parom slušalk) v brezplačno uporabljanje pod pogojem, da ostane vsaj eno leto naročnik, nakar preide detektor v njegovo neomejeno last. Prijave teh radiointeresentov za relais postajo so neobvezne kakor tudi za ostale radionaročnike in bodo služile radijski postaji samo za podlago pri zaključku pogajanj za postavitev nameravane relais postaje, vendar se bo na novo prijavljene interesente pri otvoritvi nove relais radijske postaje apeliralo, da postanejo stalni radijski naročniki. — Interesente zbira tukajšnja poštna uprava in vsi pismonoše.

Žganjekuha. Mestni magistrat razglaša, da imajo vse stranke, ki žele kuhati žganje iz sadja, sliv, jabolk, tropin, droži z jakostjo nad 35 stopenj alkohola, predhodno javiti to oddelku finančne kontrole v Ptuju.

Cerkveni koncert, ki se je vršil v nedeljo v proštijski cerkvi, pri katerem je nastopil mešan zbor slovenskega pevskega društva »Maribor« s pomnoženim vojaškim orkestrom je nad vse pričakovanje dobro uspel. Strokovno poročilo sledi. Isto društvo je priredilo isto popoldne cerkveni koncert v farni cerkvi pri Veliki Nedelji. Pri obeh koncertih je dirigiral čg. Janez Ev. Gašparič iz Maribora.

Kulturni obzornik

Zgodovina umetnosti v šolah

Z veseljem pozdravljamo, da šolski učni načrti predpisujejo, naj se pri pouku, zlasti zgodovine in domoznanstva, obravnava tudi umetnost, splošna in domača. V nekoliko to že upoštevajo učne knjige. Seveda bi bilo želeti, da bi se o duševni kulturi, znanosti in umetnosti, priredil poseben, kratek in jasen, namenom šole zadostujoč učbenik.

Ker me stvar zanima, sem pregledal dva učbenika za srednje šole: Bučar: Zgodovina srednjega veka za nižje razrede srednjih šol, 2. izdaja, 1930. in Komatar-Capuder: Zgodovina novega veka za višje razrede srednjih šol, 1924.

Obe knjigi imata za vsako večjo dobo in kulturo posebne oddelke o umetnosti. Prva imenovanih knjig govori o bizantinski umetnosti (str. 21), o najstarejši krščanski umetnosti ima eno stran in pol (str. 35 in 36), o arabski umetnosti tričetrt strani (str. 30 in 31), o umetnosti dobe Karla Velikega pet vrstic (str. 56), o romanskem slogu dve strani (str. 165 in 166), o gotskem slogu dve strani (str. 168 in 169), o renesansi nekoliko nad dve strani (str. 265 in do 267). Druga knjiga pa ima o baročni in rokoko-umetnosti tri strani (157—159), o klasicistični (ne klasični), empirski in romantični umetnosti dve strani (245 in 246), o umetnosti najnovejše dobe pol strani (str. 339).

Ti pregledi so v splošnem zadostni. Žal, da sta knjigi brez slik, morda to izpopolnjujejo šolski učni pripomočki (slike itd.). V prvi knjigi moti, da je bizantinska umetnost obravnavana pred splošno starokrščansko. Mimogrede omenimo, da bi se »Bauhütten« moralo prevesti z besedo stavbnice (Flis, stavbinski slogi, 1885, str. 96), ne »stavbne koče« (str. 169).

To priliko porabljam, da zlasti gg. veroučitelje opozorim na dve veroučni knjigi, ki vsebujeta tudi potrebne in važne podatke o krščanski umetnosti. Pravim krščanske umetnosti, ker ta izraz ni le pravilen glede na veroučne knjige, ampak velja tudi v obče, saj do lahkožive rokoko-dobe pripada velika večina najvažnejših in najboljših del religiozni umetnosti. V mislih imam knjigi: Stroj: Kratka zgodovina katoliške Cerkve, 2. izdaja, 1922, 134 strani z 20 slikami, Din 10, in Stroj: Liturgika, 3. izd., 1922, 152 strani in 40 slik, Din 10. Prva knjiga govori v § 9. na straneh 25—27 o bogoslužnih prostorih in pokopališčih prvih kristjanov (katakombe in njih okras), v § 30. str. 77 o starokrščanskem stavbarstvu, o romanskem in gotskem slogu, in v § 36. na kratko o renesansi (str. 97). Izmed slik naj posebej omenim: Kristusov monogram iz Emone, bazilika v Ogleju, Gospa Sveta na Koroškem, stolnica v Djakovem.

Mnogo več ima liturgika, kar je že samo po sebi umevno radi tvarine, ki jo knjiga obdeluje. Saj se katoliška liturgika giblje vedno v umetnosti, tako v besedni (slišni), kakor v likovni (vidni). V § 5. str. 5—12 je podan točen pregled o svetih krajih v raznih dobah, o stavbinskem razvoju in olepšavah (kiparstvo in slikarstvo), z vednim ozirom na domače kraje in umetnike. Pri posameznih paragrafih o liturgični cerkveni opravi se je pisatelj vedno oziral na umetno in estetsko stran, da, celo ikonografske podatke ima (str. 18 in 19). Važnejše stvari pojasnjujejo dobro izbrane slike. Iz naših krajev so med slikami: Stolnica v Zagrebu, Sv. Peter v Ljubljani, svetišče ljubljanske stolnice sv. Nikolaja, veliki oltar pri Sv. Jakobu v Ljubljani, znamenita monštranca v Slavini, mašni plašč iz ogrinjala Hasan-paše iz zmage pri Sisku 1593 (zdaj v Narodnem muzeju), pluvijal in dalmatike z vezeninami s konca 18. stoletja (ljubljanska stolnica), oglejska bazilika (notranjščina), Matej Langus: Križani. Druge slike pripadajo splošni zgodovini umetnosti. Vse posamezne slike imajo popis (str. 145 do 150). V oddelek beril v knjigi je sprejet opis Katakombe (zgodovina in slikarije); brez dvoma nima boljšega sestavka o tem predmetu nobena šolska verna knjiga, kolikor vem, tudi pri večjih narodih ne.

Prav zadovoljni moramo biti, da imamo za verouk učni knjigi Zgodovino sv. katoliške Cerkve in Liturgiko, ki dovolj obširno obravnavata umetnost in pojasnjujeta teorijo s številnimi dobro izbranimi, lepimi slikami. Mladina iz njih lahko spozna lepoto bogoslužja, bogoslužnih krajev in vsega, kar je v zvezi z bogoslužjem. Lepota bogoslužja bo prevzela mladino, da bo svete skrivnosti bolj spoštovala in se jih z večjo vnemo udeleževala. Vplivi, posredovani po razumevanju cerkvene umetnosti so, kakor priča izkušnja, najbolj trajni. Njemu, ki mu je cerkev v resnici lepa »hiša božja«, bo tudi »vrata nebeška«.

M. J. D.

Sinclair Lewis: Arrowsmith

Roman. Poslovenil Stanko Leben. Založila Modra ptica v Ljubljani, 1933. — Odlični slikar malomestnega ameriškega sveta ter vseh drobnih malenkosti vsakdanjega življenja, ki tvorijo celoto in nudijo verno podobo resničnosti življenja, Sinclair Lewis, nam v svojem velikem romanu »Arrowsmithu« odkriva na svoj širokopotezen način življenje mladega zdravnika, doktorja Martina Arrowsmitha, v vsej njegovi težnji za znanstvenim delom v bakterioloških laboratorijih ter v silnem odporu proti vsemu izrabljanju zdravniškega stanu in novih znanstvenih izsledkov s strani kapitalističnih finančnikov. S počasno doslednostjo vodi Lewis Arrowsmitha iz deških let v visokošolski študij mohališke univerze, kjer je mladi medicinec že brezkompromisno nastopal proti tovarišem — golim računarjem, kakor tudi proti profesorjem, ki »izdelujejo« zdravnike kot stroje. Vse naslednje življenje zdravnika-idealista se je zatikalo ob odpor staroverskega ljudstva, stremuških, praznoglavih, samohvalečih se tovarišev, tudi tedaj, ko se je umaknil iz podeželskih mest v znameniti newyorški znanstveni zavod Maca Gurghka, kjer je Arrowsmith našel le dva znanstvenika, a eden izmed teh je bil bivši njegov profesor z mohališke univerze, Max Gottlieb, vsi ostali »znanstveniki« tega zavoda pa so bili praznoglavi stremuhi. Tu je A. izsledil serum proti kugi, s katerim je na otoku sv. Huberta ustavil neusmiljeno delovanje kužnih klic ter na mah postal radi računske reklame njegovih predstojnikov slaven zdravnik. Toda čez račune newyorške visoke družbe je potegnil Arrowsmith kratkomalo križ in se umaknil v samotne gozdove k svojemu prijatelju biokemiku Terryju, kjer sta se nemoteno, daleč od dolarjev in reklame, potapljala v bakteriološko delo. V romanu je med drugim razvit čudovito lep lik Arrowsmithove žene Leore, psihološko poglobljeni so nekateri tipi zdravniškega stanu, med drugimi na zunaj čudaški tip Maxa Gottlieba, ki je veljal A. za najčistejši vzor.

Kot rečeno, je »Arrowsmith« mozaični roman drobnih posameznosti, ki so med seboj povezane v nerazrušno celoto. Iz te veje cinična satiričnost zavita v dobrohotni humor na ameriško visoko družbo denarnežev, teatralno nastrojenih zdravniških funkcijonarjev, ki opravljajo svojo službo radi rentabilnosti in imena, ne pa radi ljubezni do znanstva in reševanja človeštva. Predzadnja misel se vrta skozi ves roman. In ni le last ameriških, marveč tudi zdravnikov z ostalih kontinentov, ter končno ne v najmanjši meri slovenskih rešiteljev človeških življenj. Mimo socijalne kritike, ironiziranja življenja provincialnih mest itd. je namreč v tem romanu najmočnejša kritika proti zdravnikom-lovcem za denarjem. Morebiti bise dalo romanu z umetniške strani le toliko prigovoriti, da je malce preraztegnjen in zategadelj zgublja v nekaterih momentih moč enovitosti. Sicer pa je »Arrowsmith« po organičnosti kakor tudi po človeški globini izredno močno delo, ki ga bo sleherni inteligent z veliko koristjo bral. Zunanja oprema knjige je razkošna ter tako že na zunaj reprezentativna, kakor so povečini knjige Modre ptice. Glede tiskovnih napak, ki jih je v knjigi vsa sila, pa smo močno nezadovoljni:

L. G.

Proslava 1900 letnice Odrešenja pri Veliki Nedelji

Velika Nedelja, 4. septembra.

Že dolgo ni doživela velikonedeljska dekanija takega praznika, kakor je bila včerajšnja nedelja, praznovana pri Veliki Nedelji. Vsa proslava, katere se je udeležilo prebivalstvo vse dekanije, predpoldne in popoldne, je bila veličastna, vredna predmeta, katerega se je proslavljalo. — Posebnost cele slovesnosti je bila oddolžitev človeštva božjemu Odrešeniku za Njegovo ljubezen na križu in v presveti Evharistiji, z deli pokore in molitve, kakor kliče v tem jubilejnem letu ljudstvu vsega sveta, da bo rešeno iz sedanjega vsestranskega gorja.

Vsi sloji ljudstva cele dekanije, ki šteje okoli 20.000 prebivalcev, so globoko razumeli edini pravi klic svetega očeta; zato so se tako mnogoštevilno udeležili celodnevne slovesnosti. Krona predpoldanske slavnosti je bila slovesna sprava in posvetitev presvetemu Srcu vseh župnij dekanije pod milim nebom pred Najsvetejšim. Najlepši in najveličastnejši ter obenem najbolj ganljiv je bil popoldanski zaključek slovesnosti, pri kateri je pevsko društvo »Maribor« pod vodstvom svojega požrtvovalnega pevovodje g. Janeza Ev. Gašpariča dovršeno proizvajalo Haydnovo znamenito cerkveno skladbo »Sedem poslednjih besed Jezusovih na križu«. Pred vsako poslednjo besedo je g. dekan Friderik Horvat na kratko razložil njen pomen za vse človeštvo, kar je vsemu občinstvu v natlačeno polni cerkvi pripomoglo do globljega razumevanja skladbe same in skladatelja-mojstra. Vse je pretresljivo učinkovalo na srca navzočih.

Iskrena hvala vsem, ki so kakorkoli pripomogli k tej vsepožrtvovalnosti vredni slovesnosti.

Vsemu trgovstvu!

Naši rudarski revirji, zlasti Trbovlje, Hrastnik in Zagorje, so, kakor znano, zapadli v hudo stisko. Radi premajhne zaposlitve v rudnikih je omajana, v premnogih primerih pa tudi že uničena eksistenca stoterih družin. Še prav posebno pa je prizadeta mladina, ki je že končala osnovno ali meščansko šolo, pa sedaj ne najde nikake zaposlitve.

Zato je potrebno, da v tej akciji po svojih možnostih sodeluje tudi trgovstvo in sicer na ta način, da bi trgovci pri sprejemanju učencev in učenk v prvi vrsti upoštevali učence iz rudarskih krajev.

Zveza trgovskih združenj dravske banovine v Ljubljani apelira zato na vse slovensko trgovstvo, da to pri sprejemanju učencev in učenk uvažuje in s tem pripomore v hudi stiski, ki tare prebivalstvo v revirjih. Prijave sprejema Zveza trgovskih združenj dravske banovine v Ljubljani (Trgovski dom), odnosno Akcijski odbor za pomoč gladujočim rudarjem v Ljubljani, Wolfova 1.

Kozolec pogorel

Šmartno pri Litiji, 4. septembra.

V Vel. Kostrevnici je Jožefu Sušniku te dni zgorel kozolec z lopo in notri naloženo otavo. Goreti je začelo ob pol 10 zvečer, ko so že vsi spali. Ogenj je bil najbrž podtaknjen. Na mesto so prihiteli domači gasilci in rešili, kar je bilo mogoče. Kozolec ni bil zavarovan.

Koledar

Sreda, 6. septembra: Caharija, prerok; Peregrin.

Novi grobovi

† **Umrl je Karl Korošec,** pos. sin v Vrholah pri Laporju. V času ko ajda diši, se je v soboto preselil v večno domovanje. Bil je član prosvetnega društva, pravi fant od fare. Naj se mu tam gori nad zvezdami dobro godi!

Ostale vesti

— **Prvi razred državne učiteljske šole v Ljubljani** letos vobče ne bo otvorjen, ker se je prijavilo za vstop premalo učencev. Od 9 prijavljencev je bilo samo 5 popolnoma sposobnih za vpis. (Značilno za današnje razmere).

— **Cerkven koncert v Rajhenburgu.** V četrtek dne 7. septembra, ob priliki romanja k Mariji Lurški v Slovenski Lurd, ki ga priredi dobrodelno društvo »Varstvo« iz Ljubljane, bo zvečer ob Zdravi Mariji, po rimski procesiji in slovesnih večernicah v lurški baziliki cerkven koncert, ki se ga udeleže poleg romarjev tudi številni verniki iz okoliških župnij. Ker vlada za ta koncert veliko zanimanje, bo ta večer še marsikoga privabil v Rajhenburg, če objavimo spored koncerta, ki je sledeči: 1. Matija Tome: Slavnostni preludij, orgle. 2. Anton Foerster: »Domine in auxilium meum respice«, op. 98, tenor-solo in orgle. 3. Carl Monar: Toccata op. 15, orgle. 4. P. Theodor Grau: »Ave Maria«, tenor-solo in orgle. 5. Paolo Mauri: Melodia, orgle. 6. E. Hochreiter: Molitev, orgle. 7. Cyrill Wolf: »Veritas mea« op. 52, tenor-solo in orgle. 8. Dr. W. Volckmar: Psalm 23 op. 234, orgle. 9. Dr. Fr. Kimovec: »Zdrava Marija«, tenor-solo in orgle. 10. I. Goller: Aleluja (preludij in fuga) orgle. Proslavo 75 letnice lurških dogodkov in 25 letnice svetišča Marije Lurške v Rajhenburgu bo ta koncert brezdvoma znatno dvignil in prvo splošno romanje Slovencev v Slovenski Lurd bo ostalo vsem udeležencem v lepem spominu.

— **Romarski shod v Novi Štifti.** V Novi Štifti pri Ribnici bo 8. septembra, t. j. na praznik Marijinega rojstva romarski shod. Spovedniki bodo že prejšnji dan na razpolago. Na praznik bo služba božja ob 6 in ob 10. Vsi vneti častivci Marijini, ste prijazno vabljeni, da pridite počastit našo skupno Mater v tej prekrasni in po starosti častitljivi cerkvi.

— **Posebni romarski vlak k Mariji Bistriški in v Zagreb zagotovljen dne 9. in 10. sept.** Odhod iz Celja 14.58, Laško 15.10, Rimske toplice 15.20, Zidani most 15.40, Loka 15.59, Sevnica 16.41, Rajhenburg 17.00, Brežice 17.21, prihod v Zlatar Bistrico 19.19. Odhod iz Zlatar Bistrice 7.52 in prihod v Zagreb 9.55. Iz Zagreba odhod 19.35 in prihod v Celje 23.13. Na progah Šoštanj—Celje in Trbovlje—Zidani most plačajo le tretjino vozne cene proti potrdilu izletniške plačane vozovnice. — Hrana in stanovanje je preskrbljeno. V Zagrebu pripravljajo Zagrebčani Slovenci in Hrvati lep sprejem. Prijave sprejemamo do sobote 9. sept. do 10. Kdor še ni prijavil naj to hitro stori in plača vozovnico.

Vpisovanje v Dopisno trgovsko šolo v Ljubljani, Pražakova ulica 8/II **se je pričelo.**
Dnevno 9—12 in od 4—6.
Važno zlasti za one, ki niso bili sprejeti v državne šole, da ne izgube leta.

Čatežke Toplice

Najbolj vroče radiotermalno kopališče v dravski banovini (54·5° C). Za revmo, išias, otrpelost, želodčne in ženske bolezni! - Od 1. septembra do 31. oktobra 20-dnevno pavšalno zdravljenje za ceno 1200 Din (stanovanje, 4krat dnevno dobra hrana s kruhom, 20 kopeli, zdravnik, dovoz in odvoz od žel. postaje Brežice ali Dobova, takse in davek). Prospekti na zahtevo.

— **Oskrbniško mesto planinskega doma na Voglu.** Turistovski klub »SKALA« razpisuje mesto oskrbnika(ce) za svoj nov planinski dom na planini Vogel nad Bohinjem. Ponudbe z navedbo kavcije poslati na TK Skala, Ljubljana, hotel Metropol.

— **Posebni vlak v Belgrad,** določen za 7. september, radi maloštevilnih prijav ne bo vozil, pač pa aranžira tak vlak za dne 16. septembra »Putnik« za isto ceno, to je 145 Din. Prijavljenci za vlak dne 7. septembra naj dvignejo vplačane zneske pri Higienskem zavodu v dopoldanskih uradnih urah.

— **Na orglarski šoli Cecilijinega društva v Ljubljani** se prične šolsko leto 1933/34 **v ponedeljek, 25. septembra.**

— **Foto Pelikan,** celjska podružnica v Rogaški Slatini, ima mnogo lepih posnetkov z evharističnega kongresa v Šmarju pri Jelšah. Razglednice so po 5 Din za komad. Dobijo se tudi v raznih velikostih. Foto-atelje ima tudi lepe fotografije biseromašnika nadškofa dr. A. B. Jegliča. Vpraša naj se na naslov: Foto Pelikan, Rogaška Slatina.

— **Avtobusni izlet za Logarsko dolino** bo v petek 8. in nedeljo 10. septembra. Cena 135 Din s prehrano. Prijave sprejema Putnik, za nebotičnikom.

— **Cerkvenim zborom** priporoča »Jugoslovanska knjigarna« v Ljubljani sledeče mašne pesmi: **Beran E.:** Tri slovenske sv. maše za mešani zbor. Part. Din 36, glasovi po 5 Din; **Gerbič Fr.:** Slovenska maša sv. Frančiška za mešani zbor. Part. Din 12; **Kimovec dr. Fr.:** Pred Bogom. Mašne pesmi za mešani zbor. Part. Din 30, glasovi po Din 6; **Laharnar Iv.:** Slovenska sv. maša za mešani zbor. Din 16; **Premrl St.:** Mašne pesmi za mešani zbor. Part. Din 24; **Sattner p. Hugolin:** Belarjeva slovenska maša »Oče večni« za mešani zbor. Part. Din 16, glasovi po Din 4; **Sattner p. H.:** Miklošičeva slovenska maša za mešani zbor. Part. Din 14, glasovi po Din 4; **Sattner p. H.:** Kvišku srca, slovenska maša za mešani zbor z orglami. Part. Din 24, glasovi po Din 5; **Sattner p. H.:** Mašne pesmi za mešani zbor. Part. Din 40, glasovi po Din 6; **Tome Matija:** »Stopil bom k oltarju.« Slovenska maša za mešani zbor, deloma z orglami. Part. Din 20, glasovi po Din 4; **Železnik M.:** 14 mašnih pesmi za mešani zbor. Part. Din 32, glasovi po Din 6.

— **Trgovski tečaj.** Starši, še je čas, da vpišete svojega otroka v enoletni trgovski tečaj STD, Maribor, Zrinjski trg 1-I. Praktičen trgovski pouk, nizka šolnina.

— **Pri ishijasu sledi** na kozarce naravne **»Franz Josefove«** grenčice, popite zjutraj na tešče, brez **truda** izdatno iztrebljenje črevesa, kar povzroči ugoden občutek olajšanja.

— **Evropski radio-sprejemnik.** V septembru 1931 se je pojavil prvi aparat, zgrajen po principih »Super Inductance«. Velik uspeh, ki ga je dosegla prva serija teh aparatov, je bil dokaz, da »Super Inductance«-princip pomeni res novo pot v izdelovanju radio-aparatov. V sledečih letih se je pojavila serija 800 in 600 kot dokaz zmage »Super Inductance«, ki se je tudi v praksi pokazal kot odličen in edino pravi radio-sprejemnik za Evropo in evropske radio-razmere. To brez dvoma dokazuje, da so imeli prav Philips laboratoriji s svojim stališčem: Super Inductance aparati so edini za Evropo, ker je občinstvo vedno bolj in bolj zaupalo temu novemu principu. Slednjič bodo zmagali samo oni proizvodi, ki so dorasli tem zahtevam. Prednost »Super Inductance« principa je na kratko ta-le: dober sprejem tudi pri dolgih valovih, brez šuma in piskanja, kakor pri drugih prvovrstnih aparatih z enako selektivnostjo in občutljivostjo. Od sto kupcev radio-aparata jih brezdvomno 99 ne pozna radio-tehnike in ne ve, kaka je razlika med »Superhet« in »Super Inductance«, toda publika sliši, publika želi sprejemati to ali ono postajo čisto in jasno brez šuma.

— Napetost, nepravilno vretje v debelem črevesu, zaprtje jeter, zastajanje žolča, bodljaje, tesnobo v prsih, utripanje srca odstranite z naravno **»Franz-Josef«** grenčico, obenem se pa zmanjša pritisk krvi na možgane, oči, pljuča ali srce. Zdravniške izjave zaznamujejo uprav presenetljive uspehe, ki so se dosegli s **»Franz-Josef«** vodo pri ljudeh, ki veliko sede

— Pri slabi prebavi, slabokrvnosti, shujšanju, bledici, obolelosti žlez, izpuščanju na koži, tvorih uravnava »Franz-Josef« voda izborno toli važno delovanje črevesa.

Na Durmitor

Po železnici do Ustipače.

Za cilj letošnjih počitnic smo si izbrali — Durmitor. Namenili smo se, da si ogledamo to gorovje, njegove stene, grebene in vrhove, rožice, ki na njem rastejo in ljudi, ki prebivajo in planšarijo tam doli.

Vedeli smo, da je Durmitor bolj odročen, kakor naše planine: da v njem ni planinskih zavetišč, niti markiranih in zavarovanih potov, da je doli nebroj kač, da je vse bolj prvotno in neoskrunjeno s pretirano udobnostjo. Zato smo se na to našo pot temeljito pripravili.

Kdor nas je videl, ko smo šli ponoči na kolodvor, je lahko razpoznal, da nosimo v ogromnih nahrbtnikih šotorske plahte, plezalne vrvi, lonec in ponvico, menažne škodele. Opremljeni smo bili tudi z plezalniki, plezalnimi klini, dokajšnjo lekarno z najpotrebnejšimi medikamenti in obvezami, nosili smo odeje, brašno, v rokah si nosil kakšen priboljšek, ki ti ga je stisnila mamica ali teta za na pot, tudi špecijalne karte Durmitorja, petrolejski gorivec in cepine smo vzeli s seboj. Zares, oprema je bila prav šarena.

Odpeljali smo se skozi Zagreb, do Broda na Savi. Do tu je štela naša odprava pet mož, šesti, Jože, naj bi se nam pridružil v Brodu. Dobil je namreč dopust, ki so mu ga pa, potem, ko je bil že popolnoma pripravljen na pot, preklicali, tako, da je žalosten ostal v Brodu.

Presedli smo v ozkotirno železnico, vozili smo se vso noč, rano v jutro pa smo se pritresli v Sarajevo. Ogledali smo si mesto in njegove znamenitosti: muzej, most čez Miljačko, kjer je bil izvršen znameniti sarajevski atentat, tudi v tobačno tovarno nas je zanesla pot. Videli smo nekaj džamij, potem smo šli v čaršijo.

Sarajevska čaršija je bila za nas najzanimivejši del mesta. Po vegastih, tesnih ulicah se prerivaš med stojnicami, med konjiči, ki tovorijo les, moko, sol, med bulami, ki imajo obraz zastrt s črno krpo; zdaj pa zdaj zaide semkaj avto, ki razbije marsikatero cestno idilo, pridrdra tramvaj; od vseh strani vpijejo prodajalci in ponujajo najboljše, najcenejše. Iznad tesnih in nizkih stojnic se dvigajo džamije, z kalotnimi strehami, ki s svojimi sivimi, elegantno slokimi minareti segajo visoko v nebo. Proti večeru ta pestrost čaršije pojenja, in ko leže mrak, ko zapoje muezin s srebrnim glasom, se vsa ta mestna četrt zaziblje v čudovit nastroj orijentalske tajnosti...

Kmalu smo morali zapustiti prijazni Saraj. Zopet smo se vkrcali na ozkotirno železnico, ki vozi na Višegrad in ki je najbližja zveza Bosne z Belgradom.

Ta proga je med našimi najlepšimi, najslikovitejšimi progami. Sprva se po smelih serpentinah dvigne prek nasipov, mostičev visoko nad Sarajevo. Kar dobro sliči Semmeringu. Ob postaji Bistrik, ki je za Sarajevo nekak stranski kolodvor, si ti nudi krasen razgled na mesto samo in njega okolico. Železnica se vije nato, vsekana v živo skalo, visoko nad sotesko Miljačke skozi neštete tunele, preko mostičev, zasek in nasipov. Do postaje Pale nas vlečeta dve lokomotivi, tu nam eno odklopijo, odslej gre proga le po ravnem in navzdol. Kmalu zavozimo v sotesko bistre Prače. Voda si je priborila tesno pot skozi trdo skalo, pa tudi tehnika je premagala odporno bosansko naravo. Voziš se preko zanimivih kombinacij: železnica pride iz tunela na most in zgine zopet v hrib. Spotoma srečavamo izredno mnogo železniških čuvajev, vsak pa ima na hrbtu puško.

Prelepe vožnje je, za nas, kmalu konec, kajti dospeli smo na postajo Ustipača-Goražda, kjer izstopimo. Ime Ustipača pride od tod, ker se prav v tem kraju Prača izliva v Drino, z značilnim ustjem.

(Dalje.)

Radio

Programi Radio-Ljubljana:

Sreda, 6. septembra: 12.15 Plošče 12.45 Poročila 13.00 Čas, plošče, borza 19.00 Otroški kotiček (gdč. Vencajz) 19.30 Plošče 20.00 Literarna ura: Iz 5. zvezka Levstikovih zbranih spisov (prof. Fr. Vodnik) 20.30 Prenos iz Belgrada 22.30 Čas, poročila, angleške plošče.

Četrtek, 7. septembra: 12.15 Plošče 12.45 Poročila 13.00 Čas, plošče, borza 19.00 Radio orkester 20.00 Gospodinjska ura: O III. gospodinjski razstavi, ki se vrši za časa velesejma v K paviljonu (ga. Lapajne) 20.30 Vokalni solistični koncert g. Julija Betetta 21.15 Klavirske mladinske skladbe (gg. dr. Švara in Eržen) 22.00 Radio orkester, čas in poročila.

Drugi programi:

Četrtek, 7. septembra:

Belgrad: 19.30 Francoska glasba, Radio orkester, 20.30 Prenos iz Ljubljane. — **Zagreb:** 20.30 Ljubljana. — **Dunaj:** 19.00 Operetna ura (orkester in tenor solo), 20.45 Simfonični koncert. — **Budimpešta:** 12.05 Simfonični koncert, 18.15 Operni orkester, 20.15 Godalni kvartet, 21.35 Ciganska glasba. — **Frankfurt:** 20.00 Operna glasba. — **Leipzig:** 20.00 Koncert simfoničnega orkestra. — **London:** 20.00 Radio orkester. — **Milan:** 20.30 Sakuntala, opera, Fr. Alfano. — **München:** 21.00 Simfonični koncert s solisti.

Celje

⁂ **Ustanovni občni zbor** pevskega društva »Celjski zvon« se je vršil v ponedeljek zvečer v Domu v Samostanski ulici. Občni zbor je otvoril v imenu pripravljalnega odbora g. opat Jurak, ki je tudi pozdravil vse navzoče pevce in pevke. Po prečitanju in odobrenju pravil so se vršile volitve odbora in preglednikov računov; odbor se bo konstituiral naknadno. Sklenjeno je bilo tudi, da se začne s pevskimi vajami prihodnji teden in je bilo sprejeto, da bo vodil pevske vaje g. Močan Mirko. Po zaključnih besedah g. opata, ki je želel, da bi se razlegalo petje »Celjskega zvona« tako kakor glas velikega farnega zvona, ki je ostal tudi po svetovni vojni in vabi vernike z vseh strani, je bil ustanovni občni zbor zaključen.

⁂ **»Jadranski dan«.** V zvezi s pomorskimi svečanostmi v Splitu priredi tukajšnja podružnica Jadranske Straže danes ob 8 zvečer v dvorani Narodnega doma javno predavanje. Predaval bo univ. profesor g. dr. Lj. Böhm o temi: Slovenci in morje. Predpoldan bo podmladek razprodajal propagandno literaturo in slike šolske ladje. Udeležite se predavanja in ne odklanjajte podmladkarjev. Pomorskih svečanosti v Splitu se udeležuje nad 60 Celjanov, članov Jadranske Straže.

⁂ **Letno gledališče v Celju.** Priprave za uprizoritev dr. Novačanove drame »Herman Celjski«, ki jo vprizori Celjski Studio v četrtek, petek, soboto in nedeljo so končane. Predstave se bodo vršile ob delavnikih ob 8 zvečer, na praznik in v nedeljo pa ob 4 popoldan v mestnem parku. Glavne vloge imajo v Celju priznani igralci in igralke: gg. Gradišnik, Pfeifer, Košič, Jurač, Miklič, Debeljak, Ramšak, Skaberne in gdč. Turkova, Brežnikova, Komavlijeva in Milheršičeva.

⁂ **Rezervnim oficirjem.** Pododbor UROIR poziva gg. rezervne oficirje, da se udeleže v uniformi ali z znaki svečane službe božje danes na rojstni dan Nj. Vis. prestolonaslednika Petra ob 8 v farni, nato pa v pravoslavni cerkvi. Udeležba obvezna po pravilih službe. Ob 10 bo na Glaziji vojaška parada, zvečer pa po mestu bakljada.

⁂ **Umrli so:** Rojnik Ana, 66 let, mati kontoristinje iz Celja; Guček Ana, 37 let, žena skladiščnika mestne elektrarne, Siniša Smiljenić, sekretar jugoslovanskega poslaništva v Parizu, 37 let. Pogreb se vrši danes ob 4 popoldne. Pokojni je iskal zavetišča v celjski javni bolnišnici, a je umrl. — Naj počivajo v miru!

⁂ **Predavanje za mojstrske izpite.** Ker se bodo začeli že v prvi polovici septembra v Celju zopet mojstrski izpiti in da se da tudi zunanjim kandidatom prilika pouka, priredi Okrožni odbor Obrtniških združenj v Celju (Gledališka ul. 2, pritl.) poldnevni tečaj, odnosno predavanje o zakonu o obrtih, zakonu o zavarovanju delavcev, zaščiti delavcev, o davčnih predpisih, o osnovnih pojmih knjigovodstva itd. Ker je predavanje za kandidate zelo važno, se vabijo pomočniki in pomočnice, da se ga udeležijo. Predavanje je brezplačno. (Kedaj se bo predavanje vršilo? Prosimo pojasnila.)

⁂ **Ukradeno kolo.** V noči od ponedeljka na torek je bilo okrog polnoči ukradeno nekemu pos. sinu iz Cerkovca pri Sv. Juriju ob j. ž. izpred neke gostilne v mestu moško dvokolo znamke »Brennabor«, št. 1806542, črno pleskano, vredno 1500 dinarjev.

⁂ **Čuden način reklame.** V izložbenem oknu neke tukajšnje trgovine smo opazili dvojezični oglas, da se sprejmejo na stanovanje in hrano dijaki in dijakinje. Dočim je slovenski tekst popolnoma v redu, smo v nemškem besedilu zapazili, da »Schüler oder Schülerinen werden in volle Verpflegung **in deutsche Familie genommen«.** Podčrtanega v slovenskem besedilu nismo našli.

Cerkveni vestnik

Bratovščina sv. Rešnjega Telesa bo imela svojo mesečno pobožnost jutri v uršulinski cerkvi. Ob 5 bo prva sv. maša, ob pol 6 pridiga in ob 6 sv. maša z blagoslovom za žive in rajne ude bratovščine. Vabimo vse častilce sv. Rešnjega Telesa, da se v obilnem številu udeleže evharistične pobožnosti v uršulinski cerkvi.

Poizvedovanje

Od hotela Miklič se je izgubil majhen črn pes, star tri mesece. Kdor ga ima, naj ga vrne proti nagradi. — Miklič.

Na Golovcu je bil najden zlat lovski urni obesek. Dobi se pri Naberniku, Karlovška cesta 8/I.

Prostozidarstvo - steber nove Nemčije

Nemško masonstvo je bilo vedno bolj razredno, kakor v ostalih zapadnih deželah. Posamezne nemške lože so sprejemale za člane samo plemiče, druge zopet so bile zaprte za Žide. Po vojni je odklonilo nemško masonstvo vsak stik z angleškimi in francoskimi sobrati, »dokler ne bo ukinjena versailleska pogodba«. Vsled tega so ustanovili mednarodni prostozidarji po vojni na Nemškem več »demokratičnih lož«. Slednje bi morale približati nemško članstvo svetovni masonski organizaciji, a so ostale brez vpliva na nemško javnost. Pod temi razmerami je »Tretja Nemčija« masonstvo lahko izkoristila v nacionalistične namene. Lože niso bile niti razpuščene. Dobile so samo nova pravila in seveda naslove. Ime »prostozidarji« je prepovedano. Še po Frideriku II. ustanovljena loža »Tri zemeljske oble«, je dobila naslov »Nacionalnega reda Friderika Velikega«, dočim se je spremenila »Velika loža nemških prostozidarjev« v »Nemški kristijanski red križarjev«. Masonske obrednosti v splošnem in na Nemškem posebno kažejo sledove nekdanjega indoiranskega češčenja solnca. To je jako všeč onim Hitlerjevim pristašem, ki hočejo »približati krščanstvo severnemu, pristnemu nemškemu poganstvu«. Herman Wirth, apostol tega gibanja, piše dobesedno, da »bo moglo imeti nemško prostozidarstvo v zgodovini prenovljenega krščanstva isto ulogo, kako jo je imel Luther za razvoj dosedanjega krščanstva«.

Francoski vojni minister Daladier (spredaj desno), ko je po ogledu orjaških podzemeljskih utrdb proti Nemčiji z letalom dospel na letališče v Dugny.

George Washington, ki je pred 150 leti podpisal mirovno pogodbo med 13 zveznimi državami Severne Amerike in Anglijo in tako po trdi vojni položil temelj ameriške neodvisnosti.

Človeška vzajemnost

Neko vseučilišče na zapadu je razpisalo mesto biologa ali kakega drugega naravoslovnega raziskovalca. Zanje lahko prosi učenjak, ki je moral bežati iz Nemčije. Plača znaša 120.000 Din letno. Ponudbe je treba nasloviti na revijo za človeška prava »Aufruf« v Pragi. Na svetu je torej še vedno nekaj človeške vzajemnosti...

Berlinski škof dr. Schreiber umrl

V petek zvečer je umrl v Berlinu dr. Christian Schreiber, prvi berlinski škof in eden najodličnejših nemških cerkvenih knezov. Pokojnik je bil znan tudi izven Nemčije po svojih izredno lepih apologetičnih člankih, ki jih je prigodnostno pisal v dnevnem časopisju, zadnja leta zlasti v »Germaniji«. Bil je velik prijatelj žurnalizma in ni zamudil nobene prilike, da ne bi poudarja. važno kulturno poslanstvo dobrega tiska. Berlinski škof je bil od l. 1930, preje pa je bil že 10 let škof v Meissenu. Kot berlinski škof je bil izredno priljubljen in spoštovan radi svoje apostolske gorečnosti in dobrosrčnosti. Bil je pravi apostol Berlina in zlasti revežev. Umrl je star 61 let.

Gospa Wilson, vdova ameriškega predsednika Woodrowa Wilsona, ki se v kratkem poroči z gospodarskim voditeljem E. N. Horley-jem.

Krompir pojdemo kopat! Žal se nam letos ne obeta kaj prida pridelek.

Bombe iz vesolja

Dunajska »Die neue Weltbühne« prinaša Fr. Kruegerjevo razpravo o vojnem pomenu raziskavanja stratosfere po prof. Pickardu. Vojskovodje bodo izrabili njegove podatke v pravcu, ki nima ničesar skupnega z onimi »žarki iz vesoljstva«, za katere se je bil zanimal. Najmočnejši top nese zdaj samo do 60 km daleč. Pickardov dvig je odkril nove vidike za topničarje v gorenjih razredčenih zračnih plasteh. V stratosfero poslani naboji padejo odtod s podvojeno močjo. Tako se je rodila zračna mina z 200 kg naboja. Od tega služi 71 kg netiva za vzlet v višino 21 km nad zemljo. Sličné »zračne torpede« zletijo do 260 km daleč. Izumitelji imajo še težkoče s topom, ki bo sprožil te mine, a zapreke bodo kmalu premagane. Posebna letala bodo metala na nesrečno zemljo iz stratosfere bombe. Zedinjene države imajo že sličen, popolnoma tajno zgrajen »stratoplan«, ki lahko vzame do 4000 kg netiva in razvija do 700 km brzine na uro. Poseben aparat bo avtomatično metal bombe, plinske bombe ali posode s povzročitelji kužnih bolezni. Letalec je ves čas zvezan s poveljniki na zemlji, ki jim oddaja poročila in od njih prejema vesti. Novo ameriško letalo bo kmalu pričelo od vremenskih neprilik neodvisne vožnje preko Atlantika in Tihega oceana. Ameriški pomorski tajnik Sweanson, ki je dolgo tajil novico, je naposled sporočil zastopnikom tiska, da je bilo letalo zgrajeno v delavnici »Consolideted Aircraft Corporation« v Buffalu, je stalo 180 tisoč dolarjev in dobilo vojno označbo »U.R.2.U.2.« Čim bo izbruhnila vojna, bo seveda ta zračni velikan odrinil med oblake v sovražnikovo deželo. Razdejal bo mesta in utrdbe tako naglo, da ne bo nobeno vojno poveljstvo obvladalo razvoja dogodkov. Dejansko bo vodila vojno samo mala skupina tehniških izvedencev. Obramba zoper napad iz stratosfere bo postala nemogoča. A kljub temu bo lahko zahtevala vojna zopet po več let časa. Sovražniki bodo presenetili napadalce v njih lastnem zaledju. Dvoboj bo trajal, dokler bodo nasprotnikom na razpolago bencin, bombe in mikrobi. Tako slikata bodočo vojno znanost in domišljija.

Akademska izobrazba in - beraška palica

»Dunajsko etično društvo« za gmotno in moralno pomoč vsem potrebnim pripravlja mednarodni kongres filantropov. V zvezi s pripravami k zborovanju so zaslišali člani društva na ulici ali po prenočiščih sto dunajskih beračev. Vsi so morali povedati svojo življenjsko zgodbo in vzroke, ki so jih upropastili. Seveda so nabiralci pozneje skrbno overili in preizkusili vse podatke, ker je znano, da berači radi pretiravajo lastno nesrečo. A tudi potem je nudilo uradno zbrano gradivo pretresljivo povest človeške nesreče. Najmlajša izmed legitimiranih beračev je bila 15-letna deklica z 2-letnim bratcem v naročju. Najstarejši berač je bil 65 let star. Največje presenečenje so pomenili socijalni podatki. Izkazalo se je, da izhaja 47 odstotkov, torej skoro polovica beračev iz srednjih ali celo premožnih slojev. Malomeščanska revščina kot posledica vojne in propadanja denarja je znana. A široka javnost vendar ni mislila, da je postala beraška malha redno zadnje zatočišče za te sloje. Med omenjenimi berači so se našli številni starovpokojenci: en sodnik, dva gimnazijska profesorja, en ljudskošolski učitelj. Poleg upropaščenih hišnih lastnikov je bil zabeležen tudi en nekdanji gostilničar. Vsi so žrtve povojne zadolženosti. Ena tretjina vseh beračev ima visokošolsko izobrazbo. 42 izmed njih je dovršilo gimnazijo, 17 trgovsko akademijo, 4 srednjo tehniško šolo in 2 umetnostno akademijo. »Najnovejši« med berači je nastopil svoj poklic šele pred enim dnevom, »najstarejši poklicni berač« steguje roko že nad 20 let.

Pretežna večina si je pričela služiti grenki kruh pred petimi ali šestimi leti. Vsi berači enako zatrjujejo, da se ne bo nikoli vrnila preteklost: mož, ki je postal prosjak, bo prosjačil do same smrti... Povprečen dnevni zaslužek dunajskega berača znaša 50—60 Din v naši valuti, a številni »strokovnjaki« ta izkupiček redno podvojijo. Na Dunaju imajo do pet tisoč po večini zabeleženih beračev z uradnimi »obrtnimi listi«. Torej jim nakloni občinstvo vsako leto do 108 milijonov Din. Društvo, ki je ugotovilo navedene podatke, poudarja v svojem poročilu, da bi lahko zalegel ta denar neprimerno več, pod pogojem, da bi delili podpore namesto zasebnikov sami uradi. Smotreno urejena socialna politika bi olajšala več gorja kakor slučajna miloščina. Žalibog zapravljajo berači svoj »zaslužek« predvsem za alkoholne pijače. Kupujejo tudi najrazličnejše stvari, ki jih nikakor ne moremo šteti med »nujne življenjske potrebščine«.

Strah Evrope pred 250 leti: veliki vezir Mustafa paša, ki je oblegal Dunaj, pa ga je 12. septembra premagal poljski kralj Sobieski in s tem rešil Dunaj in Evropo.

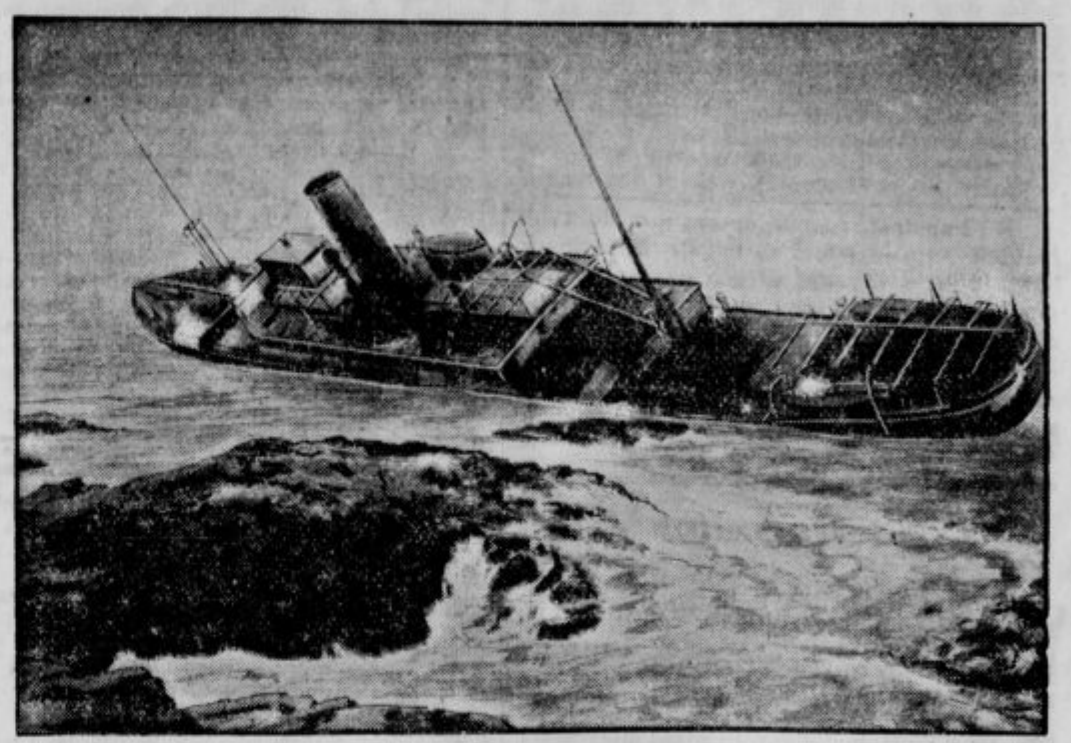

Tovorni parnik, ki ga je zadnji silni vihar na Atlantiku zalotil na visokem morju in ga kot razbitino vrgel na peščino v Mehikanskem zalivu.

Svoje kože ne tvegajo zastonj

Letalec, ki je premagal ocean, je zdaj navaden pojav. A kljub temu lahko zasluži lep denar, posebno če doseže katerokoli razpisano nagrado. Sicer pa so viri teh dohodkov dokaj presenetljivi. Neki angleški prekooceanski letalec se je zadnjič takoj udeležil nogometne tekme. Dobil je za to do 360 tisoč Din na račun obljubljenih 20 odstotkov vstopnine. Potem je nastopil v kinematografu, kjer je delil podpise. Tu je vnovčil še 60 tisoč Din. — Drugi oceanski zmagovalec, Američan, je še dokaj boljše izkoristil svoj uspeh. Prejel je 720 tisoč Din od bencinske tvrdke, 60 tisoč od razstave svojega letala in 300 tisoč za reklamna dovoljenja. Zahvalil se je za izvrstno blago vsem tvrdkam, kjer je bil nakupil potno zalogo, in tudi od njih je prejel znatno nagrado. V celem je vnovčil ta izredno trgovsko nadarjeni letalec do 3 milijone 600 tisoč Din. Knjige, predavanja, članki tudi vržejo zaslužek. Zadnjič je zaslužil neki francoski letalec nad 50 tisoč dinarjev pri pariških dnevnikih toliko. Letalke so še na boljšem. Modne trgovine rade poklanjajo najboljša krzna, toilete, čevlje in sl. Če pa hočejo razstaviti ali celo razmnožiti sliko letalke, morajo plačati zopet posebej.

»Zakaj se pa Janče danes tako drži?«
»Tepec, misli, da je bogvekaj, če ima otečene bezgavke!«